הספר

מדע הרפוי בתימן

פרקים מהגלות
ומסעותי לחמש עשרה ארצות

בארבעה חלקים

לפי המפתח

נדפס בשנת תשי"ט על ידי המחבר

זכריה בן שלמה יחיא אקצע

ועתה יוצא לאור הפעם הראשונה

ניו יארק

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2024

אזהרה

אסור למי שהוא להדפיס את הספר הזה בשום מקום בכל העולם

הזכויות שמורות

ועד הרבנים דבארא פּאַרק והסביבה
United Rabinate of Boro Park and Vicinity
Asociation of Orthodox Rabbis
1349 - 50th STREET
BROOKLYN 19, N. Y.
UL. 3-7070 GE. 8-1411

ב"ה, יום ב', כ"ג בסיון תשי"ט

אנחנו החותמים מטה שמחים להגיד יושרו וכושרו של אדם דגול מבני אחינו התימנים הרב זכריה בן שלמה יחיא אקצע.

ר' זכריה בן שלמה יחיא אקצע היה לשעבר נשיא אגודת „אחוה" יפו־תל־אביב כרם התימנים, וגם נשיא ארגון הפועל התימני בא"י וכפי התעודות שבידו עסק בצרכי ציבור באמונה. לפני שעלתה היהדות התימנית רובה לעניי תימן וראינו בידו מכתבי תודה מאת ביהמ"ד של רדאע בתימן.

כעת בא ר' זכריה הנ"ל לאה"ב ובידו כ"י שהוא מכין לדפוס „**מדע הרפוי בתימן ומפעותיו לחמש עשרה ארצות**". יש בספר זה ידיעות חשובות ממקור ראשון על דרכי הריפוי וכל מיני סגולות ולחשים שהיו משתמשים בהם יהודי תימן. שבט חשוב זה מישראל שישב בגולה כאלפים שנה ושמר על התורה והמסורה, מן הראוי לשמור לדורות הבאים כל מה שנאגר ונאצר בזכרון זקני הישוב. ר' זכריה הנ"ל ניכר מתוך תעודותיו וכתביו שהוא תלמיד חכם וירא שמים, ובקשתנו מאת כל מי שיפנה אליהם לעזרה שיתמכו בידו בעין יפה ויסייעו לו להוצא את ספרו לאור.

הכותבים וחותמים לכבוד התורה ולכבוד אח"ק

יעקב קמינצקי　　שמואל ק. מירסקי

הבעת תודה וברכה

לידידי ויקירי המופלגים הנבונים והעוסקים בתורה הרבה ובאהבתה ישגה תמיד כבוד הרבנים ה"ה יעקב קמינצקי שליט"א וה"ה רבי שמואל ק. מירסקי שליט"א עבור המלצתכם הלבבית שנתתם לי, וזה עודדני להוציא הספר לאור—י י ש ר כ ו ח כ ם !

זכריה בן שלמה יחיא אקצע

המפתח למדע הרפוי בתימן
ומסעותי לחמש עשרה ארצות

1 **חלק ראשון** מחקור וערכן תוכן המדע מבית ראשון

2 הקדמה באופן הסתורי 2,000 שנה מיום גלות יהודי תימן

3 המפתח למדע הרפוי בן יהודי תימן

4 הקדמה לתעשיה בן יהודי תימן

5 הקדמה לצמחים ותועלתם במזרח תימן

6 הקדמה מחיי היהודים ופרקים מגלות תימן

7 **חלק שני**

8 מסעותי לעיר עדן ומנהג הקהלה

9 מסעותי למצרים ומנהג הקהלה

10 **מסעותי לארץ ישראל**

11 **חלק שלישי**

12 מסעותי חזרה לעדן לתימן

13 מסעותי עם המשפחה ואני בארץ ישראל

14 מסעותי למזרח הרחוק וחזרה לארץ

15 מסעותי לצרפת ואפריקה הדרמית, אלגיר ומנהג הקהלה

16 **חלק רביעי**

17 ואני בארץ תל אביב

18 ואני בירושלים

19 ואני בארץ בתל אביב

20 מסעותי עם המשפחה לברזיל ומנהג הקהלה

21 מסעותי לפרק ויאה
22 מסעותי לארצות הברית
23 ואני בניו יורק
24 הרב יואל טייטעלבוים וגבורתו שליט"א ומנהג הקהלה
25 ואני בניו יורק והחבור והברכה לאנשי איזנהור
26 קבלתי תשובה וברכה ותודה מאנשי איזנהור
27 שאלת ותשובות מהבנים מברזיל
28 ברכתי לקהל יטב לב ורבנם
29 ברכתי לחתנים וכלתם

ה ק ד מ ה

ישמחו היראים ויעלזו הנבונים

מדע הרפוי בתימן באופן היסתורי אלפיים שנה היהודים התימנים בתימן על פי המסורת שנצטוו בה שבטי ישראל במשך כמה דורות, עד הזמן האחרון, שהיהודים התימנים עזבו את תימן ועברו לארץ ישראל להשתקע בה. ולפי מה שקבלתי מאבותי וקרובי בתימן בזמנם לא היה בתימן לא רופאים שלמדו באוניברסיטה, ולא בית חולים ולא בית מרקחת, אלא רק אנשים חכמים שיש להם ספרי ירושה מאבותם בכתב יהודי ראשי קודש ורגילים לרפאות את אחרים שהם חולים רק מתוך הספרים העתיקים ולפי מה שראיתי ספרים חשובים אשר יש בהם תרופות וסגולות, וזולתם מעשיות אשר תמיד המרפאים משתמשים בהם ומרפאים את החולה: ומתוך נסיונותם מצליחים אמנם מתוך שהם מומחים ויש להם הכרה בחולה ושהמחלה לא מתרפאה בהתרופה וסגולות ורק משתמשים במכוה אש וזה עזר בהרבה ומתרפאים מפני שהמרפאים בעלי חכמה ומבינים על כל מחלה ומחלה, ובעלי הכרה בזמן שבודקים את החולה: ובזמן שהמרפא נותן תרופה לחולה רושם בפתקה את כל הדרוש והחולה בעצמו משיג כל החומרים הדרושים למחלתו מפני שאין בית מרקחת, יצא שהמרפאה לא יכול להסתיר בשמות התרופות והסגולות מכל אחד ואחד ויש מעטים שתופסים שמות התרופות אבל בגלל שלא רושמים אצלם שוכחים:

אמנם יש מחלות קשות לכן המרפא בעצמו מכין את התרופה ולא מגלה לאחרים שזו תרופה יקרה ונותן לחולה, המרפאים מעטים הם מפני שהם רבנים וחכמים:

ובזמני שהייתי בתימן ובן דודי חכם גדול ומרפא ויש לו ספר חשוב מאוד מאביו הרב צודק ז"ל, ואני תמיד הצלחתי להיות על ידו ולומד את כל אשר הוא עושה ורוכש את כל הידיעות והתרופות והסגולות ומכוה אש בפרט, ואת המחלות ושמותיהן ובכל מדע הרפוי בתימן מדור קדמון עוברים הספרים מיד ליד: ולראיה רבים המתרפאים יהודים וגם גויים ערבים ומכירים אותו בתור חכם מרפא ובעל חפץ גדול וחשוב שקבל מאביו צודק החכם יחיא בן צודק אקצע ת.נ.צ.ב.ה.:

בינתים אני ממשיך ללמוד ותמיד נמצא על יד בן דודי ומתעסק בספר הרפואות ורואה את כל אשר הוא עושה ולא מעלים ממני שום דבר ולפי מה שלמדתי יש תרופות ורפואות וסגולות שכל אחת מהן שוות את מחיר הספר הזה פי עשר, מספיק לדעת מה יש בעולם ואך ורק השתמשו במשך כמה דורות בשיטה הזאת לכן אני הצלחתי לאסוף את כל החומר הזה והשקעתי כחות עד שעלה בידי ושמרתי במשך שנים רבות עד שיעלה בידי להדפיס וכמובן מי שיכול להתאים חלק מהחלקים האלה לפי ההסברה והרשום מצמחים וחימיכליים מצליח: אמנם לפי המפתח במספר האותיות יש רשום שמות המחלות ושמות הצמחים וחימיקלים ותועלתם: ורק ענין הניתוח בתימן אין להם מוסג אך לנתח את החולה רק לוקחים את החולה לעיר עדן מהלך שמונה ימים ושם יש רופאים בעיר עדן מלומדים ומוסמכים מהאוניברסיטה לרפאות ולנתח:

בתימן היהודים התעסקו בתעשיה קלה, קטע קטן נמצא ההקדמה של התעשיה לאחרי מדע הרפוי הסברה אך השתמשו בלי מכונות ומה שמות התעשיה: ותועלתם ויש הקדמה וגם הקדמה לצמחים וגם בחבור זה יש הקדמה מחיי היהודים בתימן באופן הסדורי והסברה לפי המפתח:

ויש אחר כך רשום על התעשיה: בתימן ומי שיכול להתאים חלק אחד שהוא מחיר הספר פי עשר יען כי יש דברים חשובים מאוד באופן ביתי להשתמש בו. בספר הזה רשום מסעותי לחמש עשרה ארצות: ולפי המפתח נמצא הכל וגם שער הרשום מכמה ארצות דברים המעניינים לאדם: וגם מנהגים של יהודים לפי הרשום יש שבעים ושתים מחלות. ואך השתמשו ברפואות וסגולות וגם החבור והברכה של אייזנהאואר.

המפתח למדע הרפוי

לפי האותיות למספר המחלות

א. אצטומכה. אברים המתקשים לשטחם, אזנים.
ב. בני מעיים, בהלה, בא שלשול.
ג. גרון, גרוד, גדול הביצים.
ד. דם השוטף דרך השתן והאף.
ה. הצתננות, הרעלת הקיבה, הריון.
ו. וחלי הרוח, ותרדמה.
ז. זיעה לקבל, זיעה להפסיק, ומכת־שמש.
ח. חום, חזה.
ט. טחורים, דיזינטריה, תולעים בבטן טחור.
י. ידים קילוף העור וכאב.
כ. כליות, כבד, כאבים בארכבות.
ל. להרבות חלב לאשה, לשבור אבן, למקשה ללדת, לאב לקוי בגופו, לשוטה, למשתין במטה, לעצור דם.
מ. מעי העיור (הפנדסיד), מצורע
נ. נשימה, אזמר, נוזלת, נדנוד הפו, נשים לא מתעברות.
ס. סיפלוס, שערות הנושרות, חריפות הבטן, מחלות סוכר.
ע. עינים, אף, עור.
פ. פצעים, פי הטבעת, כשיצאת, פרונקל מורסה.
צ. צמחים בעור.
ק. קדחת, קרירות, כאבים בגוף בגב, קרפה.
ר. רמטיזים, ריאות, ראש, רגלים.
ש. שניים, שמיעה, שבר, שעול, שנוי האויר.
ת. תאבון לאכול, תאות המשגל, לחזק הדם והמגלה היוצאים מהאבר.

א

אצטומכה

א. אצטומכה. רבים שמקבלים את המחלה הזאת, לכן המרפאים משתמשים בזרע של חרובים, הגרעינים ועלי כרפס, בחשבון שווה וכותשים אותם דק ומערבבים אותם עם מים ועושים מהם כמו פולים ונותנים לחולה לבלוע אותם עם יין כמה פעמים עד שהחולה מתרפא:

אברים וגידים

אברים וגידים המתקשים לשטחם, רבים בני אדם שסובלים רמוב הצטננות והתעיפות והקצצות ונרדם בשינה בזמן מנוחתו וכשהוא מתעורר קשה לו למתוח את הרגלים מרוב שהגידים מתקשים לשטחם, אמנם יש להתאמץ בסבלנות ולא למתוח את הגרלים בחזקה עד שהגידים בעצמם נשטחים אחרת יסבול יותר כאבים והגידים נקשרים, אבל המרפאים משתמשים בתרופה חשובה: לוקחים את השדים של הפרות וממיסים אותם, עושים מהם משחה, מחממים המשחה, והסובלים מורחים את הרגלים ונחים כמה זמן, וגם עושים מסג' וזה מועיל:

אזנים

אזנים. יש כאלה שמקבלים מחלה באזנים מתוך הצטננות והמרפאים משתמשים בתרופה פשוטה: לוקחים שמן זית עם חומץ של יין מערבבים הכל ביחד ומחממים את הסובלים ומטפטפים לאוזן החולה עם צמר גפן כמה פעמים וסותמים את האוזן בצמר־גפן ומתרפא.

עוד רפואה אחרת למחלת האזנים, כשלא שומעים, בתימן תמיד עושים שמן מחרדל, חרדל לבן. מי שאינו שומע לוקח שמן חרדל, מחמם ומטפטף לאוזן ומחזיר את השמיעה, וכמה זמן לסגור את האזנים.

אות ב.

בני מעיים

בני מעיים. כשלפעמים מתנפחים, המרפאים משתמשים בעלי חינה לוקחים מהעלים הקטנים ומבשלים אותם טוב עם מים ונותנים למי שיהיו פושרים המים ועושים חוקנה לסובל וזה בדוק ומנוסה ומתרפא: ויש שמשתמשים במכוה אש בבטן של הסובל ועוזר ואך מקבלים מי שהבטן שלו נפוחה מכוה של אש לוקחים חוט ברזל בעובי של ארבע מילימטר מחממים על אש עד שהיא אדום ונותנים בבטן הנפוח נקודות נקודות בראש החוט הברזל כשהוא אדום ורק העור נשרף נקודה קטנה רחוקה אחת מהשניה, והסגולה האזת ביופן תכוף מורידה הנפוח: בהלה צהבת רבים שמקבלים את שני הדברים האלה ביחד לכן המרפאים בתימן משתמשים באבקה שהם בעצמם מכינים את התרופה הזאת מכמה חלקים כימיקליים וכל חלק יש לו משקל אחר ואלה שמותיהם: יש מין חרוזים צהובות הצבע שלהם והנשים לובשות חרוזים משתמשים בהם לתכשיטים דבר יקר ואם פורכים אותם באצבעות לוקחים את השערה ויותר ומזה לוקחים 10 גרם וגם הפסולת של הברזל לוקחים 5 גרם וגם כלפונים לוקחים 3 גרם, וגם מהאבן ששמים על הפנים לאחר הגלוח לוקחים 3 גרם. וטוחנים הכל ביחד אבקה עושים אותם כדורים ולמחלה הזאת נותנים לסובל לבלוע בבקר עם מים לפני האוכל כמה פעמים וזו התרופה העוזרת ביותר ומתרפא. באופן פתאומי בא לאדם שלשול בבטן לוקחים קפה חזקה עם לימון בלי סוכר חצי הכוס וישתה הסובל ויעצור השלשול: עוד רפואה אחרת לאכול חרובים יבשים ולא לחים — או אורז

מבושל רק עם מים בלי כלום ולאכול — או אפונה לוביה — לאכול וזה בדוק ומנוסה, כל אלה הנזכרים לעיל נגד השלשול הם תמיד מחזקים את הקיבה.

לרכך את הקיבה משתמשים בשום לאכול וזה מועיל: וגם אפשר לקחת עגבניות כמה שהם לבשל עם מים חצי בשול ולהוציא את הקליפות שלהם ואכול זה מנקה ומרכך את הקיבה מי שירגיל את עצמו לעשות את העגבניות ויאכל לפני כל אכילה:

אות ג.

גרון

גרון לפעמים מקבלים מחלה דרך הגרון מתוך הצטננות וגם נוזלת וסובלים רבים ומשתמשים תמיד במים פושרים עם מלח מערבבים הכל יחד ומגרגרים הגרון ושוטפים את האף בנשימה כל בוקר מדי פעם בפעם וגם משתמשים בזנגביל רק דרך הפה למצוץ וזה עוזר.

גרוד

גרוד יש כאלה שמגרדים בביצים וסובלים מהחום וכמעט לא יכולים להתהלך מרוב כאבים וגם העור מתקלף להם לכן המרפאים נותנים לסובל מזה עלי הדס או עלי חינה לוקחים אחד מהעלים האלה כשהם יבשים טוחנים אותם דק מאוד העלים האלה מצמחים ומצויים בכל מקום אופן השמוש רוחצים את הביצים טוב ומנקים ושמים את האבקה הזאת כמה פעמים ויכול ללכת כמה שירצה ולא יכאב לו זה חשוב מאוד אפילו לחלקי הגוף מועיל:

גידול

גידול הביצה רבים אצלם הביצים מתנפחים לוקחים דבק שצמח בעצים גדולים ביערות ושתי הכליות של בקר טוחנים את הכל יחד ועושים משחה ומושחים את הביצים עם תחבושת על הביצים כשהם נפוחות וזה מועיל.

אות ד.

דם

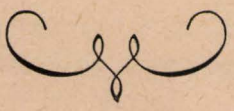
דם השוטף דרך השתן. המרפאים משתמשים בעורקים של צמחים שקוראים את שמו בערבית עורק הסוס, טוחנים אותו דק אבקה וממנו לוקחים לסובל כפית קטנה עם כוס תה בבקר ובערב והדם נעצר, עורק הסוס יש לו ערך גדול מאוד רבים שמכינים את אבקת הסוס ומשתמשים בה יום יום ושותים ואין בו מרירות ומי שמתרגל לזה נוצל מבלבול בקיבה מפני שהוא מתקן את בני המעים בדוק ומנוסה:

דם

דם השוטף דרך האף משתמשים בחמאת בקר מתקנים את החמאה ומוצאים את הלכלוך במסננת ומטפטפים דרך האף לסובל כשהוא שוכב בערב כשהוא יושן, ובבוקר הוא קם בריא.

דם

דם לעצור באופן חיצוני המרפאים לוקחים צפרדע ושורפים אותו דק טוחנים ומהאפר שלו מהאפר הזה זורקים על המקום היוצא מתוכו ויעצרנו והוא בדוק ומנוסה:

אות ה.

הצטננות

הצטננות. לפעמים בזמן החורף כשקמים מהשינה בבקר, והם חמים, מקבלים הצטננות או בראש או בחזה או בגרון או בבטן, וכל חלק יש לו תרופה מיוחדת. ולפי הכרת המרפאים על פי רוב משתמשים לקשור את הזרוע של היד השמאלית ולחוץ על הטבור, וגם לדרך אחרת על שני הירכים במשך רבע שעה, אחר כך שותים קפה עם זנגביל חם, וזה עוזר וזה חשוב מאוד:

הרעלת הקיבה

הרעלת הקיבה. לוקחים עורק הסוס מבשלים עם מים ונותנים לסובל לשתות כמה פעמים עד שלא מרגיש כאבים ומתרפא.

הקיבה

הקיבה לא בסדר ומתקשה לו לצאת. לוקחים מעט דבש וסבון ומכניסים לתוך פי הטבעת, לאחר כמה רגעים יוצא טוב, אינו מרגיש כאבים.

וחלי הרוח, ותרדמה

וחלי הרוח, ותרדמה, לוקחים המרפאים מכל מיני קטורת, ומביאים גחלי אש מהקטורת, נותנים על האש ומהעשן של הקטורת מריחים את החולה ומתרפא, ויש כל מיני קטורת אשר מפזרים את הרוחות המסכנות את האדם. עוד רפואה אחרת משתמשים המרפאים בקמיעים בדברי קדושה ושמות של מלאכים והסובל תולה את הקמיע בגופו, וגם שוחטים כבש בן שנתן ומחלקים את הבשר לעניים. ולפעמים אם יש חולה רוח יותר מדי מסוכן, המרפא מתחזק על החולה ומכינים אש וסכינים וקושרים את החולה עם חבל ומשכיבים החולה על הרצפה ומכינים אותו, ומאימים על הרוח ואש וסכינים ומכות עד שהרוח יוצאת ממנו, ופעמים לא מצליחים מפני שבתימן אין חשמל והברזל לא כל כך מצוי כמו בשאר הארצות לכן הדברים האלה מבריחות את הרוחות.

אות ז.

זיעה.

זיעה. כשמקבלים מכת השמש תרופתה רק הזיעה, ומפני מה מקבלים את מכת השמש, מפני שפעם עומדים בשמש וחוזרים לצל וחוזרים עוד הפעם לשמש, לכן מקבלים את מכת השמש. אמנם נותנים לסובל לאכול טוב חם, ולשתות תה וקצת ערק לשתות ומורחים את הגוף בחומץ עם ערק. ומכסים אותו בשמיכות עד שמתחמם ומזיע. הזיעה הראשונה חם מכל גופו לסבול עד שמזיע. הזיעה השני קר ותמיד שומרים אותו שלא יוריד את השמיכה מעליו עד שמתקרר, וקצת קצת נותנים לו לנשום ומיד מחליפים לו את הבגדים הרטובים וילבש בגדים אחרים ויקום בריא וחזק. בדוק ומנוסה.

ואם ימרח את הגוף בשמן של חרדל העיר מתחזק, מפני ששמן החרדל חריף, ויש בו סגולות טובות. ולא מקבלים מהר התקררות.

אות ח.

חום

חום. בתימן כשמקבלים חום לא יודעים כמה מעלות יש חום, מפני שאין להם מודד חום, ורק לפי ההכרה והרגילות, ומקבלים מטיפוס בני מעים ובפרט הקטנים, לכן המרפאים לוקחים עלי חינה ומבשלים אותם עם מים ומסננים את המים ועושים חוקן כשהמים פושרים.

וגם משתמשים בעורק עם מטפחת בשביל להוריד את החום, מרטיבים את המטפחת עם הערק, ושמים על המצח, ותמיד מחליפים את המטפחת מדי פעם בפעם עד שמורידים את החום, אבל לא מרבים לתת הרבה זמן מפני שהמצח יכול להתקרר לכן הם מצליחים.

חזה

חזה. לפעמים מרגישים כאבים בחזה ומשתעלים מפני שקבלו רטיבות. אופן השמוש: לוקחים חתיכת בד כחול שחור, שממנו יוצא כחול וטובלים את הבד עם חמאת בקר כשהוא חם, ושמים על החזה כמה פעמים, ונותנים לסובל לשתות חמאה עם ביצים חם בשעות הבוקר תיכף כשקם מהשינה לפני האכילה כמה פעמים ומתרפא בדוק ומנוסה.

אות ט.

טחורים

טחורים. למי שסובל ויש לו טחורים. המרפאים משתמשים בעצם של גמל, שורפים אותו, וטוחנים אבקה דק מאד ולוקחים מהאפר הזה עם חמאה של בקר, ומערבבים בתור משחה וסמים על הטחורים ומתרפאים.

עוד רפואה אחרת. מי שמתחיל אצלו טחורים, יבשל עורק הסוס עם מים וישתה כל היום וירגיל את עצמו לשתות מיץ של קריפול יותר טוב מפני שהוא משמיד את הטחורים. סבת הטחורים באים לאדם בגלל כמה סיבות, מרוב ישיבה או התאמצות, או עבודה קשה או מאכלים חריפים או יותר מדי רגזנות, לכן משתמשים כראשום לעיל: והבא: לטחורים. אחרון אחרון חביב, והיא תרופה המצטיינת מכל התרופות שהיא חזקה מאוד נגד הטחורים החזקים שפעולתה מהירה ומשמידה את הטחורים והיא פעולת החצלבן עם היין המובחר, כאן מי שיכול להתאים ולעשות את הנוזל הה זלפי הרשום בחבור זה. יש הצלחה גדולה לכל העושה ומצליח מפני שהתרופה הזאת יקרה מאד ועוד אינה נמצאת ברבים באופן חימיקלי ואני לא יודע אם זה נמצאת בעולם הרחב בגלל אי ידיעת שפות אחרות.

וזו פעולת החצלבן והוא סוד גדול שיסדה החכם בן דודי המובהק בתימן, ורבים התרפאו ובדוק ומנוסה, לוקחים עלי חצלבן לפי הראוי ושני בקבוקים יין ישן מובחר ומבשלים את החצלבן עם היין על אש בתוך סיר ושומרים. לוקח זמן רב עד שנשאר מהכל רק שליש, נותנים לו עד שמתקרר מסננים את הנוזל ושומרים אותו בכלי זכוכית לעת הצורך בדוק ומנוסה.

בזמן שיש מי שהוא שיש לו טחורים משתמשים בנוזל הנ"ל. אופן השימוש לוקחים קצת צמר גפן ושמים מהנוזל על הצמר ומורחים את הטחורים כמה פעמים עד שמשמיד את הטחורים ולא ישאר סימן וזה הדבר החשוב ביותר אשר רכשתי לעצמי. דזנטריה. המחלה הזאת תמיד מקבלים אותה, ולפעמים מדביקה לאחרים ואם מזניחים ולא מרפאים מסכנת הנפשות, אמנם מי שמשתדל לעצמו ומהר משתמש ברפואה החותכת ומהירה אשר קבע החכם הפועלת לבשל ערק הסוס מיד וישתה כוס אחד חם ובמשך חצי שעה נפסק הנוזל, וגם זנגביל ישתה חם עם מים אחרי הסוס, ומתרפא ואם מזניחים את המחלה זמן מה אפשר להשתמש בתרופה הזאת אבל לוקח זמן.

תולעים שיש בבטן. אופן השימוש: לוקחים זרע גרעינים של פשתן, ועלים של כרפס או גרעינים של חרוב, טוחנים אותם דק מאוד, ונותנים לסובל לבלוע, וזה מועיל, אבל רק בשביל תולעים קטנים, אמנם בשביל תולעים קטנים נחוץ שהסובל ישאר יום אחד בלי אוכל בשביל להרעיב את התולעים, אופן השימוש: לוקחים גרעינים של קוסה הגדולה הצהובה ונותנים לסובל לאכול את הגרעינים כמו שהם לאכול הרבה והתולעים נשמדים ויוצאים.

טחול

טחול. כשמתנפחת אצל אחדים זה מסוכן, אבל נותנים לשתות חומץ חזק של יין ויחסיר בשתית המים במשך כמה פעמים ומתרפא.

אות י.

ידים

ידים. רבים הסובלים בזמן החום שמתקלף להם העור ובפרט תחת הזרוע של הידים, העור מגרד ומתקלף העור. אופן השימוש לתרופה: לוקחים עלי הדס, מיבשים ועושים אבקה ושמים באבנט איפוא שמגרד והעור מתקלף, אבל יש צורך לרחוץ לפני השימוש, ומתרפא בדוק ומנוסה. ויש כאלה שנצמח להם פצעים קטנים מהזרוע ולמטה זה בא מסיבה שהדם נתרגז והדם אצלו מתחמם ומתערבב עם המים והטיפות שהתעדנו הכרחי שיצאו החוצה לכן נצמחים ביצים בעור ומגרדים, אמנם משתמשים בשמן חרדל עם חתיכת בד, מחממים את השמן הבד, ונותנים על הפצעים כמה פעמים, עד שהפצעים נלמים מהכנברס הזה וזו תרופה מהירה וקלה טובה מאד.

אות כ.

כליות

כליות. מחלה קשה כשיש אבן בכליות, המרפא לוקח שלשים ראשי של שום עם שלש הנין מים, יבשל אותם על אש עד שנשאר רק שלשה כוסות מים מסננים אותם ומשאירים אותם לעת השמוש ואת חולה הכליות, מכניסים לבית המרחץ ונותנים לו שיזיע טוב חזק וישתה המים הנזכרים לעיל תשבר האבן ותצא: עוד רפואה אחרת לקוחים את הלפת וסוחטים אות, מיץ וסובל הכליות ישתה את המיץ וישבור האבן ותצא וזה סוד גדול:

כויה

כויה לפעמים נכוים באש או במים חמים לוקחים שמן זית ומים עם סיד מערבבים את המים עם הסיד ומסננים את המים אחר כך נותנים את השמן לפי המדע ומערבבים וזה נעשה משחה ומהמשחה הזו עושים תחבושת על הכויה כמה פעמים ומתרפא וזו התרופה הבדוקה והמנוסה.

עוד רפואה אחרת לכויה לוקחים את החרוב מכניסים אותו לתוך מים עד שנהיה רטוב סוחטים ממנו את המיץ נותנים כוס אחד מהמיץ הנ"ל עם שלשה חלבני ביצים לבשל ביחד טוב על אש אחר כך לערבב הכל ביחד טוב עד שכ משחה לתת על הכויה ולא יכאב ומשך 8 ימים יתרפא ולא שאר סימן מנוסה.

כבד

כבד יש כאלה שאצלהם הכבד מתנפחת וסובלים מכאבים והמרפא נותנים לחולה להשתמש בזנגביל ודבש טוחנים את הזנגביל ומערבבים עם הדבש טוב ואוכל כמה פעמים ליום ומתרפא.

עוד רפואה אחרת לסובל מכבד יש צמח קטן באדמה וקוראים את שמו חרמל אבל יש מין אחר הדומה לא רק במקצת גבוה וקוראים את שמו חרומל בערבית וזה מרעיל את האדם מי שבולע את המיץ שלו, אבל הראשון חרמל מבשלים עם מים ומסננים ומהמים ישתה הסובל כמה פעמים ויתרפא.

הסברה החרמל שמרפא בגובה 30 סנטימטר נצמח בשדה, והשני שמרעיל כשהוא צמח ועוד קטן דומה לחרמל וכשנגדל בגובה מטר וחצי ושמו חרומל: יהודי אחד טעה ושתה המיץ שלו ומת: סכן את עצמו מפני שאין לו הכרה ובלי עצת המרפא:

כאב

כאב הארכבות משתמשים המרפאים בחרמל הנצמח בשדה כותשים אותם ומערבבים עם חמאת בקר ביחד ומחממים אותם ולמי שההרכבות שלו כאבות עושים לו תחבושת חם שבע פעמים וזה מועיל ומתרפא:

כשהאשה מעונינת להפיל ולא תהא אסורה תשתה חלב של כלבתא עם דבש ביחד ותפיל זה מנוהה:

אות ל.

לב

לב רבים הסובלים ממחלת הלב לכן המרפא משתמש באבקה שמכין אותה בעצמו לוקח חלבה ונכוה וסוכר בחשבון שווה וטוחן הכל ביחד ועושה אבקה ומזה נותן לסובל לבלוע כל בוקר כפית קטנה מהאבקה במשך כמה פעמים ויתרפא.

לקוי בגופו מיעץ לו המרפא מפני שהוא נמצא בחולשה לכן ירגיל את עצמו לשתות שמן זית כוס קטן כל בוקר לפני האוכל במשך ארבעים יום ויתחזק בגופו.

לשוטה ילדים ילדים שמתחילים להיות שוטים משמשים באפרוחים שהם עוד בתוך הביצה חי והתגדל אותו עם מים ונותנים לשוטה לאכול תרופה זו חשובה.

לילד המשתין על מטתו משתמשים בשערות של גמל וקושרים לו את היד השמאלית בזרוע של הילד מתרפא.

להרבות חלב לאשה משתמשים בעלי גפן עם חלב עזים וגם זרע של פשתן מבשלים אותם יחד עם מים מסננים אותו המיץ וממנו תשתה האשה כמה פעמים וירבה אצלה החלב.

למקשה ללדת כשאשה לפעמים לא יכולה ללדת ובתימן אין עזרה מדצינית ולא משגיחים לכן הרבה נשים מתות לכן משתמשים בסגולה חשובה שהורגלו במשך דורות לוקחים עלי חרוב כותשים אותם ומערבבים עם חמאת בקר שלוש לשים על הרחם פעמים להחליף קר וחם ומיד תלד.

לעצור דם נדה לוקחים קליפות של בצים וטוחנים אותם אבקה והאבקה הזאת נותנים על ביצה שאינה מבושלת והאשה שותה כל בוקר לפני האכילה במשך שלשה ימים ורק אם זה יותר מי יוצא ואם כרגיל אין צורך בסגולה הזאת.

לא תפיל האשה לוקחים שעוה של דבש בתולה עם חלב של הסוסה ומחממים הכל ביחד ומערבבים ותשים האשה על בטנה ולא תפיל.

אי אפשר להכניס בחיבור זה את עניני לחשים אשר השתמשו בהם בתימן היהודים מפני שיש שמות קדושים.

אות מ.

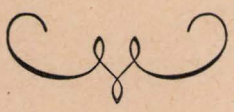
מעים

מעי העיור שקוראים לו הפנדסית רבים הסובלים ממחלה הזאת לכן משתמשים בזנגביל טוחנים דק מאוד ומרתיחים עם מים מעטים ונותנים לסובל לשתות מדי פעם בפעם זמתרפא.

מצורע

מצורע יש כאלה מצורעים המרפא מביא צפורן של חמור ושורף אותו וטוחן דק לאפר ומערבב עם שמן כעין משחה ועושה תחבושת לסובל על הצרעת ומתרפא.

עוד רפואה אחרת למצורע לוקחים קליפות של אתרוג עם גופרית חתיכות וטוחנים הכל ביחד ועושים משחה ומושחים מקום הצרעת ומתרפא.

אות נ.

נוזלת

נוזלת רבים הסובלים מנוזלת מתוך הצטננות ויש דבר תרופה שחותך לוקחים גחלי אש או מחממים איזה כלי שהוא על אש ונותנים קצת סוכר ומהעשן הסובל יריח מריח את העשן דרך האף וזה מקיל את הנוזל באופן תכוף ומתרפא.

נדנוד הפה יש כאלה שתמיד אצלהם הפה מנדנד ריח לא טוב לכן משתמשים בעלי כרפס להרגיל את עצמו לאכול ומשתנה הריח לטוב.

נשים שאינם מקבלות הריון לא מתעברות ויש שרשים של עץ באדמה וקוראים לשרשים בערבית פוה וממנה תמיד משתמשים לצבוע כל מיני אריג צובע אדום על אש ומים מבשלים ומצביעים, לכן האשה שמעוניינת לקבל הריון משתמשת במים של הפוה עם חמאת בקר מערבבת ביחד ושותה כמה פעמים בבקר לפני האוכל וזה מועיל.

נשימה יש כאלה שלא יכולים לנשום מכמה סבות ובפרט התקררות לכן המרפאים משתמשים בסוכר ונכוה לוקחים בחשבון שוה עושים אבקה ונותנים לסובל לבלוע מדי פעם בפעם עם מים ומתרפא.

עוד רפואה אחרת לנשימה לוקחים זנגביל ונכוה וסוכר טוחנים אותם ומרתיחים עם מים וישתה הסובל כמה פעמים ינשום ויתרפא.

נשימה לעשות סוכריות ולהשתמש בהם בשביל נשימה זה טוב מאוד וגם מועיל בשביל הגרון לוקחים זנגביל ונכוה טוחנים אותם דק מאוד ושמים אותם בכלי ונותנים מעט מים ומרתיחים על אש עד שיהיה מיץ מסננים אותם טוב ונותנים על המיץ הזה סוכר עד שמכסה את המיץ וגם יתן כמה טיפות לימון קצת יבשל הכל ביחד עד שמתקשר ותמיד לערבב בשביל שלא ישרף עד שכבר נמתח שופך אותו לכלי אחר ומשאיר עד שמתקרר שובר אותם סוכריות והסובל מרגיל את עצמו למצוץ מהסוכריות האלו וזו תרופה חשובה מאוד ומנוסה.

אות ס.

שערות שבראש האדם לפעמים נושרות וגם קליפות בראש יש וגם צמחים לוקחים שמן וחומץ ונפט בחשבון שוה ומורחים את הראש ופרכים היטב מורחים במשך חצי שעה אחר כך לוקחים מים פושרים עם סבון ורוחצים את הראש ושוטפים במים נקיים מתחזקות השערות ואין יותר קליפות ולא פצעים רפואה זו בדוקה ומנוסה.

סיפלס יש כאלה מקבלים בגוף חיצוני זה בא מכמה סיבות לכן משתמשים תמיד עם אבקת שריפה טוחנים אותה דק ומערבבים עם חמאת בקר ביחד ומורחים את כל הגוף שלוש פעמים ומתרפא.

שריפות חריפים וכאבים בבטן יש אבן שקוראים את שמו בערבית חטום שחורה האבן הזאת מיצרים אותה ממין צמח הצומח מעצמו בשדה והעלים שלו כמו חוטים עבים במקצת ומלאים מיץ הגובה שלו 40 סנטימטר בינתיים עושים אש מתחת לצומח ומיד נוזל המיץ כשהוא חם ומתאסף למקום אחד נותנים לו עד שמתקרר ונעשה אבן, לוקחים את האבן ומשתמשים באבן לכמה דברים אבל מי שסובל בבטן לוקחים חתיכה קטנה ושורפים אותה באש עד שכבר אדומה ומכבים אותה בתוך חלב וישתה הסובל ומתרפא.

ומהאבן הזאת משתמשים בה לתעשית הסבון וגם לבשול הפול מפני שהוא חריף כמעט כמו סודה לאכילה.

סוכר רבים הסובלים ממחלת הסוכר ותרופתה רק ממאכל מר ואין מאכל מר כמו החלבה לכן בתימן כל האוכל שלהם לא יכול להיות בלי חלבה יום יום אבל מכניסים בתוכה פלפל

חריף וזולתם, אמנם מי שיש לו מחלת הסוכר לוקחים חלבה לתוך כלי ונותנים מים מלא מהערב עד הבוקר כשהיא טחונה ובבקר מוציאים שאר המים מהחלבה לכלי אחר ומערבבים את החלבה עד שתהיה לבנה ותמיד להוסיף מהמים קצת שיצא מהחלבה ולא להכניס שום דבר לתוך החלבה ולתת לסובל לאכול כמה פעמים בבקר לפני האוכל כמה ימים, וזה סוד גדול מפני שהזרעים של החלבה מר מכל הזרעים ונגד הסוכר משמיד מנוסה.

איתּ ע.

עור

עור לפעמים מקבלים כאלה גרוד בעור לכן משתמשים בה בתרופה שיוצרים אותה עצמם לוקחים חתיכת גופרית צהובה טוחנים אותה דק מאד ומערבבים עם חמאת בקר, לכן עושים כעין משחה ומריחים את כל העור כמה פעמים וזה עובד בדוק ומנוסה.

עינים כשמתחילים להלבין ויש שמשתמשים בתרופה שתמיד נמצאת בחופי הים וקוראים את שמו צפורן של הים מין לאבן ומפטפים לעינים מדי פעם בפעם וזה עוזר.

עינים

עינים שנחשכו ונסתמו ראיתם יש מין נוזל מצמח שקוראים את שמו בערבית צובר, ומאספים את הנוזל לתוך כלי ומניחים עד שתהיה אבן ממנו לוקחים וטוחנים דק מאוד עד אבקה טוחנים אותה דק מאד ונותנים לעינים ומהאבקה נותנים לעינים של הסובל, ועוזר.

עינים שמטשטשות משתמשים בזרעים של שדאב, סוחטים אותם ומהמיץ שלהם מטפטפים לעינים.

עוד רפואה אחרת בתימן, תמיד משתמשים גדולים וקטנים כל בוקר ובוקר בשביל לחזק את הראיה, וכך הם רגילים לכחול העינים.

אות פ.

פי הטבעת. יש ילדים כשהולכים לבית שימוש ויוצא להם קטע מהמעיים מפי הטבעת לכן משתמשים בתרופה שהמרפא מציע להם לקחת גרעיני פשתן שורפים אותם וטוחנים דק מאוד ומהאפר הזה מערבבים עם חמאת בקר ונותנים בפי הטבעת כשהוא חם מדי פעם בפעם ומתרפא.

פצע משנפצע מיד עושים על הפצע קפה וקושרים תחבושת והדם נעצר וביום השני מוציאים את התחבושת ולוקחים שמן עם חתיכת בד מחממים ונותנים על הפצע כמה פעמים ובמהירות התרפא הפצע.

פרונקול הנקרא מורסא. יש כאלה שנצמח להם פרונקול חיצוני ויש מין פנימי לכן לשימוש חיצוני לוקחים זרע פשתן ויש שקוראים שמו בערבית מומה ומצוי בכל מקום ותמיד הזרעים האלה מרככים את המורסה מהר. אופן השמוש כותשים את הזרע ומערבבים ביחד עם שמן ונותנים חם על הפרנקל וזו התרופה זולה עד מאוד וחשוב מכל התרופות מתוך הנסיונות ומוציא את לשורש ומתרפא. ואפילו פרונקול הפנימי נותנים מהמשחה הזאת אפילו שמרגישים שכאב הפרונקול נעלם ולא מרגישים שום בר.

אות צ.

צמחים שנצמחים על העור ובראשם קוצים קטנים הפצעים האלה מקבלים אותם ילדים קטנים וקשה לרפאות אותם ולהשמיד את הצמחים אבל מתוך הנסיונות של המרפא השתמש בתרופה קלה, לקח נפט וערק חזק בחשבון שוה ומורח את העור שיש בה הפצעים כמה פעמים להסובל ומשמיד את כל הפצעים ולא נשאר שום סימן, ודבר ומתרפאים מיד ונמחו כל הפצעים.

זכריה בן שלמה

רבים שמקבלים בקאף ויש מין של צמח שקוראים לו צברץ, והפרי שלו אוכלים בני אדם, לכן משתמשים בעלים של הצברץ. הם עלים גדולים ושמנים ומלאים קוצים, וגם מין יש בהם, לכן מנקים את הקוצים ועושים בעלה תלמים בסכין ומחמים את העלה על האש עד שמתרכך, ועושיב על הקאף הסובל. בתחבושת כמה פעמים וזה עוזר ומתרפא.

קרירות אברכובות של הרגלים, משתמשים בשדים של הבקר, ועושים מהם שמן. ממיסים על אש ומניחים לעת הצורך, וכשיש מי שהוא סובל בארכבות וקשה לו להתהלך, משתמש בשומן הזה, מחמם במקצת ונותן איפה שכואב לו כמה פעמים, ומתרפא.

עוד אחרת לקרירות הגוף. משתמשים בכלי של קוסה חזקה שקוראים לו דוביה. משכיבים את האדם על הבטן ומדליקין נייר קטן לתוך הדוביה ונותנים על הגב של הסובל, ולפעמים בבטן וזה מועיל, אבל לנשים הרות אסור מפני שהיא יכולה להפיל.

רומטיזים. יש כאלה שמקבלים את מחלת הרומטיזים, והמרפא נותן רשימה של כמה דברים אשר מועילים, ונגד דזנטריה 10 דברים, זנגביל וחבה סודא ושום ופלפל שחור והיל וקרנפל וסוכר אדום וצמוקים ונכוה, לטחון הכל ביחד ולערב עם דבש ולאכול כל בקר לפני האכילה כמה ימים ויתרפא.

יהיא אקצע

ראש. רבים שסובלים ממחלת הראש בגלל התקררות ואינם יכולים להשאיר את הראש פרוע לא ביום ולא בלילה, לכן המרפא קובע תרופה אשר במשך ערב אחד מתרפא. אופן השמוש: לוקחים עלי הדס ועלי חינה, מיבשים אותם ועושים אבקה, מגלחים את שערות הראש בסכין ועל האבק נותנים קצת מיים וחומץ ומלח, ומערבבים הכל ביחד ונותנים על הראש של הסובל תחבושת מהערב עד הבקר. מוציאים את התחבושת שכבר יבשה, רוחצים את הראש במים קרים ומתרפא, בדוק ומנוסה.

עוד אחרת לכאב הראש. לוקחים עלים של עובב, כותשים ומוציאים את המוץ ומעבבים עם חמאה, וישתה כפית גדולה, ובשאר ימרח את הראש וזה עוזר.

ראות. כשמקבלים מחלה כזאת, והמרפא קובע תרופה שמועילה, רק אם הסובל ימלא מה שאומרים לו כשהוא הולך לישון, בני ביתו מכינים שתי ביצים עם 250 גרם חמאה נקיה, וטוב לחמם בשעה 4 בבקר, עם קצת מלח ולהעיר את הסובל לשתות ולחזור ולישון, כמה ימים להתאמץ לשתות, יאכל טוב, ויבריא.

שנים. לפעמים יש שנים שיש בהם תולעים, ויש מין של צמח שקוראים את שמו נקום. לוקחים עץ קטן מנקים אותו מעלים ומהקוצים, מיבשים אותו, ומדליקים הראש שלו באש עד שמוציא עשן, ועל ידי צנור מעבירין את העשן דרך השנים, וכל התולעים מעצמם יוצאים, רק בתימן עושים.

זכריה בן שלמה

שנים המתנענעות. לוקחים צמוקים ועפצים ומנטה ושום ועלים של הריחן, ולכתש אותם ביחד ולערבב עם חומץ ולשטוף את השנים שש פעמים, השנים מתחזקות, ויטיב לו.

שנוי אויר רע, ירגיל את עצמו לאכול כל יום תשע גרעיני אתרוג, וינצל מכל שנוי אויר רע.

שמיעה. יש כאלה שנסתמה אצלם השמיעה, לכן המרפא מיעץ לקחת שמן זית וחומץ, לחמם ולטפטף לאוזן, או שמן וחומץ לחמם ולטפטף לאוזן, ותשוב השמיעה, מנוסה.

שבר. יש כאלה שמקבלים שבר. בתימן לא משתמשים בשום תרופה ולא בנתוח, רק הם מומחים במכוה אש, לוקחים מחט ברזל שעביה יותר ממחט שתופרים בה, ומחחים על אש עד שהיא נעשית אדומה, ונותנים את המכוה על האצבע הקטנה שיש בה הערק הנשטח לשבר, ומתוך, אך לקשור באצבע הרגל בשביל שיתגלה הערק ונראה טוב והשבר נעלם ולא מרגיש האדם שום דבר. וזה סוד ששוה מילירדים, ומי שמצליח להבין את זאת, מפני שהשבר רבים מקבלים, ורק בנתוח.

תאבון לאכול. יש כאלה שאין להם תאבון לאכול וגם יש להם צהבת, לכן המרפא מכין תרופה מכמה דברים, והם גלמים 10 גרם כהרב צטדק מין חרוזים צהוב ובאש נשרף 5 גרם הפסולת של הברזל 3 גרם מאבן של קלוח שבה, לטחון הכל ביחד אבקה ונותנים לסובל מתאבון לבלוע כל בקר לפני האכילה, וטוב לו.

יחיא אקצע

תאות המשגל. יש סוג של בני אדם שאצלם אין גבורה, ואין האבר אצלם מתחזק, לכן המרפא מיעץ לקחת שמן זית עם שום לתקנם עם השמן כשהם מקולפים ומהשום המתוקים יאכל הסובל, ומהשמן הנשאר ימשח את האבר וגם יתן על טבור הקורקבן כמה פעמיים, ויתחזק. בדוק ומנוסה. וירגיל את עצמו לעשות יין מתאנים וצמוקים וסוכר במדה שוה, הסוכר יותר, לרחוץ את התאנים והצמוקים במים ולחתכם קטנים ולבשלם עם מים עד שכבר מרגיש שלא נשאר בתאנים וצמוקים שום טעם, לסנן ולהניח בכלי ולסגור את הפה של הכלי חזק ולשים במקום חם במשך שלש שבועות, וזה יוצא יין חשוב משכר, אבל העיקר אין כמוהו מחזק את האבר, מנוסה. אנו מתמידים בה, ובפרט בשביל חלשים וזקנים. התאנים והצמוקים במדה שוה מים 5 ליטר והסוכר פי שנים.

עד כאן, נגמר מדע הרפוי.

תעשיה בתימן

אות א.

תעשית הגפרית

תעשית הגופרית בתימן על ידי היהודים ויש הר גדול ונמצא בו את החומר ויש מושב של יהודים גרים על יד ההר ומתעסקים בתעשית הגופרת עושם מכרות בהר ומתוך המכרות מוציאים עפר מעורבב עם גופרית מעבירים את החומר אל מגורם ומתעסקים להוציא את הגופרית מתוך העפר לוקחים כלי נחושת גדול נותנים לתוך הכלי שמן ונותנים מהחומר הנ"ל ומבשלים באש כשהשמן מתחמם העפר יורד למטה והגופרית נמס ומצטבר למעלה מעל השמן מניחים את הכלי עד שמתקרר מוציאים את הגופרית ככר גדול ונקי והשמן מסננים לפעם אחרת ואת הפסולת זורקים וכך הם ממשיכים ומתפרנסים, וגם עושים חרסינה שאין כמו שלהם בכל תימן חזקים מפני שהאדמה אצליהם חזקה וגם משתמשים באש חזקה שמתקנת את החרסינה טוב מאוד.

תעשית אבק

תעשית אבק שריפה ורק היהודים אשר הם יודעים לעשות את המקצוע הזה וגם אני התעסקתי בזה בתור עוזר בתעשיה של אבק שריפה התעשיה הזאת מכמה חומרים חימיקלים של שלשה חלקים א' מלח, ב' גופרית, ג' פחמים.

תעשית המלח

תעשית המלח הם בעצמם עושים את המלח, בתימן אין ים והאויר יבש אבל יש בסדקים של הבניינים עפר על ידי היסודות בניינים עתיקים והעפר שבין הסדוקים נעשה מלוח במשך הזמן, לכן מאספים את העפר ונותנים לתוך כלי־חרס גדול את העפר ומים די ספוקו מערבבים ויש כלי אחר שהתחתית שלו שבורה אבל עושים בתחתיתו קש בשביל שלא יצא העפר רק המים מטפטטיף נקי לתוך כלי אחר והפסולת נמנעת ונשארת במקומו והנוזל משאירים עד היום השני והנוזל כבר התקשו ונמצא כמו מחטים דומה כמו מלח אנגלי זה חלק א׳ ומניחים אותו לעת השימוש.

חלק ב׳, גופרית קונים אותו מוכן מאחרים שיוצרים אותו.

חלק ג׳, הפחמים מי שעושה אבק שריפה בעצמו עושה את הפחמים מפני שלא כל הפחמים מועילים רק פחמים מיוחדים שהם קלים ותלוי מאיזה עצים לעשות הפחמים, ויש צמח שקוראים את שמו בערבית כנאח והנוזל שלו מרעיל את האדם מיד הצמח גבהו שני מטר דומה כמו קנה, ויש בו עלים דומים כמו ערבה רק שמנים ומצי פרחים אדומים בינתיים חוצטים אותו ומייבשים בשמש ושורפים ומכסים באדמה בשביל שיתכבה ונעשה פחמים, ולפעמים שורפים את הצמח הזה וכשסוחטים בזמנו והוא נדלק כאילו יש בתוכו אולכהול וזה נמצא ונצמח רק על ידי נחלים.

ואלו המידות החלקים 12 אחוזים מלח, 2 אחוזים פחמים גופרית חצי אחוז, 12 רוטל 2 רוטל 3 אקיות בתימן, ודופקים במכתש דק מאוד ומערבבים הכל ביחד ומרטיבים במים מעט גגופרית והמלח טוחנים בריחים דק מאוד והפחמים כותשים בשביל שלא יתפוצץ בעת שמעבדים את החומר בפטיש של עץ ומניחים את החומר על אבן מרובע גדולה ודופקים את החומר בפטיש גדול של עץ זה לוקח הרבה זמן עד שכבר דק מאוד התערבב טוב לוקחים קצת למקום רחוק ובודקים על אש ורואים אם נשאר עוד חתיכות לאחרי הנפץ שוב דופקים אותו מעבדים בידים ודופקים עד שיוצא טוב אבל מדי פעם בפעם מרטיבים עם קצת מים ונזהרים בדפיקת ומיד מנפים אותו בנפה בשביל שיצא חתיכות קטנות ומייבשים בשמש לאבק שריפה ומניחים לעת השימוש.

להחליף את התרמילים שכבר יראו בהם מפני שבתימן עוד לא יכלו לעשות תרמילים חדשים כמו באירופה רק קונים מאירופה ומשתמשים ברקים לוקחים את התרמיל מוציאים מפרקים את החתיך הקטנה שבתחתית התרמיל מישרים אותה על ידי מכשיר ומניחים כבסון או חתיכות מהגפרור שמדליקים בו או מחליפים בכבסון חדש מכניסים לתוך התרמיל וממלאים את התרמיל אבק שריפה ומניחים את העופרת אשר על ראש שעושים באירופה שהנפץ שלהם חזק וגם הולך יותר רחוק התרמיל וירים וזה טוב מאוד אבל לא כמו התרמילים אבל משתמשים באלה התרמילים שעושים מפני שהם בזול ומצויים.

אמנם באבק השריפה שעושים היהודים בתימן על פי רוב משתמשים לפצוץ את ההרים בשביל להכין אבנים לבניין הבתים וגם בשביל הריחים זאת העבודה שתמיד הגוים מתעסקים בה.

תעשית העור

עיבוד העורות רק היהודים מתעסקים בזה ויש שני מינים. אחד של בקר ואחד של צאן.

עורות של בקר מרטיבין אותם במים כשהם יבשות ולוקחים העור לתוך החומר משאירים עד שכבר יכולים להוציא סיד עם מים בתוך כלי גדול מערבבים הכל ביחד ומכניסים את השערות, מנקים את העור טוב, ומעבירים את העור לתוך כלי אחר עם חומר שבו מצמחים של שני מינים משתמשים רק באחד מהמינים האלה, א' שמו בערבית שת מהעלים שלו מיבשים בשמש וכותשים אותו דק מאוד ומערבים עם מים ונותנים את העור לתוך השני ששמו גרד עלים קטנים מצמח כותשים אותו ומניחים לעת השמש גם כן עם מים ומניחים את העור עם המים והחומר במשך כמה ימים מוציאים אותו, טוב אינו מתקשה ומחזיק מעמד זמן רב ועושים ממנו את הנעלים ואת התפירה של הנעלים רק עושים שרוך מהעור עצמו ותופרים, ויש נעלים סגורות ויש כמה סנדלים לפי הדרוש.

תעשית העורות של הצאן יש שני סוגים, אחד על סיד ומים ואחד רק על אקקת של הצמחים אלא המעובדים על סיד ומים רק בשביל להוציא את השערות מהם ואחר כך מעבדים אותם עם שת או קרד ומים במשך כמה ימים ומהם משתמשים למזודות וארנקים ושלום וכלא, והמין השני לא מעבדים אותם עם סיד רק עם קרד או שת ולא פותחים אותם ורק מבפנים מעבדים נותנים את החומר עם מים ומערבבים רק כמו שפשטו אותם קושרים את הצורון והשערות מבחוץ

כל יום בידים במשך כמה מים מנקים אותם ומהם עושים פרות מעולים וגם שמיכות להתכסות בשביל החורף מפני שבתימן אין שמיכות ורק בפרוות של צאן ואצלם היהודים התימנים של צבי אסשר אם הם שוחטים אותם אבל על ידי ציד לא.

אות ה'.

תעשית הערק שרף בתימן.

בתימן רק היהודים שותים, הגוים אסור להם אפילו להריח את האראק לכן תעשית הערק מכמה דברים, ענבים צמוקים תמרים תאנים ויש מקומות שעל פי רוב רק מענבים וצמוקים מפני שנמצאים בשפע, ויש מין של ענבים אם מי שהוא אוכל משתכר, לכן לוקחים את הענבים וסוחטים אותם לתוך סירים גדולים של חרס ומוסיפים קצת מים ומניחים אותם במשך כמה ימים ותמד מערבבים בידים עד שכבר תוסס, ויש להם כלי גדול מנחושת שופכים לתוכו את התוסס ועל התור מניחים הכלי ומבעירים את האש ויש צנור מרכב מהכלי שיש בו התוסס לכלי אחר מנחושת והערק נמשך לתוך החלי ומדי פעם בפעם מחסירים את האש בשביל לעשותן טוב מאוד, אמנם השותים הערק הזה מיד משתכרים מפני שמשאירים אותו חזק, אבל אין להם מידה לדעת החזק שלו, רק מדליקים את הערק באש אם נדלק טוב זה חשוב, ולא סוחבים אותו יותר כדי שלא יהיה חלש.

ודבר חשוב מאוד משקה שגם משכיר וגם מחזק את האבר מַשלֹשה חלקים תאנים צמוקים סוכר פעמים אופן השמוש את

הסמוקים והתאנים לרחוץ עם מים ולתת עליהם 5 ליטר מים לבשל טוב ולרחוץ המים ולסנן וזה בדוק ומנוסה, ולשים בחביות עץ שלש שבועות וזה טוב. תעשית היין בתימן, אין חביות שיכולים להכין בהם היין רק משתמשים בכלי־חרס, וסוחטים את הענבים לתוך הכלים והפה של הכלים צר סוגרים את הפה טוב וטומנים באדמה למשך שלושים יום. מוציאים מהאדמה מסננים את היין יוצא טוב אינו מחמיץ.

תעשית השמן מחרדל

תמיד זורעים את החרדל בשדות וכשסוחטים מיבשים בגורן וחובטים מוציאים את הזרע נקי מכל הפסולת, ויש אבן גדול בגובה 3 מטר והרוחב 2 מטר זו שחצבו אותה מההר ובאמצע האבן קודחים עד החצי של האבן ברוחב של מטר ועושים עץ גדול לתוך האבן ונותנים את החרדל לתוך האבן וקושרים את העץ עם חבל ומחברים עם הגמל והגמל מסתובב סביב סביב וסוחט עם העץ את החרדל כל הזמן עד שיוצא השמן והפסולת כבר יבשה וסוחבים את השמן על ידי בד, אבל השמן הזה אין משתמשים בו בשביל מאכל רק מושחים בו הגוף, וגם בשביל דברים אחרים.

השמן רק הערבים עושים בתימן.

אות ו׳.

איך צדים דגים בתימן

בתימן רק היהודים צדים את הדגים ואוכלים, אבל הערבים לגמרי לא אוכלים, אין להם ידיעה ומשתקצים מדנים לכן בתימן אין ים רק נחלים גדולים וקטנים, ואין היהודים משתמשים במכשירים בשביל לצוד את הדגים רק בחומרים ממיני צמחים שנצמחים בהרים, ויש שני מינים מין אחד בשביל דגים גדולים, ומין השני לדגים הקטנים הנמצאים בנחלים קטנים, והשם דפר, סוחטים אותו מיבשים וטוחנים דק מאוד אבקה ולוקחים שק קטן מעור ומכניסים לתוכו מים ונותנים בתוך המים שבשק מהאבקה מערבבים ושופכים הכל לתוך הנחל והדגים מריחים ומשתכרים ומיד יוצאים לחוץ ומאספים אותם ומשתמשים בשביל אוכל, והדגים הגדולים שבנחלים משתמשים בחומר אחר, ובריכות גדולות ועמוקות יש מין צמח ומהזרע שלו עושים טוחנים דק שמו קחטה מרטובים במים ועושים כעין כדורי קטנים וזורקים אותם להבריכות המים והדגים בולעים ומשתכרים ויוצאים בלי מכשירים ועמל, וכל הדגים בתימן רק בורס והטעם והתיאבון באכילה יותר מכל מקומות האחרים.

אות ז׳.

תעשית סבון

תעשית הסבון רק היהודים יודעים לעשות סבון קונים את החלב של הבקר וצאן מתקנים על אש בלי שום דבר ויצא במקצת שחור וגם הריח לא כל כך טוב מפני שעוד לא ידעו איך לתקן את החלב כמו האירופיים בתימן לוקחים את החלב המתוקן ונותנים בתוך כלי גדול עם סיד ומים וגם מלח הנמצא בהרים דומה כמו סודה וזה מהגשמים לאחרי הגשמים וזרחה השמש, המים שבהרים מצטברים למלח חריף מאוד ולא בכל ההרים נעשה מלח רק במקומות מיוחדים ומזה גם כן נותנים בדוד שיש בו חלב ומים וסיד נותנים לפי המדה ומבשלין באש עד שהסבון מתקשר וצף למעלה מעבירין את הסבון של אירופה אבל משתמשים בזה רבים ולא מכניסים כל כך לאבן והקצף שלו אינו מביא אמנם מנקה אבל לא כמו הסבון של אירופה אבל משתמשים בזה רבים ולא מכניסים שום שמנים אחרים רק חלב לבד מפני שבתימן אין קוקוס או שמנים אחרים רק החלב משתמשים בו לתעשית הסבון.

אות ח׳.

תעשית האריג מצמר של צאן

גוזזים את הצאן ואת הצמר טוים חוטים ומהחוטים האלה יש מהם מצביעים ועושים אריג עבודת יד עם צבעים ומשתמשים בהם על רצפת של הבית כעין שטיחים וסמיכות כעין מזרונים ושאר דברים לא בשביל תלבשת מפני שאין להם מכונות בתימן מתאחרים.

תעשית אריג מצמר גפן עושים רק במזרח תימן רק במקום אחד הם זורעים את הצמר בשדות וטוים ואורגים בדים לבנים וצובעים שחור כחול הצבע הם בעצמם יוצרים מצמח בשדות שמו נמצא בחלק של הצמחים ואך עושים ואנו דוהה.

אות ט׳

תעשית העטרה לעשות ריח טוב

יש מין של צמח שהעלים שלו גדולים ושמנים ואמרים לה עטרה סוחטים את העלים והם עוד לחים ומיד מכניסים אותם לתוך דוד עם מים ומבשלים על אש ומעבירים צנור מהדוד לכלי אחר כמו שמרכיבים את הערק ויצא ריח חזק מאד ומוכרים ביוקר וגם הורדים שיש להם ריח טוב עושים מהם את מי הורדים בתימן יש ריח חזק של בשמים.

הפחטמה שמה וממנה יוצא שמן ברוח חזק שקוראים את שם הנוזל סוטרנלה וזה מין צמח בהרים בגובה של מטר אחד ומהעלים שלו סוחטים ממנו את המיץ ומשתמשים בשביל ריח טוב מאוד וחזק וביוקר מוכרים אותו וגם אפשר להכניס בו תערובת של שמן וחשוב.

לצבוע את הארוג מצמר של צאן יש מין של עץ שמן השרשים שלו משתמשים לצבוע אדום, לוקחים את השרשים לתוך כלי ונותנים מים ומבשלים על אש עד שהצבע שלו יוצא חזק, מכניסים את החוטים לתוך הצבע ומצביע אדום ואינו דוהה, שם השורשים פוה ומצוי לרוב, היהודים משתמשים וצובעים, לצבוע בדים לבנים לשחור כחול יש מין של צמחים ששמו חור, סוחטים אותו וכותשים טוב ומבשלים עם מעט מים ומסננים טוב ומניחים עד היום השני בתוך כלי ומוציאים חומר אבן שחור כחול מניחים לעת השמוש לוקחים כלי גדול נותנים לתוכו מים ומעט צבע מרתיחים על האש והחוטים מכניסים לתוך הכלי, וצובעים שחור כחול ומיבשים בשמש מוכרים לתלבושת זה המקצוע של הערבים במזרח תימן.

אות י.

צורפי הכסף בתימן

צורפי הכסף בתימן רק יהודים, אבל אין התעשיה במכונות ורק עבודת־יד אבל מומחים לכל מיני קישוטים של יופי, ובפרט בשביל הגוים הנשים לתכשיטים והגברים בשביל לקשט כלי־זיין שלהם כדי להשתעשע.

נפחים לברזל היהודים בעלי מקצוע ומומחים להכין עבודת הברזל בשביל לחרוש בשדות ולכל דבר של ברזל על אש ודפיקות בפטישים גדולים של ברזל כשהברזל חם אדום מפני שאין להם מכונות ורק עבודת הכיור.

נגרים עושים דלתות וחלונות לבתים וזולתם ורק עבודת־יד אין מכונות ארונות ושלחנות, לא עושים ולא משתמשים בדברים כאלה בתימן וגם צריפים לא עושים רק בניינים, אבל בשביל החרישה בשדות עושים בשביל להרכיב את הברזל ולקשור על העץ אשר הם עושים הנגרים.

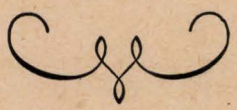
תעשית כלי החרס יהודים העושים שמה יש אדמה חזקה ויש אבן קלה אשר דופקים אותה דק מאוד יחד עם האדמה ומכניסים קצת מצואת הבהמה ומרטיבים במים מעבדים טוב ברגלים עד שכל החומר מוכן, עושים ממנו כל מיני כלים של חרס לתפארה וגם את התנורים עושים ואת החרס שורפים באש יוצא חזק מאוד.

אות יא

חוטים בדים עם רקמה

חוטים בדים עם רקמה, יש יהודים שהם חייטים בשביל הערבים והם גם מזמינים את החייט לבית שלהם, אמנם לא חייט עם מכונה רק עבודת־יד, וגם בשביל רקמה הכל ביד מלאכה יפה ומרויחים טוב ובפרט אם זה לחתונה נותנים מתנות בעין יפה.

סנדלרים אין בתימן מכונות שעושים ותופרים נעלים רק עבודת היד, עושים סגורים וסנדלים והשרוך של תפירת הסנדלים רק מהעור עצמו עושים שרוכים ומשתמשים בלי מסמרים ורק היהודים עוסקים.

ה ק ד מ ה

צמחים בתימן

הקדמה לצמחים ותועלתם במזרח תימן.

בבחרותי בקש אותי יהודי אחד זקן שאני אעזור לו ואסע אתו למזרח תימן למכור סחורה וישלם לי שכר. אני הסכמתי. העמיס את הסחורה על החמור שלו, ואני והוא הולכים ברגל במשך כל היום, לנו בכפר אחד וביום השני המשכנו את דרכנו עד הצהרים, הגענו למקום שיש בו מים וגם דגים, ישבנו לארוחת צהרים, שם המקום הצרוף בין ההרים ועצים יערות ושם יש כל מיני חיות, בינתיים התנפלו עלינו קבוצה גדולה של קופים והאיש צעק אליהם וזרקנו אבנים והם ברחו, והאיש שעל ידי חזק ומנוסה במקומות האלה רגיל ולא דואג, מכיר את כל הדרכים בינתיים האיש אומר עכשיו נצוד דגים מהנחל לארוחת הצהרים, אני התפלאתי איך נצוד דגים אין לנו שום מכשיר, בינתיים האיש הוציא מבין חפציו חומר טחון ולקח שק מעור הכניס מים והניח שם את האבקה וערבב בשק ושפך לתוך הנחל והדגים הריחו והשתכרו ויצאו לחוץ ואנו אספנו ובשלנו, האיש יש לו כלים לבשול מנוסה ואכלנו, ההסברה על הדגים נמצא כבר ברישום של התעשיה, אמנם אנו נמצאים במזרח ושם אין בנינים רק אוהלים ובדוים גוים והם מכבדים את האורחים ואנו מוכרים להם הסחורה ובפרט יהודים ומסתביבים בכל המקומות ומתענין בכל הצמחים וזולתם.

במזרח תימן כל כך עשיר לפי מה שחקרתי וידעתי מופקר ואינו שייך לשום שבט ומלא יערות ומים וצמחים ופירות, ולפי מה שמצאתי פירות מתוקים מצמחים שונים ענבים בהר ואדמת חול־בריר כמו פלפל שחור מרתיחים אותו על מים מתוק כמו תה עם סכור.

צמח של עץ גבוה שהפרי שלו עם עץ גבוה וקוראים לפרי דום אדום, אוכלים את הקליפות מתוק וגם טוחנין, ויש מין

של צבעים מכל המינים ויש בין הצמחים ריח טוב כבשמים אוכלים את זה, טוב.

ויש מין של צמח גבוה ודומה כמו תאנים ורק בזמנו אוכלים אותו משביע, כל זה מופקר.

שאר הצמחים שיש מהם תועלת כבר נרשמו בתעשיה, אני התרשמתי מאוד מהמראה הגדול הזה ושמה יש כל מיני הראים שלצבעים מכל המינים ויש בין הצמחים ריח טוב כששמים עץ על האש יוצא עשן של בשמים אבל עוד לא נמצאו אנשים שינצלו את היער הגדול הזה, מי יודע במזל מי יהי, בינתיים כבר גמרנו למכור את הסחורה וחוזרים הביתה, ואני כבר תפסתי כמה עניינים חשובים ושומר אותם לעת הצורך.

הקדמה

מחיי היהודים בתימן

עשרות בשנים וזמן רב עד שעלה בידי לאסוף את החומר ולשמור משנה לשנה וכמה גלגולים עד שיעלה בידי להוציא את הרשום לפועל, מפני שיש לו ערך גדול מחיי היהודים. היהודים בתימן בעלי זקן ופיאות ובעלי ענוה חכמים ורבנים היו חייהם כולם קודש לשם, ועסקו בתורה מקטן ועד גדול, והיתה התורה אמונתם ויראת השם ומאחרי חצות בלילה מתחילים לעבודת השם, כולם התגברו לעבודת הבורא, ונוהרים לבתי הכנסיות ושם החל הלימוד ביחד, משניות דינים ותהלים, ובפרט בשבת בחצות לילה בזוהר הקדוש, וסדר הלמוד כולם יושבים והזקן שבין החברה פתח בלמוד המשנה, קודם אמר המשנה ביארה לפי פירוש המפרשים וכשגמר חוזר כל הקהל את המשנה בקול רם לפי הביאור שאמר המגיד, וכך ממשיכים במשניות ודינים עד עמוד השחר, ומתעטפים בטלית ותפילין ומתפללים יחד כל הצבור בנחת מלה במלה בכוונה, ולאחרי התפילה מתחילין בשלוש זה חובה עד שגומרים יוצאים להתפרנס ליהנות מיגיע כפם, עד הערב ובאו כולם שוב לתפילת מנחה, ולומדים, ומעריב, ושוב ממשיכים בלימודם עד שעה מאוחרת והולכים הביתה, ותמיד מעת לעת בבית המדרש בתורה ותפילה.

השבת אצל היהודים התימנים בתימן היתה מעין עולם הבא, בחצות הלילה ממש יצא שמש הקהל בכדי לעורר את הישנים מתרדמתם ליד כל בית קרא לכל אחד בשמו, וכך עובר מרחוב לרחוב וקיבץ את כל הקהל ה' קדוש לבית המדרש ומתחילים בלמוד הזוהר הקו ותיקוני הזוהר תהלים ותיקונים עד תפלת השחר, מתפללים בנחת ושמחה וכשקוראים את ספר התורה כל אחד בעצמו קורא רק החזן משמן וספר התורה מכוסה בשני מטפחות מלמעלה ומלמטה, ורק במקום הקריאה

פנוי והמטפחות זזות לפי הקריאה החזן מזיז אותם והקורא מדקדק בטעמים ואם טועה הקהל נוהמים עליו ומחזירים אותו שכל אחד ידע לחזור על הפרשה כמה פעמים בשביל אם יקרא בספר לא יטעה כגדול כקטן.

סעודת היום נערכת ברוב פאר והדר, כל אחד ישב לו בביתו כמלך כשבניו כשתילי זיתים סביב לשלחנו ומזמרים ומשבחים לשם בזמירות שירות ותשבחות לאחרי שעתיים לא נראה איש ברחובות היהודים, אז זמן שינת הצהרים של יום השבת.

וכשחוזרים לבית המדרש אחרי חצות היום לומדים גמרא, זוהר וכו' עד שמתפללים מנחה הולכים לסעודת שלישית בשמחה רבה, ושוב חוזרים לבית המדרש. לאחרי תפילת מעריב מבדילים, ולזמן המברך על הלבנה מברכים.

מחיי היהודים בתימן

גלות תימן וחייהם במשך כמה דורות של 2000 שנה באחת העירות הגדולות בתימן שעל ידי מזרח תימן עיר מולדתי רדאע העיר אשר הגוים נמצאים בה עיר מוקפת חומה סביב בנין גבוה בנויה על קרקע ובתוך העיר יש מבצר על הר גבוה ועל ההר בנין מוקף חומה והמקום שעל ההר קוראים לו אלגלאה בערבית ומשתמשים בו לבית סוהר הממשלה, מחזיקים בו רק אסירים והרובע של היהודים נמצא מחוץ לעיר שהגוים נמצאים בה במרחק של קילומטר בלי תערובת של גוים על אדמת כורכו ולא מוקף חומה רק ערובים מטלטול בשבת, וקוראים למקום קאע אליהוד, היהודים התושבים ברדאע בקע אל יהוד הם מתפרנסים מיגיע כפם, חלק מהם סוחרים וחלק בעלי תעשיה אריג מצמר וכותנה וצורפי כסף נפחים נגרים נפחים מתקני נשק ושאר המקצועות לפי הרישום בחלק של התעשיה.

וחלק מהם נוסעים לעיר עדן בשביל להתפרנס, מרחק שמונה ימים הלוך ברגל, מהם רק קונים סחורה וחוזרים לרדאע ומהם נשארים לעבוד אצל המנוח בנין מנחם משה הגביר והעשיר הגדול והעניו בין היהודים אשר בעיר עדן, וגם נכבד בעיני הממשלה הבריטית ובעיני התושבים הגוים וזולתם.

בינתיים יהודי רדאע חביבים בעיני המנוח בנין ובעיני היהודים בעדן מפני שהם מוכשירים לכל השירות הן בפקידות והן במקצוע והם היחידים התימנים האחרים אשר משתלטים בעיר עדן וממשיכים שנה שנתיים עד שמאספים כספים מהרוחים שהרויחו, מהם נשארים ומהם חוזרים למשפחתם ואין אחרים רק מבני עירם מחליפים אותם עד שיחזרו ויכנסו למקום העבודה שלהם, אמנם כשיהודי רדאע מגיעים למשפחותיהם

אינם עוסקים בשום דבר רק עושים בית הבראה לובשים נקי ומתענגים ובפרט ששם האויר טוב ותיאבון לאכול והכל בזול יותר מכל מקום אחר, והנשים אינם מתעסקות בשום דבר רק במשק ביתם ואך הם מכשרות לאפות את הלחם מכל הסוגים ואין שום מקום בתימן אשר יכולים לאפות כמו המומחיות האלה ברדאע, ולהוכיח זאת רבנו המשורר הגאון אבא שלום שבזי זכותו תעמוד עלינו, כבר כתב בשירתו ולי רדאע אפו שיש החיטה המשבחות הנקי והצאן המובחר.

בינתיים הרבע של היהודים ברדאע נמצא על אדמת כורכו וחלק קטן על גבעה של הר מקום נקי ויש בתוך הרבע בתים על שלוש קומות ויש שבע בתי כנסיות בתי מדרשים גדולות. ובן היהודים הנמצאים ברדאע יש רבנים וחכמים אשר כל זמנם רק מתמסרום למען הכשרות והטהרות ולמוד בתורה ודינים ולשמור על המצות ואם פעם בשנים מי שהוא עשה שגיאה ומנדים אותו לא יכול להתפלל בקהל עד שיקבל עונשו.

מנהגי פסח

מנהג היהודים בתימן כשמגיע חג הפסח הם כבר מכינים חיטה שמורה. עד שמתקרבים ימי הפסח בתימן אין מאפיה כללית רק כל משפחה עושה לעצמה, אך קודם מנקרים את הרחיים עם פטיש עד שכבר כלה חדשה האבן, טוחנים את החטה לתוך כלי כשר ומנפים בנפה החדשה ונותנים את הקמח בכלי כשר, וכל כלים של פסח שמורים במקום מיוחד משנה לשנה, ובזמן שאופים את המצות יש השגחה מעולה מצד הרבנים, מפני שלכל משפחה יש להם תנור בביתם אין מאפיה אבל הנשים מלומדות וזריזות לאפות המצות, עומדות שלוש נשים, אחת מוכנה על הקערה ואחת נותנת את הקמח על הקערה וחברתה לאשה עד שהעיסה כבר טוב, חותכת אותם קטנים בשטיחה והשלישית מכניסה לתנור ובין הפסקה כהרף עין מגלגלות את העיסה ובאופן מהיר שהידים תמיד עוסקות בלי הפסק וזו המצוה הגדולה אשר הנשים שומרים אותה מדור לדור, והמצוה השניה שמזרזים את בניהם לתלמוד תורה בכל בוקר.

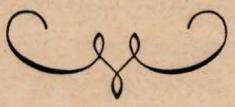

בית מדרש

בתימן אין בית־ספר רק בית מדרש, ורק הבנים לומדים, הבנות לא מלמדים, מחמירים לא ללמד את הבנות לפי ההרגל, לכן הבנים לומדים בבית המדרש בלי ספסלים ושלחנות רק על הרצפה יושבים על חתיכת סמיכה ומחסר ספרים שכל ילד יחזיק ספר וילמד רק חבורות־חבורות יושבים במעגל ואבן גדולה באמצע ועלי׳ את החומש, והילדים לאחרי תפילת שחרית שכל אחד מתפלל כעין שליח־צבור בתור כל ילד יום אחר בשביל להתחדד, וכשמתחילים ללמוד אומרים אל פתח לבי בתרתך וכו׳, בינתיים יושבים ולומדים מארבע צידי החומש וכל ילד מאיפוא שהוא מסתכל לומד וזה הרגל ומבינים, והמורה יושב במקצת יותר גבוה מהילדים ומלמד אותם ובידו מקל עם שלוש רצועות מעור ומי שמדבר יקבל במקל, ואם מי שהוא טועה לאחרי שהמורה למד יקבל במקל, מתחילים ללמוד מיום ראשון עד יום חמישי, וביום חמישי משננים שנים מקרא ואחד תרגום אונקלס, ומי שיטעה יקבל במקל, יום החמישי אצל הילדים יום הדין לכן מזרזים מהפחד מכות, ויש במקצת הפלייה מצד המורה אם הילד בן עשיר מתחשב אתו, ורק בהחנפה, אמנם אשריהם ישראל מכבדים את המלמד הבנים במזכרת ומתנות וזמון לסעודות בבתיהם.

עכשו הדבר המעונין ביותר מדוע היהודים התימנים בן כל היהדות בעולם אשר הם היחידים שמבטים את התורה כנתינתה מהר סיני על ידי משה רבינו ז"ל ע"ה, הזו פשוטה מפני שהם גלו בזמן החורבן של בית ראשון ולא התערבבו בין העמים בארץ ישראל מדברים בזמן הבית רק לשון הקודש וערבית, והיהודים שגלו לתימן לפי הגורל שהפילו יצא להם לעבור לתימן ושם מדברים רק לשון הקודש וערבית לפי ההירגל והראי' שהם מבטים את האותיות כתיקונם. והדבר השני בשביל הוכיח את אהבתם לשם ותורתו נשארים עניים מפני שרוב זמנם בעסקא התורה ומצות וכולם אדוקים מגדלי זקן ופיאות גדולים קטנים ולא ימצא שום יהודי שילך בלי כובע והראש פרוע, ואי שום יהודי שיפקר בלימוד ובתפילה יום יום ועסקים בגמילות חסדים. וזאת המצוה הירושה לעולם הבא, ובפרט כשיש חכם בא אליהם מהארץ לאסוף כספים מקבלים אותם בסבר פנים יפות ומכבדים אותם ונותנים מה שביכולתם כל אחד מתנת ידו כברכת השם, לכך אין יהודי תימן מתעשרים.

מנהג חתונה

מנהג החתונה בין היהודים בתימן כשבחור מעונין בבחורה בשביל להתארש בה אסור לדבר אתה רק מכיר אותה בפנים ומכיר את משפחתה, וכשעושים ארושים רק ההורים בינם לבין עצמם בלי הבחור והבחורה, ואבי הבחור נותן נדוניה לאבי הבחורה כמוהר הבתולות בישראל וקובעים זמן החתונה, ואין הבחור והבחורה יכולים להפגש או להסתכל אחד בשני עד זמן החופה, אמנם מתחילים בשמחה שבועים לפני החופה אצל החתן לחוד ואצל הכלה לחוד במשקאות וסעודות עד שמגיע החופה, אבי הכלה מזמין אנשים מצדו, ואבי החתן מצדו, ותמיד הקהל כשיש שמח כלם לובשים בגדי שבת כבוד וכולם הולכים לבית אבי הכלה עם החתן, אבי הכלה מחויב בליל הקדושין בסעודה ומשתה וכשהקהל מתאספים בשעת המנחה מתפללים מנחה ומעריב ומיד סועדים את לבם מכל הטוב, לאחרי שגומרים הברכה, והמקום רחב ידים יושבים על השמיכות ברצפה ומכניסים את אל מדעה שישות נרגילה עם צנור ארוך מעור וחוט ברזל מבפנים בשביל לעשן את הטבק ומתחילים בשמחה במשקאות ודברים טובים ושירים ורוקדים כל הלילה עד שעה שלוש בבוקר עושים את החופה כשגומרים את החופה מעבירים את החתן והכלה לבית של החתן.

הקהל מלוים את החתן בשירים ורקודים והנשים מלוות את הכלה בשירים ותוף ובנרות בידים וכל רגע זורקים ביצים כפרה וגם בשביל הרוחות כך כל הדרך בעיר רחוקה עד שמגיעים עד הבית של החתן, אין הכלה נכנסת לבית החתן עד שלא ישחטו כבש ותעבור מעל צוארו ותכנס אחר כך החתן, ושניהם נכנסים

לחדריהם והקהל מתפזרים איש לביתו, ובשעה אחת אחרי הצהרים שוב הקהל מתאספים בבית החתן לסעודת המצוה קודם כל משקאות ודברים טובים ושירים ורקודים ובאמצע המשתה מחלקים בשר צלויה בברכה וממשיכים בשמחה עד סוף היום, מביאים את הסעודה לאחר שגומרים מנחה וערבית ומתפזרים הקהל ואין הנשים מתערבות עם הגברים לגמרי כל חלק לחוד, וממשיכים עוד שבועים בשמחת חתן וכלה בשביל שזכו למצוא הזיוג, לכן מפסידים הפסד גדול ובטול זמן, ובגלל כל הענינים האלה לא יכולים היהודים בתימן להתעשר בגלל שכל מעשיהם לשם שמים.

עיר רדאע

בעיר רדאע נמצאים חכמים ורבנים ביניהם הרב יחיא ענגל לפי היחס ובכינוי קוראים למשפחה אקצע הרב הגאון והישיש אב לארבעה בנים ושתי בנות בעל משפחה גדולה שבזמן האחרון במקום שקואים שם המשפחה עלגל בכינוי אקצע והמנוח ענו ורב זמנו מתעסק בתורה ובמסחר זצ"ל ת'נ'צ'ב'ה..

והבנים ירא שמים חכמים ומתעסקים במסחר וכולו בעלי משפחה ויש אחד הגדול מאחיו רב מובהק בעל ערך וידוע ברבים ואהוב ליהודים ולגוים ומתעסק בתורה והמסחר ויש לו רק בן יחידי ושני בנות, גם כן רב מתעסק בתורה ובמסחר זצ"ל. ושאר האחים פרו ורבו על ברכת התורה ומתעסקים במסחר, ואת המנוח אבי שלמה בן הרב יחיא ענגל וכינוי אקצע איש חכם ועניו מתעסק בתורה ביום ובלילה ומפרנס את משפחתו מיגיע כפיו במסחר, ויש לו בית על שלוש קומות, לפעם אחת נסע לעדן לקנות סחורה ולחזור וכשהגיע לעדן נתקל במחלה ומת ונקבר שם המנוח שלמה בן הרב יחיא ענגל ובכינוי אקצע ת'נ'צ'ב'ה'.

בשנת תרס"ה מת.

ואותה זמן נשלחה הודעה על פטירת המנוח שנקטף בחצי ימיו הקטן באחים ומה גודל הצעקה והבכייה בין כל האחים והמשפחה קבלו תנחומים וקבלנו גזירת השם.

ואני בנו של המנוח הצעיר המחבר את הספר הזה זכריה בן שלמה יחיא אקצע אשר עלה לי בדמים יקרים וטרחה גדולה להשיג ולאסוף את החומר הזה במשך שנים רבות

והצלחתי, בינתים אני ממשיך בחיי היהודים בתימן, לפעמים בתימן יש עצירת גשמים ובגלל שאין גשמים יש רעב. לפעם אחת באו הגוים אל הרבנים בקשו מהם לעשות תפילה לשם ונתנו שור לרבנים וישחטו אותו ויחלקו בין העניים מפני שהערבים מודים שהיהודים תפילתם מתקבלת ונענים מתוך הנסיון, ומיד הרבנים שלחו את השמש להכריז שכל הקהל יתאסף לתפילה וגם את הבנים אשר לומדים בבית המדרש, והרבנים והקהל והשור לפניהם הקיפו את העיר של היהודים שבע פעמים ואומרים השקיפה ממעון קדשך וצועקים זכר לאברהם ליצחק ולישראל עבדך והקטנים אומרים יאלה אדי אל מטר ואידי אל מי ארחם עבדך אל מפצחה ולא עגמה ותוקעים בשופר וממשיכים את דרכם.

בינתיים לקחו את ספר התורה ואת התיבה והמשיכו את דרכם לבית הקברות ואני עמם מרחק קילומטר מהעיר, הניחו את התיבה באמצע בית החיים וספר תורה עליה והניחו התינוקות לפני התיבה והרבנים עומדים סביב, ספר תורה והקהל מאחריהם, והצעקה גדולה עד לב השמים ואומרים זכור לאברהם, ליצחק, ולישראל עבדיך אשר נשבעת להם, השקיפה ממעון קדשך מן השמים לתת מטר ארצך, בצעקה ואימה ורעדה וחלחלה ובכיה גדולים וקטנים והרבנים צועקים ואומרים תינקות של בית רבם שלא חטאו, וישועתו כהרף עין והמטר נתן מן השמים גשמי ברכה וכל הקהל התפזרו בשמחה שתפילתם נתקבלה וכולנו רטובים מהגשם ורצים עד הבית,

והגוים מה גדלה השמחה אצלם ומברכים לאל עליון ששמע לתפילתינו ואומרים בני ישראל מכבדים מתפללים אל עלמים ומקבלים, ומיד שחטו את השור וחלקו לעניים, והגוים אומרים אשריכם ואשרי נביאכם משה ומתחסדים הגוים שבמחוז רדאע לגבי היהודים מפני שהם תמיד נוסעים לעדן ואירופה ועובדים וחוזרים למולדתם לכן הם מתחנכים ובפרט שהם נפגשים עם יהודי אירופה החשובים והעשירים.

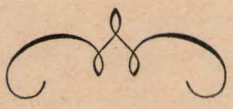
ענין הדינים בין היהודים ברדאע

ענין הדינים בין היהודים ברדאע לפעמים קורים סכסוכים בין איש לחבירו בענין ירושת או גירושין בין איש לאשתו או איזה תביעה שהיו הדיינים שופטים לפי הדין אמת, ואם מתעקשים שולחים שליח עם פסק הדין לעיר הבירה צנעה מרכז תימן וגם מהם היו מהתושבים בעיר רדאע והקימו בתי כנסיות ונשארו על שמותם והיהודים ברדאע ובצנעה רבים המשפחות הקשורות בשמות אחים, לכן בצנעה נותנים תשובה המכריעה והמחזקת את דברי הדינים ברדאע,

חג השבועות

מגיע חג השבועות זמן מתן־תורה כל הקהל בטבילה ומתכנסים בבית המדרש ולומדים כל הלילה עד תפילת שחרית מתפללים והולכים הבית לסעוד וחוזרים שוב בלימודם עד מוצאי החג בשמחה על למודם בתורה.

בענין המסים

בענין המסים בשביל הממשלה בשביל היהודים מסים אחר לגמרי, ומבדילים מן הגוים באומרם שהיהודי תחת צוגרם כמה שהיהודי עשיר רק משלם מס גלגולת פעם בשנה העשיר ארבע ריאל ואחרים שלוש ושנים, והעני ריאל אחד לא יותר מפני שהחוק העותמני קובע שאסור ליהודי להתהלך עם נשק לכן משוחרר מהצבא.

חודש אלול

ומה גדלה הקדושה כשמגיע חודש אלול, הקהל קמים לסליחות והשמש דופק לכל בית ובית כל אחד בשמו וצועק סליחות והקהל מלאים בשבע בתי הכנסיות ואומרים את הסליחות מלה ובמלה בדמעה, ממש שכינה שרוי' עליהם עד תפילת שחרית גומרים להתפלל ומיד שלוש בתורה ומשניות ועין יעקב וגמרא ודינים, וממשיכים כל חודש אלול עד שמגיע ראש השנה קמים לאחרי חצות הלילה ולומדים בתהלים ולאחר התפילה שנמשך עד חצות היום הולכים לאכול וחוזרים ללמוד תהלים מהתחלה ועד הסוף ביום הראשון ושוב ביום השני כל ספר תהלים, בעשרת ימי תשובה אין אומרים סליחות, לא נוהגים עד שמגיע ערב כפורים מבטלים את העבודה ומתקנים את עצמם בטהרות וכשרות, לאחר חצות היום מתפללים מנחה של ערב כפורים ומתענגים במשקאות במקצת לפני הסעודה המפסקת מי שמתענג בתשיעי התענג בעשירי, ואחרי סעודה המפסקת מתלבשים בבגדים לבנים השמורים להם משנה לשנה רק בכיפור לובשים אותם והולכים לבית הכנסת ובתוך הקהל לא נמצא אף אחד שלובש שחור כולם לבנים ויזה אור והוד מלא בית הכנסת באימה וביראה וברעדה יום הדין, וכל אחד מפשפש במעשיו, והחזן בקול נעים מתפלל ובלב שמח ודמעה בעין קל הקהל מבקשים מחילה וסליחה וכפרה מאת ד'.

חג הסוכות

מנהג היהודים בתימן בחג הסוכות כל אחד עושה לו סוכה בביתו המוכנה משנה לשנה וקנה לו את המצות לולב ואתרוג והדס המשולש וערבה שם כל המצות מצויות ובזול לכן כל אחד משתמש במצוה לעצמו כגדול כקטן מחזיקים במצוה, וכשמגיע שמחת התורה נוהגים לעשות שמח גדול מביאים משקאות ודברים טובים ומזמרים ורוקדים בספרי תורה ובהקפות ממש עייפים אשריהם ישראל.

ומיד בראש חודש ושמונת ימי חנוכה שמחים ועליזים ומקלסים לפני בורא עולם וממשיכים עד שמגיע אדר.

ממנהגי היהודים בתימן נסי אל ונפלאותיו.

חודש אדר

כשנכנס אדר מתחילים בשמחה וברבע של היהודים ברדאע באמצע העיר יש ככר פנוי וסביב בנינים ומהערב הראשון של אדר בשעה שמונה בערב יוצאים מהבתים אנשים ונשים וטף לככר והגברים לחוד והנשים לחוד ושמחים בכל מיני רקודים ושרים עד חצות לילה, ערב ערב, ובשבתות מתאספים קבוצות קבוצות אצל אנשים חשובים וכל אחד מביא אתו דברים ומשקאות חריפים לאחרי תפילת שחרית והרבע מוקף עירובים בשביל הטלטול בשבת שמחוץ לעירוב אסור בטילטול ומזמרים ושמחים בשירי השבת, על נסי אל ונפלאותיו עד שמגיע תענית אסתר מתענים, לאחרי תפלת ערבית החזן קורא את המגילה והילדים כששומעים שם עמלק המן, זרש ובני המן והאויבים הילדים בועטיםעל הרצפה ברגליהם ויורים בכל מיני דברי נפץ ובשעה שמונה בערב כל הקהל יוצאים לככר וכל קבוצה יש תמונת של המן מתמרטוטים מעמידים את התמונה על יד הקיר ויורים בתמונה בכל מיני כלים ושרים ורוקדים עד שעה מאוחרת בלילה וביום הפורים שולחים מתנות איש לרעהו ולאביונים וממשיכים בשמחה ומשתכרים עד דלא ידע עד הלילה ונגמרה שמחת פורים, שירו עדתו ועמו, הודו לו ברכו שמו

עניינים שונים

עכשו היחסים בין היהודים לבין הגוים בתימן תלוי לפי המחוזים מפני שתימן גדולה וכל מחוז במקצת הביטוי הערבית אחרת, ויש אנטישמים במקצת, אבל במחוז רדאע טובים מאוד בשביל היהודים מפני שהם תמיד נוסעים לאמריקה ואירופה ועדן ומכירים יהידים עשירם ונכבדים, לכן אינם מזלזלים ביהודים הנמצאים במחוזם וחיים בשלום.

עכשיו ההתנהגות בין היהודים והגוים לעניני גניבה או שוד בדרכים, מפני שיש יהודים שהם נוסעים אם חמורים ועליהם סחורה למכור בין הגוים ממחוז למחוז ולפעמים נופל סכסוך בין מחוז למחוז ומעריכים מלחמה בינם לבין עצמם ואין היהודים משתתפים במלחמה או ילך עם נשק או ישרת בצבא זו חרפה לגוים ויכול היהודי לילך ולעבור באמצע המלחמה ולא נוגעים בו באצבע קטנה רק יחזיק בידו מקל עם בד לבן,

ענין חשוב בדרכים כשהיהודים נוסעים ממקום למקום למכור את הסחורה ויש דרכים מסוכנות והשודדים מתנפלים ושודדים מה שיש להם, אבל המנהג אצל הגוים אסור לפגוע בגוף של היהודי רק ברכוש שודדים, ומה עושים היהודים בשביל שלא יכולים לשדוד אותם, ויעברו בדרכים בשלום, מתקשרים עם משפחה גדולה וחזקה ועשירה של גוים, ואך הקשר בין היהודים לבין הגוים, היהודים נותנים מתנה קפה ודברים חשובים לראש המשפחה של הגוים והם מכבדים את היהודי ואומרים עלית ואין לך מה לדאוג מכל שוד או גנבה, ומי שיעיז דמו בראשו, ואנחנו אחראים לו נתן את הראש שלנו עליך תלך באמונת השם ואמונתינו אתה מובטח מכל נזק.

פעם אחת היה מקרה של שוד אשר שודדים התנפלו על יהודי ושדדו החמור והסחורה ועזבו את היהודי לנפשו בין ההרים, בינתיים היהודי פנה לאותה המשפחה של הגוים אשר התקשר אתם ומובטח מכל נזק ואמר להם במקום פלוני שדדו אותי ואני מובטח מכל שוד.

מיד הגוים מתאזרים חיל בכלי זין שלהם קבוצה חזקה, ולהם יש הכרה לפי מקום השוד ויודעים מאיזה כפר השודדים, הקבוצה הולכים עם נשק עד שמגיעים לאותה הכפר איפה השודדים נמצאים יורים בנשק לאויר זהו הסימן שיש להם טענה על הכפר, בינתיים הראש של הכפר ניגש אליהם ומקבל את פניהם בסבר פנים יפות ושוחט להם כבש בשביל הסעודה, ואחרי הסעודה מבררים ענין השוד שנעשה בגבולם, ומתוך פחד שלא יקרה שפיכת דמים מגלים את השודדים ומחזירים את אשר נשדד ליהודי וגם תגמולים מפני שזו פגיעה במשפחה שמבטיחה ליהודי שלהם מכל שוד ומתפזרים בשלום ושמחה שלא יקרה שום מקרה.

ולעתים רחוקות קרה מקרה של שוד והתעקשו השודדים ולא מחזירים את השוד, עורכים מלחמה ונפלו חללים בגלל היהודי עד שמחזירים את השוד ופיצוים וכל זה עושים הרוגים כבוד שהיהודי מתקשר אתם.

השפה העברית והביטוי

ענין השפה הערבית והביטוי, היהודים בתימן לפעמים מדברים בלשון הקודש ועל פי רוב בערבית מדברים, אבל יש מחוזים מחוזים שמדברים ערבית אבל מקצת משנים את הביטוי, והגוים בתימן רובם ככולם עובדי אדמה מועטים הסוחרים, ובזמן האחרון בתימן מיום שתורכיה עזבה תימן וקמה ממשלת האימם יחיא השתנה המצב לטוב בענין שוד וגנבה, והצליח לרסן את כל המחוזים לבל ילחמו ויערכו מלחמה מחוז במחוז ובפרט בענין היהודים שומר אותם שמירה מעויה, לא יעיז שום גוי לפגוע ביהודי, ואם במקרה מי שהוא התעסק עם יהודי תובע את הגוי לדין ומעניש את הגוי,ובכל מחוז ומחוז יש בית משפט ומרכז השלטון בעיר הבירה צנעה אשר שם האימם יחיא

אמנם תמיד סובל לפעמים מעצירת גשמים ועוד אלה התפתחות בענין הטרניקה וגם תערובת אחרת בין התושבים אין ערבים ויהודים, לכן קשה להם להתקדם אבל אם ממשלה אחרת חזקה ועשירה תחזיק את תימן ותפתח אותה האי עשירה מאוד בצמחים וחמרים קלמים אין חסר בה שום דבר.

חלק שני

מסעותי לעדן

ועתה אני מספר על גורלי ועל גורל אחי הגדול ממנו ועל אחותי שעזב אבי אח ושלוש אחיות, אחי נסע לעיר עדן נשאר זמן קצר ונסע למצרים,אני נשארתי ברדאע ומתעסק במוסחר, אבל חלש ואל יכולתי להחזיק מעמד ומאין ברירה החלטתי לנסוע לעיר עדן

יום אחד מהימים יום בהיר ומזהיר בבקר השכם המשכתי יחד עם קבוצה שנוסעים לעדן והם כבר מסוגלים ויודעים את הדרכים מפני שאנו הולכים ברגל שמונה ימים, כשהגענו לעיר עדן קבלו את פני אחי ובן דודי וגם חברים מבני עירי ומה גדול השמחה בזמן שנפגשנו, אני חוקר את בני עירי מאורגני וכולם מתפרנסים ונקים ובינם לבן עצמם עוזרים אחד להשני ואיש לרעהו וזריזים ומרגילים את עצמם לעזרה הדדית וכל אחד מהם משלם מס חודשית בתור חבלים לעצמם ויש להם משמעת בינם לבין עצמם, וגם שמועה טובה כלפי אחרים, ואפילו כלפי הממשלה השולטת בעדן ממשלת בריטניה והם האחרים על כל העניינים של היהודים התימנים מפני שהיהודים התימנים גזעים־גזעים ויש הבדל במנהגים ויהודי רדאע חביבים בעיני היהודים אנשי העיר עדן יותר ממחוז אחר וכי ישאיזה דבר בענין כלל התימנים היהודים שמעיר רדאע מסדרים הכל.

בינתיים יהודי רדעא בעדן הרוב נמצאים אצל הגביר וישיש העשיר בנין מנחם משה מפני שהם נאמנים והם

המשגיחים על כל העסקים של בנין ומשפחתו ובגלל שהם פקחים ומסגלים בכל העניינים לכן שולחים אותם בשליחות בתור פקידים לארצות אחרות לקנות ולמכור סחורות מכל המינים וגם גבאים לגבות את השכירות של הבתים המרובות של בנין ומשפחתו ומסחרם נמצאים במזרח הרחוק ואבי ציניה חבש גבותי אסמרה מצרים הזדו וזולתם.

והיחס מוצא של אביו של בנין מנחם משה מתימן ממחוז חבן, והאיש בנין איש ענו ירא שמים ומשפיל את עצמו ומכבד את הבריות ובעל מצוה ועוזר לעניים של בני עירו: ובפרט היהודים התימנים כשהיתה בתימן שנת בצורת ורעב ונגועו ברעב וזרמו לעיר עדן בשביל להמציא להם מחייה קהל של אלפים התאספו ברחובות העיר והמנוח בנין בעל החסדים יחד עם אנשי בני העיר הושיטו את ידם לעזרה ועזרו בעין יפה לרעבים וגם קיימו כי תרא ערום וכסיתו והלבישו אותם כסות ושמלה:

אבל מרוב הנזקקים לעזרה ויש צורך לעשות סדר ביניהם שתהיה אפשרות לחלק בין נגועי הרעב ואין אנשי העיר יכולים לטפל בענין מפני שאז הם אנשים ענוים וקשה להם להדחק בין הקהל:

אמנם בין היהודים מרדאע יש שהם מאורגנים וגם חזקים ויודעים לעשות סדר מיד התנדבו לעשות סדר בן הרעבים וטפלו בהם בחלוקת המזון והבגדים וסבלו בדוחק של הרעבים ודחיפות במשך כמה זמן עד שהמצב השתנה בתימן והקהל התפזר וכל אחד שב למקומו ורק אנשי רדאע ממשיכים בעסקיהם בעדן:

אמנם יהודי רדעא הקימו להם לעצמם כמה קופות לעזרה ותקנון שכל חבר מבני עירם כשהוא בא לעדן מסדרים אותו בעבודה ועוזרים בעזרה הדרושה ואם ח"ו נפל מי שהוא מהם במחלה מטפלים בו ואם מת מבטלים את העבודה כולם ומלוים את המת לבית הקברות רחוק מהלך 3 שעות בשיך עותמן ומקימים שבעת ימי אבלות ותנחומים וכל ערב מתאספים כולם אצל האבל ואם אין אבל לומדים במשניות לעילוי נשמת המנוח ושולחים איגרת למשפחתו לתימן רדאע:

יהודי רדעא ממשיכים את חייהם בעדן בשמחה שרים ורוקדים והיהודים בעדן משתעשעים ונהנים מרוב העליזות שיש בין הרדאעיה:

ורק דבר אחד אשר לא מצא חן בעיני שהרדאעיה נשארים

בעדן ועוזבים את משפחותיהם לבד במשך כמה זמן עד שחוזרים אליהם נשארים כמה זמן וחוזרים לעדן רק עושים בית הבראה עד שכבר הם חייבים לאחרים מרוב התענוגים ואם שמרו את כספיהם היו עשירים:

ובפרט ברדאע אויר טוב וגם המאכלים שם טובים בגלל האויר יש תיאבון:

אמנם יש ביניהם מדה טובה כשחוזרים לעדן מקום העבודה שלהם שמור מיד מתחלפים כשאחד מגיע השני עוזב את המקום ונכנס החבר שלו לעבודה ונוסע למשפחתו.

עכשיו ענין היהודים בעיר עדן העיר הזאת היא מוקפת חומה של הרים גבוהים מאוד וסביב ההרים ים ורק מעבר קטן של שער מצד אחד מבין ההרים פתוח דרך לעדן, עמוקה עדן בין ההרים וחם מאוד אין אויר ובה לא נצמח שום דבר מפני שהיא מלוחה ורק הפרנסה שלהם ממסחרים שונים מכל הארצות מפני שהיא מרכז לאסיה לכן היהודים בעדן מתפרנסים בשבע ועשירים ומתענגים בחיים יראי שמים חסידים עד מאוד ת' נ' צ' ב' ה':

ועד כמה יהודי עדן אוהבים לעשות מצות וגמילות חסדים ובפרט כשיש חכם בא אליהם מארץ ישראל בתור גבאי מכבדים אותו ונותנים לו בעין טובה וביד רחבה מה שנתן השם ומשלחים אותו בשמחה ושלום:

והמנהג שלהם במקצת שונה מהתימנים למשל אם הבעל מת אין האשה יכולה לקחת אחר ואין אצלהם אסור להתחתן בשתי נשים חרם רבנו גרשון לא קבלו וגם בתימן ושאר המנהגים בחגים ובשמחות בדיוק כמו התימן:

נסיעה למצרים

ביניתיים אחי נפרד ממני ונסע למצרים ואני נשארתי בעדן ומתפרנס המשכתי כמה זמן והנה איש אחד תימני יהודי יצא ממצרים בתור תייר ויחזור. נפגשתי אתו ושאלתי אותו על אודות אחי, סיפר לי והשפיע עלי שגם אני צריך לנסוע אתו למצרים אל אחי. אני הסכמתי אבל לא נסעתי עם האיש. רק לאחרי שנסע נסעתי עד שהגעתי למצרים אל אחי הגדול ממני. כשנפגשנו נפלנו אחד על צואר השני בנשיקות ומתחבקים ושמחים אחד עם השני שיזכנו להפגש שוב וגרונו ביחד והוא מתעסק במכירת פולים וזולתם ארוחת בוקר בשביל אנשים אוכלים אצלו ואני עוזר לו במשך כמה זמן שם במצרים יש תימנים מכל המחוזים והולכים לפי מנהגם ויש להם בית כנסת לבדם והיהודים שבמצרים מכבדים את התימנים ונהנים מהם והתנהגותם כלפי העניים משתדלים בעזרה הדרושה לזקוק עד הבית למי שהוא מחוסר אמצעים מתעסקים בגמילות החסדים ביום ובלילה ויש בהם עשירים גדולים וגם אנשים חשובים בממשלה ונכבדים בבנקים מסחרים גדולים בעלי לב טוב ומשגיחים על העניים ומנהג תפילתם ספרדי רק יש הבדל בין הבטוי שלהם לשל התימנים אחרת מיהודי מצרים:

התנהגות הגוים במצרים לגבי היהודים אין יותר מהם טובים בעולם כמו הגויים של מצרים השאלה נשאלת מפני מה הגויים במצרים מכבדים את היהודים מפני שיש להם צוואה על מה שהיה להם בזמן משה רבינו עליו השלום:

לכן קבעו חוק במצרים שיהודי אסור להעסיקו בעבודה שחורה ובשום דבר אחר רק במסחר ולא יותר ועד כמה

שהיהודי שם מכובד מי שלא יהיה רק בשם יהודי ורבים הגוים משרתים אצל היהודים ואין שום גוי יעיז להגיד שום דבר על היהודים רק בני ישראל מפטלים אל אל — עולמים מכבדים מכל העמים:

נסיעה לארץ ישראל

עכשיו אני משתוקק לנסוע ולראות את ארץ ישראל, בשנת 1913 נפרדתי מאחי ונסעתי באניה אבל קטנה סבלתי בים זועף מהאויר. הגעתי לנמל יפו אז בזמן תורכיה עוד לא היה בצבורת חופשי העולא, הלכתי לשכונת היהודים במחנה יהודה לתל אביב לנתי באותה הערב וביום השני נסעתי לראשון לציון התעסקתי בשמירה של הרכמים של הענבים עד שנגמר הבציר עברתי לפתח־תקוה עבדתי בגיזום הפרדסים ואותה השנה היתה מחלה איומה והרבה מתו ובפרט העולים התימנים מפני שפתח תקוה האויר שלה לא טוב ועד אין עצב כינה בה ולמזלי גם אני נפלתי במחלה ובתוך אמצע הרחוב לא ידעתי איפוא אני ורק באו יהודים ולקחו אותי לעגלה והעבירו אותי לבית חולים ב„הדסה" ביפו. הרופאים טיפלו בי כהוגן. נשארתי כמה זמן ויצאתי מבית החולים אבל החלטתי יותר לא אשאר בפתח־תקוה:

ומיד נסעתי לירושלים באחד באלול וכשהגעתי לירושלים יש הרבה תימנים שם והזדמנו לי תימני אחד אשר אכסן אותי בביתו זכור לברך והדריך אותי לעיר העתיקה לכותל המערבי ובדרכי ראיתי את החורבן עד שהגעתי לכותל המערבי נזדעזעתי ונקרע לבי על חורבן מקדשנו ועל גלות עם ישראל:

ושטחתי על הקיר ובידי ספר תהלים ומתפלל ואמר כשם שאני זכיתי להגיע ולראות את החורבן כך כל בית ישראל יזכו לעלות לארץ ולבנותה במהרה בימינו:

לאחרי שסיימתי את תפלתי המשכתי את דרכי לקבר רחל אמנו השתטחתי על קברה ואמרתי כמה מזמורי תהלים בדמעה על החורבן וגלות עם ישראל וגם בקרתי בקבר שמעון הצדיק ושאר הצדיקים ונהנה מהאויר הצח והאויר המזהיר ונפשי חשקה בירושלים ולא מעונין לעזוב את ירושלים יותר אלא להשתקע בה מרוב אהבתה ויראת השם בתוכה בתפילות ולימודים ביום ובלילה:

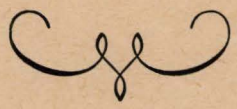
בינתיים הסתדרתי בתור עוזר בחנות מכולת של יהודי במאה שערים ואני שמח שמסודר בכל המשכתי כמה זמן:

ובאופן פתאומי יש הכרזה על מלחמה עולמית והשלטון בארץ באותה הזמן ממשלת תורכיה ומגייסת חיילים צבא תורכי אבל לא ברצון רק בכח חיילים מסתובבים ברחובות העיר ואת מי שימצאו מכים בשוט ולוקחים רק מי שיש לו ניירות שהוא משוחרר עוזבים אותו ולפעמים השוחד מקובל:

לכן אני רואה שבעלי העסקים סגרו את העסקים שלהם וגם החנות שאני עוזר בו ורבים עוזבים את הארץ ובורחים לארצות אחרות מצילים את עצמם:

ואני לא ידעתי מה לעשות הן מצד הפרנסה והן מצד המלחמה וחושש פן יתפסו אותי החיילים אפילו שאני עוד בגיל קטן ולא מתאים להיות חייל אבל הפחד נכנס בלבי שבשעת הסכנה לא מתחשבים וגם דאגתי מסכנת המלחמה ומחסרונות במזון:

החלטתי לנסוע ליפו אולי שם אסתדר עד שהגעתי ליפו ותל אביב עוד לא נבנתה רק רחוב הרצל לבד אני הסתובבתי אך להסתדר ולהשאר בארץ בנתים אני נתקל עם חיילים תורכים שמגייסים את הצבא בכוח אני נמלטתי מהם ומחפש דרך איך אעבור לארץ אחרת:

חלק שלישי

נסיעה חזרה לתימן ועדן

אמנם האניות בים לא נוסעות מפחד המלחמה שלא יטביעו אותם בדרך ובמקרה יש אניה האחרונה בנמל יפו ונוסעת לנמל פורט־סעיד ואני הצלחתי לעלות לאניה ונסעה עד נמל פורט־סעיד. ירדתי מהאניה והמשכתי את דרכי לשכונת היהודים וחוקר את המצב איך בארץ מצרים אם אפשר להמלט מהמצב המלחמתי מתוך מה שהוברר לי שיש סכנה ורק עלי לנסוע חזרה לתימן. אני החלטתי. אבל הנמל בפורט־סעיד נסגר ורק אניות של צבא ואניות מלחמה עוברות דרך התעלה ואנו מבחוץ מסתכלים איך מאות אניות עוברות והשמועה מרעישה עַל אודות המלחמה:

לכן אני חפשתי דרכים איך אפשר לעבור לתימן נסעתי ברכבת לנמל סואץ. נשארתי כמה ימים ואני חוקר אך למצא אניה שהיא תסע לעדן מיום ליום בא אניה שהיא תלך ותעמוד בנמל של עדן ולמזלי הצלחתי להסתדר עם בא־כוחה של האניה ועליתי לאניה וסודר הכל בשבילי וחזר לנמל: בינתיים האניה המשיכה את דרכה ויש בתוכה צבא איטלקי והנסיעה די שקט. הים ולא קרה שום מקרה מלחמתי ובדרך עמדה האניה בנמל מצוע ירדתי ובקרתי אצל היהודים שם יש תימנים שאלתי אם אפשר לנסוע לעדן ענו לי אין יוצא ואין בא מצב מלחמה:

אני חזרתי לאניה שאני נוסע בה והמשכתי עד שהגיעה אניה לנמל עדן ירדתי בשמחה ושלום שלא קרה שום מקרה בדרך וכשנפגשתי עם חברי התימנים התפלאו פלא עצום איך הצלחתי להגיע אליהם בזמן מלחמה והדרכים מסוכנות

ומתגעגעים איך להגיע ולעלות לארץ מתוך הסיפורים שספרתי להם על ארץ ישראל וחשיבותה:

אמנם אני לא מעונין להשאר בעדן מפני שהמטרה שלי לנסוע לתימן רדאע אבל גם בגבולות של עדן יש התורכים נלחמים עם האנגלים וקשה לעבור את הגבולות מפני שאז ממשלת תורכיה שולטת על תימן והתורכים הצליחו לרדוף אחרי האנגלים עד חוף ימה של עדן והתושבים בעדן נמצאים במעצור מפני שכל המצרכים הדרושים להם רק מחוץ לעדן ואפילו המים המתוקים מפני שאצלם המים מלוחים ורק מעבדים מים מהים בנבה, אבל לא מספיק אפילו מים של גשמים לא מסתפקים גם סבלו מכמה דברים שחסר להם:

עד שבא עזרה צבא אנגלים והרחיקו את הצבא התורכי עד לחג מרחק 10 שעות הלוך ברגל ואז המצב בעדן השתנה במקצת:

עכשיו אני מעונין לנסוע לתימן אבל האנגלים לא נותנים מעבר מפני שחושדים בהם מריגול וגם לא להכנס ולא לצאת. אבל אחרי כמה בקשות נותנים לאחדים תימנים לעבור בתנאי שלא יקחו אתם שום דבר ועדן מוקפה ים ורק שער אחד להכנס ולצאת מצד אחדים ומצד השני הר ורק הכביש באמצע עם שער מברזל והצבא שומרים עם נשק וכל מיני תחמושת:

אמנם אני יחד עם קבוצת תימנים יהודים וגוים עברנו מהשער ומי שיש לו איזה דבר לקחו והמשכנו את דרכנו עד שעברנו את שני הגבולות והמשכתי את דרכי עד שהגעתי לרדאע:

ומה גדלה השמחה כשאני הגעתי ומתאספים אצלי לספר להם על ארץ ישראל ועל המלחמה ואיך הצלחתי להגיע אליהם וכל אחד שואל על קרובו בעדן ומה שלומם ואיך מתפרנסים:

בנתיים אני מתעסק במסחר מוכר וקונה בין היהודים והגוים בשוק כמה זמן ואמי והקרובים דאגו בשבילי שאני אתחתן בשביל שיותר לא אעזוב אותם ואסע לארץ. אני הסכמתי להתחתן אבל אני לא מכיר את הבחורה אך היא רק לפי המנהג בתימן ההורים עושים ארוסים ורק בחתונה נפגשים ולפי מה שרשום לעל על מנהג היודים התימנים בינתיים התחתנו לאחרי החתונה ואך שהכרתי את הבחורה התחרטתי שלקחתי אותה ובקשתי אך להתגרש ממנה אבל קרובי לא הניחו לי אני המשכתי את הזמן בלי רצון:

אמנם אני מתעסק במסחר ורוכש לי ידיעות ממדע הריפוי והתעשיה והצמחים ותועלתם והמנהגים של היהודים בתימן וחוקר על כל דבר ודבר מאנשים גדולים ורושם לי לזכרון ועד כמה יגעתי עד שעלה בידי לאסוף את החומר ולדייק את כל הידיעות ותועלתם ושמרתי את כל הרשום במשך עשרות בשנים למרות שהתגלגלתי ממקום למקום. אני מחזיק החיבור עד שיצא לאור מודפס:

ואני במקצת מאושר אמנם מצד הפרנסה ובשקט אין לי דאגות רק ענין אהשה לא כל כך בסדר:

באחד הימים נגש אלי יהודי אחד ואמר לי יש לך מכתב מארץ ישראל וגם אני קבלת מכתב מקרוב שלי ובו כתוב שאחיך עבר ממצרים לארץ והתחתן בבחורה וחזר

למצרים ובגלל המלחמה התעכב שבע שנים במצרים לאחרי המלחמה חזר לארץ לאשתו ונכנס לעבוד ביקב ראשון לציון במשך שלוש שבועות ועבר על אחת הברכות והמכסה של הברך לא בסדר נפל לתוך הבריכה מלאה יין נטבע ומת ואשתו נפלה יבמה ואתה היבם היחידי ועליך לנסוע לארץ ליבם אותה:

לאחרי שהמכתב נקרא ושמעתי את כל המלים האלה נחשכו עיני וקרעתי את בגדי וקבלתי תנחומים וצועק ודמעתי על לחי על אחי הגדול ממני והיחידי ודואג איך לעשות:

ביום שני לחודש מנחם שנת עטרת נאסף לבית עולמו המנוח סעדיה בן המנוח שלמה (ענגל) אקצע בן שלשים שנה בקצור ימים ת' נ' צ' ב' ה':

לכן אני נשארתי בצער גדול על חמוד המשפחה שנקטף בימים מועטים ודמעתי על לחי יבום ובלילה על גורלו איש ענו למדן ירא שמים שמר את השבת מחזיק במצות משתדל בגמילות החסדים זצ"ל:

אשת המנוח נפלה יבמה מפני שלא היה לו בנים ואני היחידי שאני צריך לבים או לעשות חליצה ולפרוע את החוב מעלי ואולי אצליח במצוה ואקיים זרע לאחי ופריעת חוב מצוה ונשמת המנוח גם כן תנוח בצרור החיים וגם לשחרר את היבמה שלא תשאר עגונה ותלויה על צוארי ותסבול בחיים:

אמנם דאגתי מצד שני על אמי ואשתי מה לעשות אתם אבל אני מוכרח לנסוע בנתיים עמדו נגדי הקרובים של האשה

ואיימו עלי שלא יתנו לי לנסוע לארץ בגלל האשה ויש לה ילדה בת חודשיים וסחבו את האשה והילדה ממני אם בשביל שלא תסע אתי ומעוניינים להלשין עלי לממשלה שאני נוסע לארץ ישראל. אני הרגשתי שהם יסכנו אותי וגם יפריעו לי וגם יאסרו אותי מפני שבאותה הזמן הממשלה בתימן האמם אוסרת לנסוע לארץ להודים רק בגנבה נוסעים:

אני ראיתי שהמצב חמור גמרתי עם אמי שאני אסע לפניה לעדן והיא תבא אחרי ואני אחכה לה עד שתבוא לכן אמי שאלה אותי ומה עם אשתך אמרתי אם רצונה לבוא אתך טוב ואם תשאר אני אשלח לה את הגט מעדן לאחרי שאת תגיעי אלי:

נסיעה חזרה לא"י

ומיד סדרתי את כל העניינים שלי והעמדתי בן אדם בתור בא־כחי בשביל הבית שהמנוח אבי השאיר הוריש לי אחריו ובצנעא נמלטתי בשחר שלא ירגישו בי ונסעתי עד עיר עדן וחתת אלקים נפלה על אויבי ולא רדפו אחרי ונמלטתי מהסכנה:

בינתיים אני מתקשר מעדן לארץ ישראל עם היבמה במכתבים שהיא תסדר את הדרישה בשבילי ואמי והאשה מפני שבשנת עשרים ואחד כבר יש פספורטים וכל נסיעה רק עם הפספורטים:

אמנם לאחרי כמה זמן הגיעה אמי עם האשה לעדן אלי קבלתי את פניהם בכבוד ושואל איפוא הילדה? ענתה האשה מתה. אני הבנתי את כל המתרחש ומה עשו לילדה ועברתי בשתיקה:

בנתיים יש קרובים לאשה בעדן ומבלבלים את המוח ועושים סכסוך. אני בקשתי מהאשה אם מעונינת להתגרש אני מוכן ואם מעונינה שתסע אתנו לארץ אני מוכן החליטה לסוע לארץ אבל לבי שרוף על הילדה ויותר אין אימון באשה הזאת:

לכן אני ממשיך להתקשר עם היבמה עד שכל הענינים של הנסיעה הסתדרו בשביל שלשתינו:

ונסענו באניה עד נמל פורט סעיד ומשם נסענו ברכבת לתל אביב ביום י"ב אדר שנת תרפ"א 1921 זה לאחרי המלחמה העולמית הראשונה ורק אנחנו המשפחה הראשונה מבין התימנים היהודים שנכנסו לארץ ישראל ובפרט שאין קשרים בן איש לרעהו:

ומה גדלה השמחה בין התימנים כשנפגשו אתנו ושואלים על קרוביהם ומכיריהם בתימן ומעונינים לשמוע מה המתרחש בתימן ושואלים מי חי ומי מת מפני שבמשך שבע שנים לא היה להם קשר של מכתבים ומעונינים אלה שיש להם קרובים בתימן לדרוש אותם להכנס לארץ:

אמנם מכירים החזיקו אותנו בתל אביב עד אחרי פורים מרוב שהם משתעשעים בנו ומפני שאנחנו צריכים לעבור לראשון לציון שם היבמה גרה:

אמנם הקשר במכתבים לתימן לקרובי לא הפסקתי והייתי מקבל ידיעות חשובות לאחרי פורים נסענו לראשון לציון אל היבמה וכשנפגשנו מה גדלה הבכיה וכאב הלבבות ויגון על המנוח אחי ולאחרי כמה ימים עד שהמצב השתנה מדאגה:

התחלתי לחקור ולברר במה גמרו עם הנהלת יקב ראשון לציון בענין המנוח שנתקל בזמן שרותו לאחרי כמה ברורים הוברר לי שאשתו קבלה את הפיצויים והיא אשה תמימה ורק אחרים בלבלו לה את מוחה והכל נעלם ולא השאירו שום טענה שאני יכול לטעון בתור יורש וכל הנעשה על ידי אחרים שלא ברצון היבמה אשה כשרה:

ואני מעונין לגמור עם המצוה נכנסה בלבי רחמנות על היבמה ואמרתי בסדר אין לי שום תביעה אני מוכן ליבם בחתונה ולא בחליצה מפני שהחלוץ רע ויקרא שמי ח"ו בית חלוץ הנעל ואשר לא הקים זרע לאחיו:

ובכל זאת הצד של היבמה שתמיד מבלבלים לה את המוח תובעים אותי בדין שאני אחתום להם שאין לי שום ירושה אני עניתי להם אם אני לא יורש אני לא יבם ובבית הדין בתל אביב, הצד של היבמה טוענים נגדי שיש לי אשה ואני צריך לגרש או לעשות חליצה:

הרבנים אומרים לי מה דעתך. אני עניתי להם לפי מנהגנו התימנים ולפי תורת משה הדין מותר להתחתן בשתי נשים ואנו לא קבלנו את חרם רבנו גרשון והדין אומר ואם לא יחפוץ האיש ולא האשה אני באתי מארץ רחוקה לקים את המצוה ולהקים זרע לאחי ואין דרך אחרת:

הרבנים כששמעו את דברי אמרו אמת לשם שמים ושאלו

את היבמה האם את מעונינה להתחתן לא ענתה אמרו השתיקה כהודאה והרגישו שהיבמה מרוצה להתחתן והחליטו הרבנים על חתונה בעוד שמונה ימים ואלו שמצידה תמיד מבלבל וצועק ואומר נלך לממשלה ביפו אבל היבמה שמחה בלבה הדבר מורגש וזה שמצדה מתרגז שמסכימה להתחתן:

והדיינים ערכו בענין הירושה שאני צריך לקבל בתור יורש וגמרו בינינו כל התביעות בשביל שלא יגרום בינינו שום סיכסוך. אני ידעתי כי אם אעורר בענין הירושה תתעכב המצוה מפני שהם גמרו עם הכל לפני שאני אגיע אליהם:

לכן עלי לקיים את המצוה עניתי לדיינים אני לא תובע מהם שום דבר הרבנים התפלאו איך אני בז לכל העיקר אצליח לעשות המצוה ונקבע הזמן בעוד שמונה ימים חתונה ועד כמה הרבנים שמחו וזה נגמרה התביעה:

הגיע זמן החתונה ומכינים את הכתובה ויש איזה חפצים של המנוח אחי ומעניינים להכניס אותם בחשבון ולהעמיס עלי חובה אני התנגדתי ולא נתתי רק מה שהמנוח עשה לה בכתובה בזמן חתונתו בזה נגמר:

וערכנו החתונה ורבים המשתתפים ושמחים על קיום המצוה שמחה גדולה אבל אלו שכנגדי טומנים לי איבה עד לאחרי החתונה שהם יכריחו אותי לגרש:

אמנם כשפגשתי עם כלתי היבמה והכרתי את התנהגותה אשה תמימה כשרה זריזה ושקטה ובעלת משמעת מכבדת אותי, נכנסה בלבי אהבה עזה כמות מרוב אמונתה ואהבת אלי ואדיבות וכשרותה וקשה להפרד ממנה:

אבל אחרים שעומדים כנגדי ומעוניינים לסכסך ביניינו בשביל שנתגרש ולא הצליחו וגם האשה הבינה שהם יקלקלו את החיים שלה ולא דברה אתם יותר מפני שהיא הבינה אותם למרות שם קרובים:

בינתיים עול גדול עלי איש בעל שתי נשים ושתיהן אוהבות אותי ולא ידע למי אשמע לזאות או לזאות והמצב החמיר אצלי ובקשתי איך להתגרש מהאשה הראשונה ולא הסכימה אבל היבמה אני אוהב אותה יותר וקשה אז היה להפרד ממנה מפני שגם היא אוהבת אותי:

בינתיים שתי הנשים הארות ביחד ואנו נמצאים בראשון לציון כל אשה גרה לחוד ודאג משכירות רק בשביל האשה הראשונה והשניה יש של קרן הקימת בתי מגורים ואנו דומה כמו של כל האדם:

באותה הזמן אני חזק ועובד ומרויח טוב חסכתי מעט כסף וקניתי מגרש קטן בתל אביב מפני שאני רגיל על העירות ולא על הכפרים המגרש שקניתי על ידי רחוב הכרמל בכרם

התימנים זו היתה שגיאה שלא קניתי בתל אביב באותו המחיר וגם מגרשים גדולים ולפי קושן מפני שבאותה הזמן עוד תל אבב חולות ולא האמינו שתבנה כך בנין גדול ותקרה תל אביב הלבנה ואם הצלחתי וקניתי אזי מגרש רק מרחק מאתיים מטר ממני איפוא שאני נמצא טוב היה:

לכן שמחתי בחלקי והקמתי על המגרש אשר קניתי שני צריפים מגרשים וגרנו ביחד כל אשה בצריף לחוד אבל אני מתחרט שלא קניתי מגרש יותר מסודר והתענייניתי איך לעבור מהמקום הזה למקום אחר המשפחה ואחרים תימנים הפריעו לי רק להשאר לגור אתם יחד הסיבה פשוטה כי אני הכשרתי את עצמי בשביל לעזור בשבילם מפני שאני הייתי במקצת היותר פקח ביניהם בעניינים סוזילים ולעזרה הדדית והדרך וכו':

ועכשיו הנשים יולדות כל אחת הביא ילדה ואני ואמי שש נפש הנשים מטפלות בבנות ורק אמי עוזרת לי במקצת במשך חמש שנים חייתי עם שתי הנשים וטעמתי את המר וסבלתי מרה, בנתיים היבמה הביאה שתי בנות ומתו, ולאשה הראשונה בן ושתי בנות מתה אחת מהבנות ואני נמצא במצב איום ומצטער על גורלי ואין לי ברירה אחרת רק להתגרש מאחת מהנשים:

אני מעונין לגרש את האשה הראשונה אבל בגלל הבנים קשה לתת גט אבל היבמה לא מעונין לגרש אותה מפני שהיא

אשת חיל ומשגיחה עלי מסורה וזריזה חייתי אתה חמש שנים בשמחה ושלום: ומרוב צער פניתי ליבמה ובקשתי ממנה סליחה שאני לא יכול להמשיך בחיים כאלה ועלינו להפרד מפני שאנו נמצאים במצב רע מאוד מספיק:

וכששמעה את הדברים האלה ממני התרגזה בכתה ואמרה רבונו של העולם מה פשעי ומה חטאתי הבעל הראשון הלך לי ועכשיו הבעל השני ואם אתגרש לא אקבל יותר תמורה אבל אני לא מאמינה שאתגרש מפני שמשך הזמן לא הצליחה שום משפחה לחיות כמונו בלי קטטה ושום ריב לא היה בינינו רק האהבה:

וגם אחרים שמכירים אותנו לא האמינו שנתגרש אבל המצטיינים שעמדו נגדי לפני החתונה סחבו אותה היבמה והצליחו שוב לבלבל לה את המוח ונמצאת כבר אצלם והגישו תביעה נגדי במשרד הרבנות בתל אביב העמידו עורך דין ומבררים בפני הרבנים את הענין אני שמחתי מכריחים עכשיו להתגרש אבל היבמה לא האמינה הענין נמשך חודשם עד שבא כוחה נמאס לו ואני על ידי סרסור גמרנו שהיא תקבל את הגט אבל בכתה בכיה גדולה ומי שהוא משפיע עלי לבטל ולא הסכמתי אבל ידעתי למפרע שאני עושה עבירה על אשה תמימה ורק בגלל המצב החמור ואחרים אשר גרמו לה להפרד ממני ובכל זאת אני מודה על האמת וקבלתי את עונשי בגלל המצב שהיא לי רע הוכרחתי להפרד ממנה וכל השנים האחרונות שנינו מצטערים על כל הנעשה:

בינתיים הרבנים מכינים את הגט ואנו ממתינים בחוץ עד הגמר ושנינו אוכלים וצוחקים ושמחים כאילו אין אנו נפרדים אחרים רואים אותנו ומתפלאים אך אנו עומדים להתגרש וצוחקים ומדברים כאילו אין ביניגו שום דבר ולא האמינו שנתפרד בינתים הרבנים קראו אותנו ומסרתי לה את הגט בשנת תרפ"ה:

ולאחרי כל זה הרגשתי את עצמי במנוחה במקצת אבל האשה שנשארה אצלי הרימה את הראש והתנהגה בגסות ותמיד בריב אמרתי אין דבר רק סבלנות וחשבתי שאני כבר נמלטתי מצרת שתים אבל זו הוסיפה על חטאתה פשע:

אבל באותה הזמן עלה בידי להרוס את הצריפים שאנו גרים בהם והקימותי בנין עם חנות קטן למכלת בשבילי והתפרנסתי מהמכלת והצלחתי במסחר מתפרנס בקלות ורק דאגתי מהאשה שתמיד מדאיגה אותי במעשיה:

ולמזלי בא אלי יהודי אחד ובקש ממני שתן לי ששם לירות ואתן לו חדר בביתי בתור משכנתא ולא אקבל ממנו שכירות והרוחים של הסכום במקום השכירות למשך שנה ואם אני לא אשלם לו את הסכום הוא יוכל להמשיך לגור בחדר בחינם בלי שכירות עד שאשלם לו את הששים הלירות אני הסכמתי וקבלתי את הסכום ממנו ונתתי לו לגור בחדר:

וכל זה עשיתי למען ארחיב את פרנסתי ואחזיר את הסכום לפי התנאים שיש בינינו בחוזה אין לי דאגה:

בינתים יש יהודי אחד שעשיתי לו כל הטוב ורצה לקבל מה שהוא סחיטת כספים אני התנגדתי אבל הכניס בלבו איבה ומסכסך ביני לבין האיש:

ובגלל הסכסוך הרס לי הרבה דברים והזיק למשפחתי בינתיים המצב בארץ השתנה לרע והחנות ירד וכבר אין פרנסה ואז בשנת תרפ"ג 1927 רבים ירדו מנכסיהם ועזבו את הארץ ששים אלף בערך יהודים לאירופה ואמריקה:

נסיעה למזרח הרחוק

ואני ראיתי שאין לי במה להתפרנס החלטתי לנסוע לאמריקה:

אבל אין לי כל הסכום לכיסוי ההוצאות עד לאמריקה ויש לי האפשרות להכנס לאמריקה ארצות הברית בתור יליד תימן יש לי הזכות אין כל עכוב רק הכסף עבור כל ההוצאות:

לכן החלטתי לנסוע ממקום למקום עד שאגיע לניורק וכונתי את דרכי דרך מצרים עד שהגעתי לפורט סעיד ושם בקשתי איך להתפרנס הצלחתי למכור לותריה יום יום והתפרנסתי טוב אבל המטרה שלי לנסוע לארצות הברית וחוקר איך יעצו לי אנשים שאסע באניה להאבנה יש אניה שבאה ממזרח הרחוק ותעבור להאבנה תסע באניה הזאת וכשתגיע לשם קל לך לעבור לניורק אני הסכמתי אני שלמתי כמה סכום בעד סדור הענין של הנסיעה בתנאי שאעבור להאבנה ויש שתי אניות אחת באה מהבאנה והולכת למזרח הרחוק והשניה באה ממזרח הרחוק והולכת להבאנה אבל אני לא ידעתי להבדיל בין זו לזו והמסדרים רמו אותי העלו אותי לאניה שנוסעת למזרח הרחוק ואחר כך תחזור להבאנה אני רק עליתי לאניה וכונה את דרכה לתעלה הסואץ וממשיכה את דרכה למזרח הרחוק אני בקשתי מהמנהל שאני שלמתי את הכסף רק בשביל שאגיע להנבוה ומדוע עשיתם לי כך, ענה לי גם זו תחזור להנבוה תשאר באניה אני התרגזתי ולא ידעתי מה לעשות ואנשים באניה מנחמים אותי ואומרים אין דבר יש לך מזל לראות עולם חדש שאחרים לא זוכים רק בסכומים גדולים עד שרואים את מזרח הרחוק:

סינגאפור

מאין ברירה הסכמתי להשאר באניה עד שתחזור בינתיים האניה הגיעה בנמל הראשון בזנגפור, אני ירדתי וקניתי סחורה הדרושה למלחים ומכר להם אבל אני מתפלא איך מהסואץ היה חורף וקר מאוד ועד שהגענו לצד הודו חם מאוד ובסנגפור העיר איך אנשים מתהלכים ברחובות וחצי גופם ערום מלמעלה ומלמטה קושרים להם חתיכת בד עד הרגלים עטוף בינתיים נפגשתי עם ערבי אחד שאני מבין מה שמדבר הזמין אותי לבית קפה ומספר לי על החיים בסינגפור ואיך הם כבר רגילים ובין כל הספורים ספר על סבה שמענין שיש תולעת קטנה כמו מחט ותמיד נכנסת לתוך האצבעות של האדם אפילו ויש לו נעלים נכנסת מהנעלים עד האצבעות ומוצצת את הדם מפני שיש לתולעת כוח לחדור מאחרי הנעלים ורק מדי פעם בפעם מוציאים אותם במלקחים בשכר על ידי ילדם מוציאים:

לכן אני חזרתי לאניה נשארנו כמה זמן בסינגפור והמשכנו את דרכנו סביב הודו אבל ראיתי מראה גדול מכמה נטיעות ופרדסים וכל מיני עצים ובפרט עצי האגוז לארוב ושמה הפרות והירקות בזיל הזול למשל אשכול בנאנות שמשקלו עשרים וחמש קילו המחיר שלו לא יותר משמנה גרוש:

בינתיים אנו ממשיכים את דרכנו לשאנחי האויר מתחיל להשתנות אחרת החום מתמעט עד שהגענו לנמל שאנחי בסין ואין חום ולא קור אבל העיר שאנחי רחוקה מהנמל מאוד ורק נוסעים עם עגלה קטנה שיש לה רק שני גלגלים וקוראים את שם העגלה בצבוץ ונוסעים בה רק שני בני אדם על ידי בני אדם סיני שסוחב את העגלה כמו סוס בשכר עד שמגיע לשאנחי

לא כן אני התענינתי אך לנסוע לעיר שאנחי לבקר אבל אנשים הזהירו אותי שלא אלך יחידי מפני שיש סכנה יש סינים מאלה שסוחבם את הבצבוץ וש להם זנב מאחורהם וקוראים להם אבו כלאב ואוכלים בני אדם בגנבה:

אמנם ספרו לי סיפור על מקרה שקרה פעם אחת עם בן אדם שרצה לבקר בעיר נסע באחד הבצבוץ והסיני סוחב את הבצבוץ ובדרך שהולכים לעיר אין בנינים הכל אשפה ובאמצע הדרך הסיני סחב את העגלה לצד אחר והעמיד את העגלה ומעונין לטוף את האדם שעל העגלה ולמזלו זה הנוסע יש לו אקדח וכשראה את הסיני יפגע בו מיד שלף את האקדח ואיים על הסיני שיכוון את הבצבוץ דרך העיר אבל הסיני פחד ורץ ומסבב לראות האקדח מושט עליו עד שהגיע לעיר והוא עזב את הסיני לנפשו:

אני כששמעתי את הסיפור הזה יראתי ללכת לבד ונזהר בֵּיינַתים אני מעונין לבקר את העיר וגם לקנות סחורה לכן

הזדמן לי בן אדם שנסע לעיר ויחזור אני בקשתי לנסוע ביחד אתו עלינו בבצבוץ עד העיר הסתובבתי בעיר ורבים העניים סין והפירות בה בשפע אבל אוכלים כל מיני חיות ועושים מהם כמו דגים מעושנים תלוים בחנויות למכירה, ורוב מאכלם רק אורז ולא אוכלים בכפיות רק עם שני מקלות קטנים אבל האורז מבושל רק עם מים בלי שום דבר זה מתוך דחק ואין הקיבה אצלהם מתקלקלת ואינם חלשים בגופם והפועל בסין כל כך בזול ובפרט הבחורות שם דלות ואין שום הבדל בין בחור לבחורה בענין העבודה עובדים ביחד בעבודה פיסית למשל בעבודת הפחמים כשמעמיסים פחמים לאניות סבלות הבחורות על כתפיהם ולפעמים לוקחים סל גדול מלא פחמים ויש בו חבלים מכניסים מקל ארוך ובקצה המקל על כתיפה של הבחורה והקצה השני על כתף של הבחור ומעבירים לאניה בשכר פעוט ועובדים ביום ובלילה בלי שום הבדל בין איש לאשה ולא מתחשבים עם הנשים הכל אותו הדבר, נשארנו בשאנחי כמה ימים ואני נהניתי מכל המראה הגדול אשר ראיתי ומה שיש בעולם עין לא ראתה.

אמנם האניה המשיכה את דרכה ליאפן ובדרכנו ראיתי הרבה דברים חשובים מצמחים וזולתם ובפרט כשהאניה עברה את התעלה שבן סין ויפאן פלא עצום מימין ומשמאל עצים מכל המינים ויש בתים קטנים ויפות וסירות גדולות סגורות וגרים אנשים בתוך הסירות ולא רק זה אלא לפי מה שספרו לי מאנשי האניה שבאמצע התעלה יש שני חלקים מים חלק אחד מתוק והחלק השני מלוח וזה כל כך הפליא אותי שהאניה עובר בין שני המים ולא מתערבב זה עם זה אני התרשמתי איך הגעתי לראות את המראה הזה אשר בים אחרים בעולם לא זכו לראות:

יאפאן

לאחרי שעברנו את התעלה האניה המשיכה את דרכה ליפאן עד שהתקרבנו לגבולות יפאן והאויר השתנה קר מאוד והלך ומתחזק עד שאנו קרובים ליפאן יורד שלג הגענו לנמל אחר הצהרים וביום השני בבוקר השכם באו אניות של מלחמה לנמל כובי מכל הממלכות ויורים בתותחים מהאניות לכבוד המלך. אני שאלתי בשביל מה יורים, אנו לי, שהמלך של יפן מת ומעמידים היום את בנו במקומו לכן גותנים אות כבוד להכתרה למלך החדש וזה מנהג בין המלכים וכל אותו היום יורים בתותחים מהאניות הרבות:

אני השתעשעתי מהדבר הזה שזכיתי לראות איך מעמידים מלך חדש זה דבר חשוב מאוד שלא האמנתי להגיע לכך.

אבל דבר מעניין שאין החיים של היאפנים כמו הסינים או היהודים:

היפאנים יותר מנומסים ועדינים וחזקים מאוד ואצלהם הנשים והבחורות חולקים להם כבוד ולא מעסיקים אותם בעבודה פיסית כמו הסינים אמנם אני יותר לא התעניינתי לחקור בגלל שסבלתי מהקור והשלג היורד ביפאן:

ר ו ס י א

לאחרי כמה זמן האניה הפליגה והמשיכה את דרכה לרוסיה והאניה רק נכנסה לגבולות של רוסיה הקור הולך ומתחזק יותר מיפאן והשלג על פניהם עמדה ורוח סערה חזקה מאוד והאניה חשבה כבר להטבע בתוך הים, קבלנו פקודה ללבוש את הפלין ומתכוננים לקראת הסכנה:

אבל הקבטן העביר את האניה לצד החוף ושם עמדה כל הלילה עד הבוקר והסער חדל והאניה חזרה לדרכה והמשיכה לרוסיה, אבל כשהתקרבנו במקצת לצד הנמל ולאדיבוסטוק ועד רחוקים האניה לא יכלה לעבור בגלל השלג נעשה קרח על הים וקשה לאניה לעבור רק לאט בנחת הולכת עד שהתקרבנו לנמל מרחוק:

באה אלינו סירת מטור גדולה והעמידה את האניה הסירה מלאה חולים המשמר הזה עלו לתוך האניה ואספו כל האנשים אשר בתוך אניה לתוך החדר הגדול של המכונות והעמידו משמר שאף אחד לא יזוז ממקומו ושאר המשמר ערכו חפושים בכל אניה לאחרי כל זה שיצא מצאו שום דבר אשר יגרום רע

למדינתם ומיד נתנו לנו שחרור והאניה המשיכה ועמדה בנמל בלדיבוסטוק, אבל הכניסה לעיר רק לפי פספורטים נותנים היתר כניסה לכן אני שואל מדוע בכל הארצות לא מחפשים וברוסיה כן חפסו ענו לי מפני שיש הרבה מתנגדים לרוסיה והם פוחדים לכן הם עורכים חפושים בכל אניה שבאה לקחת סחורה והם נזהרים מפני שהשלטון של רוסיה נגד כל העמים והם הושדים מכל דבר שלא יקרה להם משהוא:

אמנם כל אניה ואניה שבאה לנמל הזה עומדת מול המחסנים הדרושים לה ממלאים הסחורה שמבקשים ואיזה נמל גדול שמסבב את כל העיר בוואלדיוואסטוק ומה רבו האניות העומדות על ידי המטען הדרוש להם ולפי מה שראיתי אניה גדולה שהמטען שלה רק שמן ובתוכה טנקים גדולים ורק מרכיבים לתוך הטנקים צנורות גדולות הקשורות מבריכות הגדולות של השמן וממלאים את האניה ביום ובלילה עד הסוף:

וכך שאר האניות הבאות מכל העולם לוקחות סחורות מרוסיה קמח סוכר אורז שמן קרשים שעווה ושאר המצרכים והפועלים שם כנמל חזקים וזריזים ואנשי רוסיה גבוהים ולובשים בגדים אשר מחממים אותם ולא דואגים מהקור מפני שלובשים פרווה ונעלים עד הארכובות.

דבר אחר איך בני אדם ובהמות הולכים על גבי הים ולא נטבעים מרוב שיש קרח חזק על פני הים זה על ידי החוף מתהלכים בלי כל דאגה כאילו היו מתהלכים על הקרקע:

אמנם אני מסתכל על פני העיר בנויה על צדו של הר יפה ובפרט שכולה לבנה צבועה בשלג מיפה אותה.

עכשיו אני מעונין לבקר בעיר קבלתי רשיון והעיר אינה רחוקה מהנמל הלכתי כמה רגעים עד שהגעתי לרחובות הראשיות של העיר מלאות קרח ורק פועלים מנקים את הכבישים במכשירים מפני שקרח חזק מאוד וקשה להעביר מהקרקע:

לכן אני התהלכתי ממקום למקום ומעונין להכיר איזה יהודי בשביל לקבל ידיעות על היהודים ברוסיה, לכן לפעמים אני נפגש עם אחדים שהם בעלי זקן וחושב לבי זה יהודי נגש אליו ואמר לו שלום ולא עונה לי, אבל מנענעים את הראש או אומרים מה שהוא דבר אחר שאני לא מבין וממשיך להתהלך ואמר שלום עד שאני מרגיש את עצמי מקורר ונמצא ברע מאוד מקור אבל לא שקט לבי עד שאני אמצא יהודי אחד מפני שלא יכולתי להבדיל בין יהודי לגוי ואני מתאמץ עד שמצאתי שני בחורים ואחד מהם יש בידו עתון אידש באותיות אשורית הכרתי שאלה יהודים בטוח נגשתי אליהם ואומר שלום ורק אחד מהם נענה זה שבידו העתון ואומר לי אני מבני יעקב והשני מבני עשו ומדבר אתי לשון קודש וקשה להבין אותו ואמר לי מה רציתי עניתי לו אנכי מבקש איפוא יש שוחט אמר כן יש חזיר שאלתי איפוא ש בית־כנסת ענה לי יש קולנע שאלתי עוד כמה שאלות וענה לי ההיפך הרגשתי שהם בולשיביקים אבל כל זה לא באשמתם זה מהמצב הנמצא ברוסיה הפך רבים מהיהודים לאנשים אחרים לכן נפרדתי ממנו בלחיצת ידים ושלום:

אמנם אני ממשיך ומתהלך, אבל רועד מהקור ויש רוסי אחד אשר הרגיש בי שאני נמצא במצב רע נגש אלי ולקח אותי לתוך חנות של מכלת אמר לי יש לך כסף אמרתי כן הוצאתי את הכסף וקנה לי בקבוק קטן כמו של גזוז אני טעמתי שזה מנטה שתיתי את הכל בפעם אחת והרגשתי את עצמי מיד נמצא בחום חמם אותי ויותר לא הרגשתי את הקור הנורא ואני שמח ועליז וטוב לי לכן אני חזרתי לאניה לאחרי שהסתובבתי בעיר וקניתי מה שדרוש מסחורה ונשארתי באניה:

מסעותי לצרפת ואפריקא

בינתיים האניה נשארה בנמל חמש עשרה יום בשביל להעמיס עליה את הסחורות הדרושות לה והפועלים עובדים ביום ובלילה מתחלפים, אבל יש הבדל גדול בין הפועלים של ארצות אחרות לבין הפועלים הנמצאים ברוסיה פשוט מאושרים מכל הבחינות ועובדים בקלות ויש שעובדים רק 6 שעות ליום ואינם דואגים בשביל חוסר עבודה כמו הפועלים בשאר הארצות:

אמנם האניה כבר גמרה להעמיס את הדרוש לה לאחרי חמש עשרה יום הפליגה האניה בחזרה ועברה על כל הנמלים שבמזרח הרחוק ועמדה ובפרט ביפאן וסין ושם המלחים קנו סחורות מפני שביפאן וסין הכל בזול ומוכרים בארצות אחרות ומרויחים, וגם אני קניתי דברים קלים כמו משי וזולתם אשר הם במקומות אחרות ביוקר:

בינתיים האניה ממשיכה את דרכה סביב הודו ועמדה בכמה נמלים ובפרט בנמל כלקותה עיר יפה ויש בה אנשים עשירים מאוד אבל הפועל דל מאוד והלבוש של בני העיר רק בדים לבנים קלים כמו בסינגפור וכשביקרתי בעיר וראיתי איזה שפע בעיר במזון ופירות וירקות מדברם בשפה הודית ואני גם כן מבין לדבר במקצת הודית מה שלמדתי כשהיתי בעיר עדן שהיא קרובה להודו ויש שם בעדן הרבה הודים בעלי מסחר ותעשיה ויש מהם חוזרים להודו ויש מהם נשארים בעיר עדן:

עכשיו האניה ממשיכה את דרכה ישר לנמל פורט סעיד לאחרי כל הסיבוב במזרח הרחוק ולקח לי זמן רב אבל מה אני אגיד לאחרי כל המרה הגדול אשר ראיתי ואיך עלה בידי אין אני מצטער על הזמן שאבדתי מספיק לי שראית עולם חדש שעוד הפעם לא אזכה לראות:

אמנם האניה הגיעה לנמל פורט סעיד אבל תשאר רק כמה שעות ותמשיך את דרכה לנמל הנבוה, לכן אני חשבתי לבקר בעיר וגם לעבור אצל אחד מכיר וכשנפגשנו מסר לי שני מכתבים ממשפחתי וכתוב בהם שבעל המשכנתא מענה אותם ורצו לעשות משפט ולמכור הבית ושאני מוכרח לחזור לארץ, אחרת הבית הולך בחינם:

אני הצטערתי על השמועה הזאת ואיך לעשות אם אני לא אמשיך את הנסיעה אפסיד, ואם אמשיך הנסיעה אפסיד את הבית:

מאין ברירה ויתרתי על הנסיעה לאמריקה לאחרי שאבדתי זמן רב והוצאות והחלטתי לחזור הביתה אבל דואג שכבר הצלחתי ובא לי הפרעה:

חלק רביעי

נסיעה חזרה לארץ ישראל

בינתיים יש לי כמות של סחורה באניה ואנשי האניה הצטערו מאוד שאני נפרד מהם ולא גמרתי את הנסיעה עברתי לנמל עם כל החפצים שלי נשארתי שבועיים במצרים עד שסדרתי ענין הנסיעה ונסעתי ברכבת עד תל־אביב:

כשהגעתי לבית בין בני משפחתי וקרובי והשכנים וחברי מה גדלה השמחה ובקשו ממני לספר להם על מסעותי למזרח הרחוק ולאן הגעתי במשך כמה חדשים וכשספרתי להם על כל פרטים אשר נפגשתי וראיתי אמרו אשריך שזכיתה לראות עולם וכל מה שאתה יודע לעשות כל מיני דברים אנו יכולים לעשות אפשר ללמוד רק דבר אחד ענין הנסיעה לא נוכל לנסוע כמוך לכמה ארצות:

לאחר כל הדברים האלה קבלתי הזמנה מבית המשפט השלום ביפו התוביע בעל המשכנתא שגר בביתי בחנם בלי שכירות רק ברוחים של ששים הלירות אשר מגיע לו אצלי ולפי התנאים שבנינו יכול להמשיך עד שאפרע את המגיע:

לכן אני באתי בדברים עם האיש שהוא צריך לתבוע אותי משפט אפשר לסדר בלי משפט יש הרבה דרכים האיש ההעקש ועמד על דעתו רק משפט מפני שהגמה שלו רק ימכר לי הבית ובפרט שאותו הסרסור מסכסך ומייעץ לו רק משפט בשביל להרוס אותי חשב מפני שבאותו הזמן הייתי מחוסר אמצעים ולא אוכל לשלם אזי ימכרו לי הבית בעד ששים לירות זה מרוב דעתם קלה עליהם הרסו את עצמם:

ועד כמה שהצעתי לבעל המשכנתא כמה סדורים בשביל שאני אשתחרר מכל העול הזה אפילו בהפסד ולא קבל רק משפט בשביל להרוס לי הבית אבל מצד אחד בעל המשכנתא מסכן אנו יודע חוקים רק הסרסור מושך אותו כדי להפיל אותי אני אמרתי אין דבר עשיתי לו טובה והוא משלם לי רעה מעונין לשלם לי רעה כי שבע יפול צדיק וקם ורשע יפול באחת מפני שאני הולך לפי החוזה שבינינו:

ביינתים העמידו נגדי שני עורכי דין בתנאי [illegible]ק למכור לי את הבית עורך־דין הבטיח להם הרים וגבעות ובמשך שבועיים מכור את הבית העיקר השכר לי [illegible] שלמו:

ובאחד הימים נגשנו לבית המשפט השלום ביפו עמדנו בפני השופט היה נוצרי אני רק בעצמי ושני עורכי דין נגדי אני כבר התכוננתי וחזקתי את לבי בשביל הגנה לעצמי ומדברים רק בערבית לא שפה אחרת:

השופט שואל אותי אם אני חייב ששים לירות לתובע עניתי אדוני השופט יברר, התובע הוציא את החוזה שיש בינינו התובע נתן את החוזה לשופט ולא הבין השופט עברית ורק אנגלית צרפתית וערבית והחוזה בעברית לכן השופט הראה לי את החוזה זה נכון עניתי כן אמר השופט צריך לשלם מאחר שזו חתימתך שלם עניתי אדוני השופט אני מוכן רק לפי התנאים שיש בחוזה אנו צריכים להמשיך אמר השופט זה נכון ומה הם התנאים עניתי כתוב בחוזה שהוא יגור בבית

עד שאפרע את המגיע לתובע לו השופט אומר זה נכון, ושואל את עורך הדין שזה בסדר עורך הדין עונה שזה החוזה ישאר לדור דור ולא יגמר השופט אומר לי שאני אשלם את המגיע והחוזה בטל ומבוטל ושואל אותי מה יש לך עוד מה שהוא להגיד נגדו עניתי שהוא גר בבית ולא משלם את השכר במשך כל הזמן:

מיד השופט הוציא פסק הדין שאני אשלם את המגיע לתובע והתובע ישלם לך את השכירות מיום שנכנס לגור ובבית והמשפט נגמר:

אנו יוצאים מבית המשפט ועורך הדין משמח את התובע הנה יש לך פסק דין ובעוד כמה ימים נעקל על הבית ונמכור אותו ואין לך שום דאגה

אמנם אני סדרתי מיד באותה הרגע תביעה על השכירות של החדר והכנסתי למזכירות בית המשפט ושלמתי את המסים וקבלתי קבלה.

והלכתי הבית בשמחה שהרוחתי את המשפט והצלתי את הבית ועוד אני מרויח את השכירות ואלו מתנגדי לא הבינו כלום מפני שקשרתי אותם בשכירות והם לא יכלו לקשור אותי באיזו עקודה שהיא:

אמנם עורך־דין עובד אחרי והוציא הודעה ממשרד הוצאה לפועל ושלחו לי שלפי פסק הדין אני צריך לשלם את המגיע ואת הרווחים והמסים של בית המשפט ושכר עורך־דין במשך 48 שעות ואם לא תשלם יעוקל רכושך ויימכר במכירה פומבית:

אמנם אני כבר לא דואג מפני שיש חוק איך לפרוע את החוב וחוץ מזה יש לי תביעה בעד החוב של השכירות אבל יש צורך לענות למשרד הוצאה לפועל:

מיד הגשתי בקשה למנהל של הוצאה לפועל לעכב את העקול היות והמשפט עוד לא נגמר בינינו ולפי הקבלה של המסים שאני תובע שלמתי ולראיה אני מצרף את הקבלה עם הבקשה המנהל הצדיק אותי ודחה את העקול עד לגמר המשפט וזו הפעולה החשובה ביותר שהצלחתי להעמיד את העקול וגם מכה בשביל הצד שכנגדי והם כבר כפופים:

בינתיים עורך דין נפגש אתי ושואל אותי איך אני הצלחתי לקבל את כל הידיעות אשר השתמשת בהם מבלי עורך דין וגם לא למדתי החוקים איך להעריך משפט אתה אינך תימני עניתי צדקת:

ועתה הגיע הזמן של המשפט שאני תובע את השכר של הבית עמדנו לפני השופט אשר על ידו התקיים המשפט הראשון ואני הטוען שמגיע לי שכירות של הבית בעד כל חודש

לירה אחת מהנתבע השופט שאל את עורך דין מה אתה אומר ע"ד עונה שהשכר מהרוחים של הכסף שהוא חייב, השופט שואל אותי מה אתה אומר אני עונה אדוני השופט לחוב שאני חייב יש רוחים ידועים לפי החוק ולשכירות יש רוחים בצורה אחרת, השופט אמר זה נכון, מה אתה אומר ע"ד עונה שהבית לא שווה לירה רק חצי לירה ויש צורך שהשופט בעצמו יצא לבקר את בית ויעריך וההצאות של יציאת השופט על חשבון התובע שאני תובע את השכר השופט שואל אותי אם אני מסכים כן:

ע"ד סדר את יציאת השופט שיעריך בגלל שאין באפשרותי לשלם את ההצאות והשופט לא יעריך וינצח ע"ד אותי:

אמנם באותה הזמן הייתי מחוסר אמצעים ונמצא בדאגה שאם אני לא אסדר את כיסוי ההוצאות אפסיד את אשר תבעתי, לכן כונתי אל לפני אבינו שבשמים ומתחנן ומזיל דמעה ומתהלך ברחוב ובאופן פתאומי ישועתו כהרף עין הזדמן לי סכום לכיסוי ההצאות של ההערכה:

לקחתי את המזל ועניתי במר בוכה ולבי שמח איך השם זימן איזה נס גדול נעשה לי באותה היום הלכתי לביתי בשקט:

וביום השני בבוקר השכם נגשתי אצל השופט ובקשתי ממנו שיצא להעריך שלמתי לו אמר לי טוב שלמתי את הסכום הדרוש ונסעתי אני והוא ובדרכנו נפגשנו עם ע"ד השופט הזמין את ע"ד שיסע אתנו בשביל שיהיה נוכח בהערכה על

קביעות השכר וכשהגענו לבית מעשה השופט מתוך שהוא חכם הזמין שכנים ושאל אותם כמה שווה השכירות של הבית הזה אחדים אמרו שתי לירות ואחדים אמרו לירה וחצי לחודש והשופט רושם ועורך דין נוכח השופט קבע יום המשך המשפט אבל ע"ד מצבו כבר לא בסדר.

אמנם אני מדי יום ביומו מזהיר את בעל המשכנתא שאחרים יפסידו אותך ולא היה מאמין לי רק אותו הסרסור הגמל רע:

בינתיים הגיע יום המשפט אשר השופט קבע עמדנו לפני השופט אני התובע ע"ד הנתבע בתור שליח הנתבע בעד שכר הבית שהוא גר בו:

אני טוען שאני צריך לקבל את השכר לפי ההערכה שהיתה לפני השופט ולא כמו שבקשתי לפני ההערכה רק לירה אחת אני דורש פסק דין בעד לירה וחצי:

השופט מצדיק אותי, אבל מתחשב עם ע"ד ושואל אותו מה אתה אומר:

ע"ד טוען נגדי שאין לי מה לתבוע שכירות שהבית שייך לאמי ולא לי ע"ד מעונין שאני אודה שהבית שלי אני חזקתי את דבריו אמרתי כן אבל אני בא כוחה וגם גר בבית ומקבל את השכירות:

ע"ד טוען תבא אמא לבית המשפט ותגיד שהיא נתנה את הרשות שאני אשכיר בתור שאני בנה ובתור בא־כוחה אמרתי טוב אני מסכים השופט קבע יום המשך המשפט הלכתי הביתה ונמצא בחשבונות:

ולפי מה שעשיתי חשבון אם אמי תלך לבית המשפט אינה יודעת לדבר וגם לא תבין אותם וע"ד מעוניין לבלבל אותה בשביל שהוא יצליח ובפרט שאמי בגיל גדול ויכול להיות שאני אפסיד כל מה שעשיתי לכן הוחלט שאמי לא תופיע בבית המשפט:

בינתיים הגיע יום המשפט עמדנו בפני השופט אבל אני כבר הכנתי לי טענה צודקת:

השופט שואל אותי איפוא אמך עניתי שאמי אשה זקנה ולא תוכל לבוא ואם אתה מעונין לשאול אותה מה שהוא יגש השופט לבית אליה וישאל השופט עונה נכון העו"ד התחייב בהוצאות שהוא ישלם עבור הטרחה שהשופט ילך וישאל את אמי וקבע יום משך המשפט והגמר:

ע"ד מבקש את הסכום לכסוי ההוצאות עבור היציאה של השופט מבא כוחו בעל המשכנתא אבל כבר הבין שהוא רק יפסיד ויהיה ריב בינו לבין ע"ד:

ושוב הגיע זמן המשפט ועורך דין לא שלם ההוצאות והשופט לא שאל את אמי וכשעמדנו בפני השופט ע״ד כבר מדבר עם השופט רק באנגלית בשביל שאני לא אבין מה שמדברים אני כששמעתי שמדברים שפה שאני לא מבין מיד צעקתי והתרגזתי לפני השופט שאני לא מבין מה מדבר ע״ד ומעונין להפסיד אותי:

בינתיים השופט איש ישר הרגיע אותי ואמר אין לך מה להתרגז די גמרנו את המשפט והוציא פסק הדין שהנתבע חייב לשלם לי שכר הבית בעד כל חודש לירה ורבע בעד כל הזמן שגר בבית זה בפשרה והתחשבות עם ע״ד:

ונגמרו המשפטים:

פסק דין

אמנם מעניין מאוד שאנידרשתי שכירות רק לירה אחת לחודש ומרוב התחכמותם נגדי קבלתי יותר ורק בהתחשב עם ע"ד אחרת צריך לקבל לפי ההערכה המשפט הזה ערך שלשה חדשים רצופים ורבים התעניינו מהמשפט הזה ורשמו אצלם את פרטי המשפט והטענות:

אבל אחרים שהיו מעוניינים שאני אפסיד וימכרו לי את הבית התחרטו על מעשיהם שעשו נגדי והתביישו שהיו מופיעים בבית המשפט בשביל לשמוע איך אני אפסיד לבסוף נקראים כפויה טובה במה שעשיתי להם במשך כמה שנים:

עכשיו אני קבלתי את פסק הדין לאחר כמה ימים והעברתי למשרד הוצאה לפועל ולפי החוק אני יכול לקבל את אשר מגיע לי ומה שאני חייב זה לחוד:

אבל אני לא רציתי לעשות את הצעד הזה אלא העברתי את כל המגיע לי מהשכירות ובקשתי ממשרד הוצאה לפועל להוריד מהחוב שאני חייב והשאר אני אשלם כל חודש לירה אחת ואמרתי לי לבין עצמי פריעת חוב מצוה:

והמשכתי לשלם למשרד הוצאה לפועל עד סוף פרוטה:

אמנם בעל המשכנתא שגר אצלי ידע שצריך לשלם לי שכירות מיד עזב את הבית והלך למקום אחר לגור וידע שהסרסור הרס אותו והם חשבו עלי לרעה והשם חשבה לטובה:

בפרט שידוע לכל שאני הולך ביושר ומעונין לעזור ולהשתדל עם אחרים בגמילות החסדים בין בממוני ובין בגופי אומרים יהללוך זר ולא פיך:

עכשיו אני השתחררתי מכל העסקים אבל נמצא בקושי מצד הפרנסה ובמקרה הזדמנה לי עסק בחיפה אני נסעתי ושם בחיפה גרתי אצל יהודים ספרדים בשכונה שקוראים את שמה שכונת אל יהוד ומסביב יש בניינים של גוים אני רק נשארתי שלשה ימים ובאופן פתאומי פרצו הפרעות.

חודש אב 1929

והגוים מתנפלים על היהודים הורגים שודדים שורפים וזה בלילה בחודש אב בשנת 1929 ואני נמצא אצל המשפחה שאני גר אצלם אנו החשכנו את הבית ומתכוננים במה שהוא אבל סביב הבית יש גדר מאבנים ועל יד הגדר שכן אחד ערבי וכשהתנפלו על הגדר בשביל להכנס אלינו הגוי שעל ידינו צעק עליהם ואמר לא לזרוק אבנים אלה אסלאם ולא יהודים ענו ומדוע מכבים את האור ונמצאים בחושך מיד הדלקנו את האור ונרעדים מפחד עה שהגוים הסתלקו התפללנו לאל שהציל אותנו מהאכזרים האלה:

בנתיים הגוים נמשכו למקומות אחרים יותר רחוק מאצלינו לאחרי השוד ואנו נשארנו משעה תשע בערב עד שעה שש בבוקר ערים ולא ישנו מפני שכל הלילה הגוים מתעסקים בשוד בשריפה במסחר ותעשיה של היהודים מה שלא עשו באותה הלילה עד הבוקר:

ואני בבוקר השכם נמלטתי להדר הכרמל מפני ששם יש הרבה יהודים בלי גוים וגם יש הגנה אז אני במקצת נרגעתי מהפחד:

אבל הגוים מתכוננים איך להתנפל על היהודים שבהדר הכרמל ואין להם היכולת מפני שהם למטה בהר והיהודים למעלה בהדר ומה שעשו כל הלילה רק בעיר למטה שם יש ערבוביה יהודים וגוים ביחד ומעוניינים להתנפל על הדר הכרמל:

אמנם ההגנה מתכוננים עם נשק ועושים מתרסים ובאופן פתאומי בשעה תשע בבוקר התפרצו זרם חזק של גוים לעלות להדר:

וההגנה התקיה אותם ונתנה להם מכה כהוגן והגוים ברחו והיהודים התקדמו וגוים חזרו להתנפל על שאר היהודים הנמצאים בחיפה התחתית אבל הממשלה העמידה משמר ופזרה את המתקיפים בכוח:

והעבירה את כל היהודים מלמטה להדר הכרמל וכל היהודים התקבצו בתור פליטים בטכניון שבהדר הכרמל:

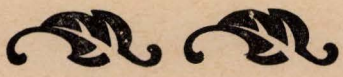
הגוים המשיכו ביריות ממקומות רחוקים ובגניבה שלא שום דבר רע ליהודים המשמר והגנה חזקים:

בינתיים הענין התפזר והתמוטט במשך כמה ימים חודש ימים ואני נמצא בין הפליטים אבל שם ועד הקהלה של חיפה טיפלה בפליטים במזון וכל הדרוש וגרים בטכניון בהדר הכרמל:

אמנם אני מעונין לחזור הבית בתל אביב אבל הדרכים נמצאים בחזקת סכנה מפני שהגוים מתנפלים על התנועה בדרכים לכן מוכרח לסבול ולחכות עד שהמצב ישתנה ונעשה שקט אז אני יכול לחזור בשלום וגם אחרים יעצו לי שאסור עכשיו

לחזור רק סבלנות עד שנקבל הודעה שכבר התנעוה עוברת בסדר ואין הפרעות:

עכשיו הכל בשקט לאחרי חודשיים שבו כל העניינים כסדרם. אני חזרתי לביתי בתל אביב וכמה גדלה השמחה שנצלתי מהסכנה של האויבים האכזרים המרצחים הגוים האלה.

בתל אביב

עכשיו אני נמצא בין בני משפחתי ממשיך להתפרנס באותה החנות של מכלת בביתי ומתפרנס בקלות אמנם אני גם מתעסק בפעולה צבורית בין התימנים בקשר עם ההסתדרות עוד משנת 1923 וגם הקימותי אגודת אחוה בין חברי בני מולדתי והקימותי כמה בתי כנסיות ואחת מהם הקימותי בביתי אבל בני עמנו לא יכול להם משה רבינו ומה אני פרעש, ועל חשבון הפעולה הציבורית כמה הטרחתי את עצמי כל השנים שאני בארץ ולא על מנת לקבל פרס ולא יכולתי לסגל את עצמי לעבור בשתיקה מפני היושר שהוא בתוך לבי מה לעשות כל טהבו לבני עדתי והפסדתי את עצמי ולא אמרתי אדם קרוב לעצמו תחלה רק מעונין בשביל אחרים:

והלה ממשיך בחנות ומתפרנס אבל יש לי הפרעה מצד האשה עד כמה שאני מבקש אותה שהיא תשגיח על החנות ותעזור בשום אופן ואפילו בטיפול בבנים רק אמי מטפלת והאשה מטיילת ולא איכפת לה ועד כמה שאחזתי בדרכים שהיא תחזור למוטב ולא עזר לי יום אחד זרקה את הילד הקטן אשר עוד מניקה והלכה לנפשה ורוצה שאני אתן לה גט ותתגרש:

אני לאחרי שראיתי איך לא חמלה על הילד ובאכזרות עזבה אותו בלי אוכל אמרתי אני מסכים לתת גט:

על כן מרוב שסבלתי ממנה במשך כל השנים בעיקר נכנסו אנשים בנינו וגמרנו שהבנים ישארו אצלי והיא תלך חופשיה פנינו למשרד הרבנות בתל־אביב וסדרו בינינו את הגט ונפרדנו ואני אומר ברוך שפטרני ממנה:

לאחרי כל זה נשארתי בבית עם שלושת הבנים ואמי מטפלת בבנים ואני במקצת נמצא חופשי, אבל איך הצלחתי להשתחרר מהנשים זה מזל גובר ואין לי שום בלבול מנשים המשכתי בחיים במשך שלוש שנים בלי אשה ובשקט למרות כל כל התביעות של בחורות ולא הצליחו לקשור אותי מפני שאני נזהר:

ובאותם הימים נמשכתי להתענין במדע כימיה שאני נמשך לזה ומפני שאני קבלתי מאחי ז״ל ספר בתור ירושה והספר כתוב אותיות אשורית בשני חלקים חלק הביטוי בלשון הקודש וחלק הביטוי בלשון ערבית:

הספר הזה עתיק מאוד ויש בו הכמיה של זהב וכסף וזולתם אבל קשה להבין את השפה הכתובה החלק הזה נוצר ממצרים ויש גם דברים המעותק מספר תלמי המלך ויש בו כל מיני דברים אחרים וגם באופן טבעי ורוחני יש בחלק של חכמי תימן תרופות וסגולות וזולתם בשני החלקים:

אני נמשכתי אחרי הספר לאחרי שהוא שמור אצלי במשך

כמה שנים ולא התענינתי בו מפני שיש בו דברים סתומים וגם בלטינית וקשה לפתור כל דבר ודבר מרוב טרחה אבל עכשיו אני פנוי התמסרתי:

והתחלתי בנסיונות באופן כימי ועד כמה שאבדתי זמן והפסד ולא הצלחתי בשום דבר חבל על הזמן:

אמנם נתן לי במקצת הספר התפתחות להבין מה שהוא ונגררתי אחרי הכימיה לתעשית הסבון וסודה למביסה זה המקצוע יותר קל ואפשר להשיג את כל החמרים לכן התמסרתי לעסק הזה והצלחתי לעשות סודה לכביסה אבל טובה עד מאוד יצרתי אבל כמות קטנה והרוח שלה לא הרבה מפני שזה באופן ביתי:

הלאה אני נמשך איך לדעת לעשות גם כן את הסבון אבל קשה לי לקבל את כל החמרים של הסבון או בעל תעשיה ירצה לתת לי את הסוד שלו ואך עוסק בתעשיה וכמובן אסור לגלות:

מעשית פניתי למדעי גדול שילמד אותי כמה פרקים מהתעשיה לסבון ואשלם לו עבור הלמוד, אבל מה שלמדתי רק מתוך הספרים של המדע ואינו דומה כמו בעל מקצוע ומומחה שיעמוד על הראש ויסביר על כל דבר ודבר ואלמד מה לעשות:

אם כן עזבתי את המדעי והמשכתי בנסיונות לעצמי פעם טוב ופעם לא טוב עד שידעתי את כל ענין הסבון והצלחתי להוציא אותו באופן מיותר אבל רק תעשיה ביתית והתפרנסתי לא רע טוב מאוד אבל אלו תעשיה רשמית ואם ארצה להקים תעשיה כמו שאר התעשיות דרוש לי אלפים ואין ידי משגת:

ולא רק זה אלא שאני לא מתקשה בגלל שהחומרים שאני קונה בכמות קטנה במחיר גבוה אבל אם קונה בטונות ולא בקילו זה יותר זול וגם אני מוכר יותר זול מאחרים ורבים מתפלאים איך אני מוכר בזול ומרויח וסחורה טובה:

ולאחרי הפרסום שאני מומחה לתעשית הסבון יש כאלה שהם פנו אלי לעבוד אצלם אני ידעתי רק עד שידעו איך אני עושה ואחר כך יסלקו אותי ולא הסכמתי ויש כאלה שרצו להשתתף אתי ולהקים בית חרושת והם ישקיעו את הסכום הדרוש מכסים ואני המומחה לתעשיה ושותף ברווחים והפסד גם כן ידעתי רק להקים את התעשיה והכל על שמם.

לכן אני לא הסכמתי לשום דבר מפני שמתוך דבריהם ידעתי שהם מעוניינים רק שאקים להם את העסק ואפילו יש חוזה לא מועיל ואין אמון האדם רע מנעוריו והחכם יבין:

אמנם אני באותו הזמן חופשי מאשה ובמצב מרומם מרויח ואין לי שום דאגה וכמה במצב הגון בריא ומתפרנס בקלות ושמח ועליז לא האמנתי שאני אגיע למצב שאני נמצא בו ולא

חשבתי שאני עוד אפול ביד אשה אחרת ואתחתן מספיק מה שכבר סבלתי מהנשים ויש לי בינם ודי לי להשתעבד כמו הזמן אשר עבוי עלי:

לכן אני ממשיך את חיי בשקט ושלוה למזלי הרדיפות אחרי מאמי והקרובים שאני עוד צעיר לימים ואני צריך להתחתן ועד כמה שאני מחזיק מעמד שלא אתחתן מפני שאני ידעתי מתוך הנסיון שאני אסבול:

אבל סבה אחת שהכריחה אותי להתחתן שאמי מטפלת בילדים ומעונין לשחרר אותה אפילו שאני הודעתי לקרובי שכן אני אסבול מהאשה שאני אקח וגם הבנים יסבלו ענו לי נכון צדקת אבל זה דבר בלתי אפשרי שתשאר בלי אשה כל הזמן והכריחו להתחתן לאחרי ויכוחים באתי לכלל הסכמה להתחתן ומה שיהיה יהיה אין לי ברירה אחרת:

אמנם אמרתי חבל קבלתי חופש של שלוש שנים ועכשיו אחזור לאותה המצב אשר הייתי בו מקודם מלעשות הכרחי הדבר:

ויש בחורות ונשים חופשיות פנויות שמעונינות להתחתן בי אבל אני נזהר מנשים שכבר התחתנו זה חצי מזל רק אקח בחורה שאוכל להדריך אותה לפי מנהג שלי ולא אקח אשה שכבר יש לה הטבע של הבעל הקודם ותמיד נמצאים בריב:

בינתיים הכרתי בחורה תימניה אשר המזל נתן לה לרדוף אחרי עד שאני הסכמתי לקחת אותה ובגיל שלשים מאחרי הארוסים עשינו את החופה ואמרתי בלבי זהו הכוס השלישי בשלוש חופות שהחזקתי בחיים שלי ולא אדע יותר אחר:

החופה התקיימה בשמיני לחודש שבט שנת תרצ"ה אבל אני מרגיש שעשיתי שגיאה שאני לא הכרתי את הבחורה אם היא בריאה ואיך התנהגותה ובפרט שהיא יותר צעירה ממני וגם שובבה ואני מרגיש שאני אסבול ממנה הרבה ולא ידעתי שיש לה מחלת עצבים וגם היא לא גילתה לי וגם יש לה תולעת גדולה בבטן אבל במשך שלשה חדשים אין הדבר כל כך מורגש והיא כבר קיבלה הריון ורק לאחרי שלש חדשים סיפרה לי את האמת שהרופאים מטפלים בה ויש לה מחלת העצבים וגם תולעת בבטן אני שאלתי אותה מדוע לא סיפרת לי שיש לך מחלה ענתה מפני שאני אוהבת אותך אום ספרתי לך לא היית לוקח אותי:

כששמעתי את הדברים אלה מפיה הצטערתי על גורלי ושידעתי למפרע שאני אסבול אם אתחתן מפני שכבר נסיתי וראיתי שאין לי מזל בנשים רק מרמור בחיים:

בכל זאת אני אמרתי שאני לא אחראי למחלות שיש לה מפני שהיא חולה מלפני החתונה ויש הנירות של הרופאים הוכחה וצריך שהאחים שלך שהרויחו ממך הם ירפאו אותך:

ענתה לי אני בידך עשה בי מה שאתה רוצה אני כבר אשתך וגם הרה ואם אתה עושה אתי חסד לא ילך לך בחינם וגם לזה שבבטני תחמול:

אני החרשתי עד שיתברר לי הענין לאחרי כמה שבועות הוברר לי המצב כשנפלה על המטה ונרדמה ולא מדברת כמו אבן במשך שתים עשרה שעות ורק רומזת בידים ולא אכילה ולא שתיה הזמנתי שני רופאים אשר טיפלו בה בזריקות וזה לא עזר אני השגחתי עליה במשך השעות הנ"ל עד שהתעוררה בעצמה אני שואל אותה מזה אמרה מחלת עצבים:

וכך מדי פעם בפעם נופלת ולא יודעת איפוא אפילו היא ומה קרה לה וסובלת משני מחלות עצבים והתולעת שבבטן מוצצת לה את הלב וגם הריון ואין מקום להוציא את התולעת בגלל ההריון ורק נחוץ לשמור אותה עד אחרי הלידה:

לכן אני עושה חשבון מה עלי לעשות אם אני אשלח אותה לאחים שלה שהם יטפלו בה אינם מעוניינים להפסיד עליה כספים ולסבול אותה זמן ממושך והיא תלך לאיבוד:

בינתיים אני חיזקתי את לבי והחלטתי לטפל בה בכל האפשרות לכן התמסרתי ביום ובלילה בכל מיני טיפול אצל הרופאים בזריקות וחשמל וזולתם וכל דבר ודבר הדרוש לה עד שהיא תלד ואז הרופאים יכולים להוציא את התולעת אשר יש לה בבטן ומוצצת לה את הלב:

ובמשך תשעה חדשי סבלתי אכלתי את המר עם האשה וכמה הפסדים הפסדתי עליה והאחים שלה לא נגעו באצבע קטנה רק שלום עליך נפשי אבל השם עזר לי יעזור לי בסוף:

וביום עשירי לחודש חשון, ביום 1931 31 10 24 הולידה בבן ציון לאחרי הלידה בכמה זמן התענינתי איך להוציא את התולעת מהבטן של האשה זה קודם כל ואחר כך ענין העצבים שהיא תמיד נופלת במחלה:

אם כן אחרים מיעצים לי שבתל אביב חלש להוציא את התולעת ורק עלי לנסוע אתה לירושלים לבית החולים האנגלים ושמה מוציאים את התולעת וזה חשוב מאוד מתרפאים שם ועליך לנסוע אתה והאשה והילד לירושלים:

נסיעה לירושלים

אני הסכמתי אבל איך לעשות עם התינוק לכן נסענו לירושלים שלשתנו:

פנינו לבית החולים האנגלי בבקשה לקבל את האם והבן בטיפול ענו אי אפשר לקבל את התינוק רק את האם מפני שהיא תשכב במטה בבית החולים בלי אוכל אין לי ברירה הסכמתי האשה נכנסה לבית החולים ואני והתינוק בחוץ מפני שאם תשאר שלשה ימים בלי אוכל ואחר כך הרופאים יתנו לה לשתות תרופה בשביל להעביר את התולעת מהבטן שלה ובמשך הזמן הזה אסור להניק את התינוק מסיכן וגם אי אפשר להחזיק את התינוק:

לכן אני נמצא בדאגה ומחזיק את התינוק בידי ומחפש מי יחזיק לי את התינוק ולא מצאתי ודאגתי מאוד והזלתי דמעה שלא ילך לי הילד לאבוד בגלל שאין מי שיניק אותו ויסבול ברעב:

אמנם אני מתגלגל ממקום למקום עם הילד בידים שלי עד שהגעתי לטפת חלב ישם בקשתי שהם יקבלו את הילד לטפל למשך כמה ימים עד שאמו תצא מבית החולים ולא קבלו:

ורק אחות רחמנית יעצה לי לקנות אבקת חלב חמה ולתת לתינוק ולשמור עליו עד שהאם תבריא ותצא מבית החולים.

אכן אני התאמצתי וטפלתי בתינוק בכל העניינים ביום ובלילה מפני שלא מצאתי מי שיטפל בו המשכתי במשך כמה ימים עד שאם הילד מצבה במקצת הוטב בקרתי אותה בבית החולים לאחרי שהרופאים הצליחו להוציא מהאשה את התולעת מהבטן שלה והראו לי את התולעת איך גדולה ובעלת שני קרנים אני כשראיתי נבהלתי איזה גודל ואיזה מזל שיצלה האשה וגם התינוק ביד בבטנה זה דבר מפליא וכל זה מהזנחה נשארה בלי טפול אצל אחיה לאחרי כמה ימים נשארה בבית החולים עד שהבריאה ומותר היה לה כבר להניק את הילד יצאה מבית החולים והיא כבר גמרה עם התולעים שבבטן ונשאר לאשה מחלת העצבים:

נסיעה חזרה לתל אביב

בינתיים חזרנו לבית בתל אביב וממשיכים בחיים אבל האשה נמצאת במחלוז העצבים ועד כמה שהרופאים מטפלים בה ואני נמצא בהפסדים וקא עזר שום דבר ותמיד כשהיא נופלת אינה מתעוררת רק בזריקות מדי פעם בפעם ובגלל כל ההפסדים ובטול זמנים כמה וכמה נשארתי אחוסר אמצעים בגלל העצבנות שלה האשה אני תמיד נמצא בסבל אני מוכרח תמיד לשמור אותה מפני שלפעמים אם מניקה הילד כבר לא ידעת איפוא היא מתעלפת והילד ביד שלה יכול ליפול על הרצפה ורק שומרים אותה:

ואני מתעסק בתעשית הסבון באופן ביתי וזה נתן לי במקצת להתפרנס מבלי לשרת את אחרים ומפני גם אני צריך לשמור על האשה גם ביום וגם בלילה ואני נמצא בדאגה

מה יהיה הסוף מפני שהיא רגזנית וכשהיא מתרגזת לא יודעת איפוא השכל שלה ומה שהיא עושה לא איכפת לה אני פוחד שלא תעשה איזה מקרה ואסבול יותר:

לפעם אחת מרוב העצבנות והרגזנות שבה הלכה וזרקה את עצמה לים ראו אותה אנשים שהיא בתוך הים מיד הזעיקו

את המשטרה הקרובה לים והצילו אותה ואינה שפויה בדעתה ואני אין לי מושג מכל הנעשה במקרה לא הייתי בבית עד שחזרתי וספרו לי מה שקרה:

אמנם המשטרה העמידה על האשה משפט כפושעת בנסיון לאבד את עצמה לדעת ובאותו הזמן היתה מניקה בן שני וכשעמדה לפני השופט בבית המשפט השופט התחשב עם היונק התינוק ולא רצה לשפוט אותה:

אמנם המשטרה חפשה דרכים איך להאשים אותי במה שהוא ולא מצאה בי איזה אשמה לכן בקשה ממני להתערב על האשה למשך שנה ובעד חמש לירות אניהסכמתי ונתבטלה התביעה אבל האשה צלמו אותה והטביעו את האצבעות שלה והשתחררה:

נסיעה לצרפת

לאחר כל זה אנ כבר פוחד שהאשה תסכן אותי שלא ברצונה וגם אחרים הזהירו אותי שאנצל ממנה אני חפשתי דרכים איך אפשר להתפטר ממנה ולא הצלחתי:

לכן מי שהיא יעץ לי הצל את עצמך תסע לצרפת אני הכנתי את כל הדרוש וגם לקחתי בחשבון אולי האשה תשתנה כשאני רחוק ממנה ותשתנה לטוב ואחזור הבית.

וביום 14.7.37 עזבתי את נמל חיפה באניה צרפתית ובאותה הזמן היתה התערוכה בפריז והדרכה נוסעים והים שקט וכל יום עיתים שמח ואני הדאגה אילי במקצת נחסרה ונמצא במצב טוב ובפרט כשאניה עבר חוף ימה של איטליה כמה יפה לראות המושבות והר הגעש איך האש ממנו יוצאת וגם ספינת מוציאיט ממהר תענוג לראות:

אמנם האניה המשיכה את דרכה עד נמל דה־לפרנס זה הנמל הראשון של צרפת והאניה תשאר רק כמה שעות בנמל זה יתמשיך את דרכה לנמל מרסל:

בינתיים אני ירדתי מהאניה בשביל לבקר בעיר ולראות עולם כשנכנסתי לעיר איזה יופי בצלע של הר העיר ועל חוף בנינים מקושטים ואיזה גנות אשר יש בהם פרחים יפים ועל כל עץ מנורות של חשמל ועל חוף הים יש בתי קפה יפים

והמקום הזה רק בית הבראה בשביל העשירים מכל העולם שם אויר טוב אבל הכל ביוקר וחזרתי לאניה:

לכן האניה המשיכה את דרכה לנמל מרסל וכשהגענו לנמל ירדתי ועברתי לבית מלון והתעניינתי בשביל למצוא איזה פרנסה ולא הצלחתי מפני שאני לא מדבר צרפתית רק עברית וערבית וגם אין לי נתינות צרפתית לא נוחנים לזר לעבוד או להתפרנס במד שהוא ולי אין לא קרובים ולא מכירים ואי איפשר להשאר שם.

נסיעה לאפריקה הדרומית

אמנם יהודי אחד יעץ לי לנסוע לאפריקה הדרומית לאלג׳יר מפני שיש שם יהודים מדברים ערבית והם ספרדים מתוך הדברים שדברנו הסכמתי לנסוע.

ונסעתי באניה עד שהגעתי לנמל של אלג׳יר ושם הגוים מדברים ערבית ובמקצת הבטוי אחרת אבל גם מדברים צרפתית וזה קשה להבין אותם והשלטון שם ממשלת צרפת על הגוים וחזקה בכל המובנים איז להרים ראש:

לכן המשכתי את דרכי לשכונת היהודים ספרדים מדברים מעט לשון הקודש וערבית וצרפתית וכשנפגשתי אתם קבלו אותי בסבר פנים יפות נתור שאני בא מן הארץ ומתענינים לשמוע ממני ידיעות על ארץ ישראל וכשספרתי להם כל כך השתעשעו ובפרט רשהראיתי להם את הפספורט כל אחד מהמסובים נשקו את האצבעות ואומרים הלוואי והשם יזכנו ונגיע לארץ הקדושה:

לאחרי כל זה בקשתי איך להתעסק בתעשית הסבון אבל העיריה לא תתן לי רשיון בגלל שאני רק תייר ולא נתין:

לכן יהודי אחד סוחר בבגדים הציע לי שאעזור לו וישלם לי משכורת אני הסכמתי לעת עתה עד שאמצא דרך אחרת:

אמנם המסחר אינו בעיר רק בכפר אחד מחוץ לעיר לא רחוק מהלך שעה אחת ברכבת עד שמגיעים לכפר ושם יש באמצע הכפר ככר גדול ושם השוק ואלפי גוים מתאספים יש מוכרים ויש קונים סחורות ובהמות ובקר וצאן באים מכל הסביבה והם מדברים ערבית מערבית והשוק הזה אין בו בנינים רק מניחים את הסחורות על הרצפה וסוחרים אפילו תבואה ומביאים מכל החיות לשם מצחקים ותמיד הגוים מתאספים קבוצות גדולות ורוקדים במעגלים ושרים בשפה הערבית ומעטים ביניהם שיודעים לדבר בצרפתית וכך כל יום אנו נוסעים למכור הסחורה בבוקר וחוזרים בערב וכל הסחורות אפשר למכור בכל מקום אבל זהב או אבנים יקרות או דברי ערך רק על ידי המשטרה מפני ששם רבים הגנבים והשודדים שמסתובבים ביום ובלילה למרות שהמשטרה חזקה אין המתפרצים מתיראים מוסיפים על חטאתם פשע ואני במקצת התיראתי לעבור לבד:

ואני באלגיר

ומדוע אין המשטרה מרסנת את כל הפושעים בני שיש בעיר העתיקה סמטאות רק בשביל מעבר ברגל מרוב שהם צרות וגם חושך והמשטרה לא מצליחה לתפוס את פהושעים לכן במקומות האלה אסור למי שהוא לעבור לבד מפני השודדים אבל יש מעבר אחר מרחוב ראשי רק במקצת רחוק ובסמטאות שודדים וגם קרה מקרה של רצח ואין מי שיודיע:

כל זה לפי שאנשים ספרו לי והזהירו אותי מלעבור במקומות אלה יחידי ובפרט בלילות אין יוצא מהמקומות הללו:

ושם מספר הגוים הערבים בערך חצי מליון והגוים הנוצרים מספרם יותר מהיהודים והיחס של הנוצרים לגבי היהודים לא רע אבל הגוים הערבים אנטישמים בשביל ההודים אמנם המשטר חזק אף גוי לא יוכל להרים את ראשו על היהודים וחיים בשלום והממשלה מכבדת היהודים:

עכשיו מחיי היהודים הנמצאים באלג'יר מדברים ערבית וצרפתית וכולם רק ספרדים אין שם אשכנזים ושם בין היהודים יש עשירים גדולים ובעלי מסחר ותעשיה ובעלי בתים גדולים והם יראי שמים ובעלי מצות וגמילות חסדים עוזרים לבני עירם ובפרט אם יש בחורה ורצה להתחתן עם

בחור יהודי והיא אין לה מה לתת נדוניה לבחור לפי המנהג שנוהגים בו אצלם:

ועד הקהלה נותן את הנדוניה הקבועה אצלם אבל לפני החתונה קודם לסדר את הניירות אצל הממשלה אם יש להם נתינות של צרפת אחר כך נגשים לרבנות ועושים להם את החופה כדת משה וישראל:

ויש כאלה בחורים שמתקשרים עם בחורות גויות אבל לפני כל דבר מגיירים את הבחורה כדין שתהיה יהודיה אחר כך פונים לממשלה וגומרים סידור הניירות והרבנות עושה את החופה והבחורות שמתגיירות רק נוצריות ואין הנוצרים מקפידים אדרבה שמחים שבנותם לוקחות יהודים ולא גוים ערבים:

ובאותה הזמן הגיע הזמן של החגים ראש השנה וכיפורים וסוכות והתעניינתי במנהגים של הספרדים לדעת איך ההבדל בין התימנים לספרדים וגם שנוים אחרים ממקומות אחרות של ספרדים מתפללים ביראה וחלחלה ואימה ימים נוראים ובפרט ביום הכפורים מתי שהתחילה התפלה יש אנשים שעמדו עמידה אחת מהבוקר עד הערב ולא זזו מבית הכנסת אפילו רגע אחד ולא ישבו גם כן לגמרי ואיזה כוח היה להם להחזיק מעמד כל היום זה מרוב אהבתם ויראתם לשם אני בקרתי בכמה ארצות ולא ראיתי יהודים כאלה אשר מקריבים את עצמם ומחזיקים מעמד ולא נופלים ולא מתעלפים אשריהם ובמשך חג הסוכות המשכתי באלג׳יר.

אני כבר נמצא עכשיו אחרי החגים ואני לא מצליח באיזה דבר שאוכל לעשות סכום טוב ואחזור לארץ אבל לא אוכל להתקדם באפריקה אלג׳יר לכן החלטתי לעזוב את אלג׳יר ולנסוע בחזרה לצרפת:

בינתיים נסעתי באניה עד נמל מרסל ומשם נסעתי ברכבת עד פריז נכנסתי לגור בבית מלון עד שאני אעשה לי הכרה בעיר וגם יש לי מכתב מתל אביב ממכיר לחבר שלהם בפריז שאני אמסור לו ובמכתב כתוב מי אני ושהם ידריכו אותי בשביל להסתדר במה שהוא:

לכן אני נגשתי עם המכתב לזה שהמכתב בשבילו ונשלחתי אליו וכשמסרתי את המכתב ולאחר שקרא את המכתב קבל אותי בספר פנים יפות ובכבוד רב והתעניין איך לסדר אותי ולעזור לי בכל המובנים אבל אני ספרתי לו שאני הייתי באלג׳יר הצטער מאוד ואמר חבל על הזמן שהלך לאבוד בחנם ודואג לי שלא אמצא בסכנה:

בגלל שיש שמועות שהמלחמה העולמית תקום ותתפרץ בכל העולם האיש עשה חשבון שאני אמצא בסכנה ואמר מהר עליך מיד לחזור לארץ ישראל אחרת אתה אבוד המלחמה מתקרבת אני רואה שהאיש נבון ודבריו נכונים הסכמתי לחזור לארץ לא אשכח את גמול האיש הזה אשר הציל את נפשי ממות תהא משכרותו שלמה:

אמנם לאחרי כמה חודשים שבקרתי בתערוכה של פריז ובכל העיר וסדרתי את כל הענינים בשביל צרכי הנסיעה ומבקר במקומות חשובים בפריז ומרה גדול ראיתי כמה מיליונים מבקרים מכל העולם ואת המסחר והתעשיה לא רוב:

אני גם חקרתי בענין היהודים הנמצאים בפריז יש אשכנזים שתי קהלות אחת ציונים והשניה אנטי ציונים והספרדים ציונים אבל אשריהם ישראל כולם מעונינים ונדיבי עם לעזור לכל יהודי:

בינתיים האיש זרז אותי מהר לנסוע לפני הסכנה ומיד נפרדתי מהאיש אשר נשלחתי אליו תבוא עליו ברכה ז"ל:

נסעתי ברכבת עד מרסל ושם נפגשתי עם יהודי אחד שהוא נוסע לארצות הברית ואמר לי יותר טוב תסע אתי לארצות הברית עניתי לו נכון אתה יכול לסדר לי את הויזה אבל אני כבר שלמתי בער כרטיס נסיעה באניה לארץ ומצד שני אני כבר מתירא מפני שכבר שיש שמועות שכבר מטביעים אניות בים וחששתי מאוד מסכנת דרכים החלטתי להמשיך את דרכי לארץ לבית בין בני משפחתי לכן אני נשארתי במרסל עד שהאניה שאני צריך לנסוע בה תבוא וכשהגיע למנל עליתי באניה ובימים ההם הים שקט והמשכתי את דרכי עד נמל חיפה ובנמל שוטרים גוים מחפשים אותי אם יש נשק:

ואני בארץ ישראל

בנתיים נסעתי לתל־אביב וכשהגעתי למשפחתי מה גדלה השמחה שהצלחתי לחזור לפני שתפרוץ המלחמה אחרת הייתי אבוד וקרובי וחברי אומרים מזל גובר:

עכשיו אני ממשיך להתפרנס בתעשיית הסבון ביתית ומרויח טוב וחשבתי שאני עכשיו כבר מאושר אין לי דאגות וכל הבנים בריאים ואמר דיינו מהצרות:

אמנם גם אני ממשיך בפעולה הצבורית בין התימנים בתוך הסתדרות הפועלים ובעל הכרה כי לפני זה הייתי חבר המועצה של תל אביב ויפו:

אבל יש לי מי שמקנא ממני שאני מצליח בכל דבר ויש אשה אחת ששמה את עינה על הבנים שלי איך הם בריאים ויש לה ילדה חולה במחלה מדבקת ומתוך קנאה הדביקה את הילדה הגדולה שבן האחים שלה ונפלה במחלה הממארת שחפת אני רצתי לרופאים הרופאים טפלו בה והעבירו אותה לבית הבראה בירושלים הילדה התחילה להבריא אבל לא נתנו לה להשאר עד שתבריא לגמרי אלא שלחו אותה הביתה אני צעקתי אל תשלחו אותה עוד לא הבריאה וגם תדביק את האחים שלה ואין מענה והחזירו לי אתת הילדה הביתה ואני נשארתי מודאג על שאר הבנים:

אם כן עכשיו אנו זהירים שלא יקבלו שאר הילדים אותה המחלה וכל זה לא עזר הבן שאחרי הילדה נדבק מאחותו והיה מפעם לפעם יורדת עד שהרופאים הרגישו שהוא בסכנה וגם הדביקה את אחרים הצטערו מאוד על שהניחו את הילדה בן האחים הקטנים וכבר אחד מהם נפל במחלה ועליהם להרחיק את הילדה מיד החזירו את הילדה לבית הבראה לירושלים אבל כבר אין תקוה נשארה כמה זמן וזה לא מועיל יורדת מפעם לפעם יותר גרוע מאין ברירה החזירו לי הילדה הביתה המשיך כמה זמן ומתה בת 16 שנה:

חברי שאני והם בפעולה הציבורית כתבו בעתון דבר ביום י"א כסלו שנת ת"ש 13.11.39 תנחומים לחבר חברנו זכריה בן שלמה עמוסי יגון אנו משתתפים בצערך על אסונך הגדול במות עליך הבכורה בילדך ידידה בת 16 שנה שנקטפה ממשפחתך לאחרי מחלה אנושה וממושכת יודעים אנו את סבלך החומרי המדוכא והמחלה הממארת שנפגעה במשפחתך והוא שגרם לאסונך זה אנו יודעים גם את פעולתך השקודה לטובת הפועל התימני זה 17 שנה אתתה מקדיש את עצמך יום ולילה בנאמנות לעניני הציבור שלא על מנת לקבל פרס אתך אנו במערכה זו על זכויותינו לקיום אנוש בעבודתינו תקותינו חזקה שהאסון המשפחתי לא ירפה את ידך והמשך תמשיך בפעולתך הצבורית הישרה ובהצלחת מפעלינו תנוחם:

ארגון הפועל והנוער התימני בארץ ישראל:
וקלוב הפועלים התימנים בארץ ישראל:

ועוד אחרים מנחמים וכותבים על ידידה:
חברה חברו עלה חבורים וכתבו על צערי:

ובפרט בזמן הלויה כמה קהל התאסף וכמה זרי פרחים ובטול יום עבודה מרוב צערם על המחלה הממארת שנלקחה מתוכם בקצור ימים בחורה עליזה ומתה בקצור ימים בעלת חן וקולה ערב ובפרט כשהיא שרה היתה מושכת את הלבבות וחברתה משתעשעים ותמיד נמצאים סביבה והיתה רצויה לכלם מרוב שהיא שקטה בעלת מענה טוב לכל אדם ובעלת נשמה טובה רחבה, ובפרט אם יש אורחים מבקרים אצלנו בבית מה רבה שמחתה ואיך מתמסרת לכבד אותם והאורחים נהנים ממנה ושמחים איך היא מקבלת אותם בסבר פנים יפות ומחפשת איך לשעשע אותם:

שבעת ימי אבילות לפי מנהג התימנים

שבעת ימי אבילות לפי מנהג התימנים

עכשיו שבעת ימי אבלות לפי מנהג התימנים בארץ אנו האבלים יושבים על יד הדלת של החדר והמבקרים בפנים החדר מימין את זמן התפלה שחרית מנחה מעריב רק בבית, ולפי המנהג בין התימנים אין האבלים יודעים שום דבר בענין האוכל רק המבקרים מביאים אוכל ודברים ומשקאות וכל הדרוש וכל ארוחה משתתפים כמה משפחות מלא הבית וגם למוד בתורה אנשים חכמים לומדים בשכר.

והנשים במשך שלושה ימים הראשונים באבלות מקימות ימי בכי משעה אחת אחרי הצהרים עד שעה חמש הספד גדול כל אשה מכסה את פניה במטפחת ומספידה ובוכה וכל הנשים המסובות בוכות עד שהראשונה גומרת להספיד מספידה אחרת וכל הזמן בוכות עד זמן מנחה הנשים מפנים את המקום ונכנסים הגברים והאבלים תמיד נשארים במקומם כל הזמן הגברים לומדים תורה במקצת תהלים מנחה מעריב ולאחר שהקהל מתפזרים באים המבקרים ומעריכים את השלחנות מכל טוב הם סועדים משקאות ויין למרי נפש עד שעה מאוחרת בלילה משוחחים כדי להשכיח את הדאגה מלב האבלים ולקים את המצוה לנחם אבלים וכך במשך שבעת ימי האבלות הבית מלא מבקרים ביום ובלילה כבוד למת ולחיים:

לאחרי האבלות היתה אזכרה לזכר המנוחה ידידה תנצב"ה:

וכמה מחבריה חברו עליה והעריכו אותה והנה החבורים:

מתה לנו חברה צעירה לימים אך איננה עוד היתה כה עליזה ואדיבת לב בזמן מחלתה כשהיתה שוכבת במטה והייתה שומעת את חבריה וחברתה מתרוצצים ועליזים תחת הבית שלהם היתה אומרת אך אילו יכולתי לקום ממטתי ולהלוות בחברתם כי עתה הייתי מאושרה כיון שלא יכולה לקום ממחלתה הקשה היתה נרגזת ולא יכלה לסבול יום או ימים לפני מותה כשחזרתי מטיול בשעה מאוחרת נעמדתי פתאום על יד חלונה ושמעתי צעקות ואותה השעה לבי בער כאש כי לא יכולתי לסבול את זאת והתפרצתי בבכי ולמחרת בבוקר קרא את שכנתי אליה אך היא לא הספיקה לדבר כמה מלים רק ברמזים ולפתע בא המות באביב אחד החברים:

חייה כשלא חשבה על זאת אולם היא סבלה מזמן רב ממחלתה האיומה והנוראה אמנם אני חשבתי כי היא עלולה להבריא ולהשתתף בחברתנו אך לשוא לפתע יצאה בת קול מן השמים וקראה את פסק דינה והכריזה עליה גזר רע יהי זכרה ברוך ז"ה אחד החברים:

והלקח ידידה הבכורה מתוך עבודתנו המשותפת הכרתי את ידידה מקרוב האהובה על כל רעוה במיטב צעירותה 16

שנה אני אומר הבכורה שבילדיך ידידה הלכה קרבן יהי רצון שהקרבן הזה סוף וקץ. השתתפותי העמוקה הלב על האבדה הגדולה הבת הערך היקרה לנו המשתתף בצערך חברך יעקובי משה:

הנני האח הקטן והכותב על אחותי:

ידידה מתה ממחלה קשה ואיומה ובעוד אני צעיר בימים לא הכרתי את טבעה אפיה ומפני זה לא אוכל לדמותה ולכתוב פרטים רבים רק אתן את ברכתי שיהיה זכרה ברוך תנצב"ה מאת רחמים אקצע:

מחלה קשה נופלת, ותמיד, חרדה אחזתני,

כי ימיך מעטים המה, בשתי לה אות שמה בהביטך לעיני כי להושיעך במה, נקטפת בנעוריך כמה, כלם ואנו, הזלנו דמעות ונהמה, זכרך יחרת שמה בדמעת עיני עם נשמות יקרות תמה שלום נקאש:

לכן אני קבלתי את מה שנגזר עלי באהבה וחבה ונצא במצב איום לא רק על מה שכבר הלך לי אלה אני דואג שעוד המכה הראשונה עוד לא התרפא והנה הבן השני שנדבק מאותה המחלה נמצא בסכנה ומתחילים בטפול אצל הרופאים בתל־אביב בירושלים בצפת בבית הבראה ולא עזר שום דבר והחזירו אותו לבית אני כבר לא יכולתי להחזיק מעמד מרוב דאגה רק לעזוב הבית:

ומפני מה אני מעונין לעזוב את המשפחה והבית מפני גדול כאבי מנשוא לבי חולה על מה שאבדתי ועכשיו על בן יקר לי אשר השקעתי כל כוחותי ולמדתי אותו והוא בעל כשרונות ויש לו קול ערב במתנה זמר שאר בכל מיני נגינות ובפרט בבית הכנסת כשהוא אומר מה שהוא קהל המתפללים נהנים ומשתעשעים ממנו ואומרים זה יש ממנו תקוה ועוד לא שמענו בחור כזה בנגינה ובטוי זה יהיה איש אשר רוח אלהים בקרבו:

וכשאנחנו בבית ומסובים על השלחן ומתחיל לאמר שירה וזמרה וכל השכנים שומעים מתאספים סביב הבית לשמוע את הקול הערב והנעים:

ובפרט כשאנו גומרים את הסעודה בשבת והבחור אומר ברכת המזון בקול רם ותחנון קול אשר שובר את הלבבות וכשאני מסתכל אל פניו אני מדמה אותו כאיש זקן ומוריד דמעה על לחי וכל המסובים על השולחן בוכים ואני מרגיש שיש בו רוח אלקים בתוכו ובלבי אני מהרהר שהבחור חמדת לבי לא יחיה:

ולפעמים בתעשיית הסבון שהייתי עושה בביתי והבחור עוזר לי ואני כמה פעמים טועה והבחור מחזיר אותי ומיעץ עצות חשובות ואני מתפלא על כשרונותיו:

ואני בירושלים

אמנם הרופאים טיפלו בבחור בתל־אביב במשך כמה זמן והמחלה מתגברת מפעם לפעם ונמצא במצב לא טוב לכן אני לחצתי על הליגה שמטפלים במחלה הממארת להעביר את הבחור לבית הבראה בירושלים מפני ששם האויר יותר מבריא מאשר בתל אביב לאחרי כמה זמן עד שהעבירו אותו לירושלים לבית הבראה במקור חיים ואני תמיד מבקר ורואה שמצב בריאות הבחור מפעם לפעם יותר טוב לכן הרופאים החליטו לשלוח לי את הבחור הביתה אני הצטערתי מאוד שעוד הבחור לא החלים ובפרט שהאויר והסביבה בתל אביב על יד הים מסוכן בשביל הבחור וגם ימצא בין האחים שלו בתוך המשפחה יש חשש פן ידביק גם את אחיו לכן קבלתי את הבחור בתוך המשפחה ובמשך הזמן שנמצא בבית מפעם לפעם יורד אמנם הרופאים בתל אביב מטפלים בו ולא עזר לכן הרופאים החליטו להעביר את הבחור לבית הבראה בצפת ושם הרופאים טיפלו בבחור כהוגן אבל לא הצליחו ולא עזר שום דבר והרופאים העריצו את הבחור מאוד על כשרונותיו שיש בו והצטערו על בחור כזה שילך לאבוד וגם מתוך הדברים שמדבר אתם הרגישו שהוא נבון ופקח ויש לו הבנה יותר מה שאחרים ותמיד מתווכח עם הרופאים לענין המחלה הממארת ואינו דואג על

עצמו ויודע שהוא לא יחלים יותר והרופאים מתפלאים איך הבחור הזה הספיק לקבל כל כך מהר ידיעות ובפרט על מחלתו ומתחרטים שהבחור הזה ילך לאבוד:

אמנם הבחור תמיד נמצא בשמחה ושר עליז ומשמח את כל החולים הנמצאים בחברותו ולא דואג מהמחלה שיש לו ויודע שהוא נמצא בסכנה ומה הוא אומר שהוא כבר מתארס עם בתו של מלאך המות ושאין לו כל דאגה מהמות ולבו מספר לא הכל:

לכן אני מדי פעם בפעם מבקר אצלו בבית הבראה בצפת ולראות את שלומו וכשאני נגש אליו ומתחבקים ואני מוריד דמעה מאהבתי העזה אליו והוא מנחם אותי במילים שמשמח אותי ואומר הכל יעבור ואני אחזור הביתה בריא אבא אין לך מה לדאוג הכל יעבור לכן אני עוזב אותו וחוזר הביתה ודמעתי על לחיי ואין אני מאמין שבני ילך לאבוד ותמיד הוא כותב במכתביו ההבטחה שבימים הקרובים יבריא וישלח הביתה ומשמח אותי שהוא יותר בריא מכל החולים הנמצאים בבית החולים בכל זאת הרופאים רואים שאין תקוה שלחו את הבחור אלי הביתה בתל אביב והרופאים מטפלים בו:

אמנם אני הערכתי כמה תפילות ובכיות וצעקות לא־ל עליון שלא ילקח ממני חמדת לבי ושישאר לי בחיים ולמזלי נענתי

בחלום הלילה ונתדמה לי איך כמו שהוא בחור הופיע בדמותו ואיקץ משנתי ועוד הפעם נרדמתי ובחלום הפעם השני עמד לפני כשהוא בחור ומיד נהפך לאיש זקן עם שערות בלחיו לבנות כבן שמונים שנה:

אם כן לאחרי שני החלומות התעוררתי משינתי בבהלה וברעדה וידעתי שאין עוד תקוה שבחור הזה רק גלגול של מישהוא אחר והגיע זמנו ללכת מהעולם הזה:

לכן לבי נרעד ונהיתי כמו מטושטש ולא היה לי סבלנות להשאר בבית ולא ידעתי לאן אברח לבל אראה במותו של הבחור בני ולא יכולתי להתאמץ יותר להשאר בין המשפחה חשכו עיני ומתוך שהרגשתי את עצמי שאפול במחלה ואסתכן לכן החלטתי לעזוב את המשפחה ולנסוע לירושלים בשביל שלא אהיה נוכח במותו של הבחור שלי:

ובאחד הימים עזבתי את המשפחה ונסעתי לירושלים ושם נשארתי במשך חודשיים ומתעסק במסחר ומקבל ידיעות מה־משפחה אבל הדאגה בלבי על הבחור והמצב אצלי במקצת השתנה שאני לא רואה את הבחור מוטל על המטה אבל תמיד ודמעתי על לחיי.

ובאופן פתאומי קבלתי טלגרמה מהמשפחה: הבן שלך עזרי מת ביום 22.2.41 ועליך להשתתף בלוויה:

אני כששמעתי את השמועה המחרידה הזדעזעתי ונשבר לבי וכשלו ברכי וקבלתי על עצמי את הגזרה: לכן לא הצלחתי לנסוע מהר הביתה בשביל שאשיג את הלויה ובאותה השעה שהספיקו לקבור את הבחור הגעתי הביתה ומה גדלה הצעקה וכמה קהל התאספו ובכיה והספדים על האבדה שאבדה לי ואני יושב על הרצפה ודמעתי על לחיי אטום ומקבל תנחומים מהמבקרים ובפרט מחמת הבחורים חבריו של המנוח ומזילים דמעה על החבר שלהם שנפרד מהם שתמיד היה משעשע אותם ונפל במחלה וקוו שעוד יחלים ועכשיו איננו.

וכן חברו עליו חבריו לזכר המנוח עזרי אקצע ז"ל:

עטופי יגון וצער על הסביבה בכלל ובפרט את כל מכירי וחבריו במשך כשנה שלמה עונה במחלה והוא בעצמו לא האמין שיחזור לאיתנו ובפרט שעליו להיות מחוץ לבית רק הקשר היה בינו לבן הוריו וחבריו ע"י מכתבים, ובשנתו 15 נקטף מאתנו עזרי עת התחיל לפרוח רענן ולגלות את כשרונותיו וממש אפלה היה עזרי בשמחתו בנמוסיו וסגולותיו לעולם לא ישכח את קולו הערב והצליל מתוך ביתו, ובמקהלה בבית הכנסת, ובפרט בשבתות אשר כל עובר ושב נעמד כמו קסם מהקול הנעים וזה הסוף: אחד החברים:

לי יקר על האסון חברו ומכירו בבית הספר היה מהתלמידים החרוצים ביותר גם בלמודים וגם בדיקנות ובסדר:

סיבת המחלה

סבת המחלה

ביום בהיר יצא עזרי בשליחות הוריו בשכונה ובאחת הסמטאות נתקל בילד אחר והוא קבל מכה הגונה בצלעותיו ונפל על הרצפה ובפרט שהוא רזה אמנם עזרה ראשונה נקראה ולקחה אותו לבית החולים הדסה אחר כך נשלח לבית הבראה בירושלים וגם בצפת ושם התחבב על הרופאים והאחיות ועם החולים אשר הם נפגעו באותה המחלה עזרי התמסר בספריה שיש בבית החולים בית הבראה ולניד הרבה ואת המכתבים אשר היה כותב ושולח שהוא מבריא וזה יעבור ובקרוב יגיע הביתה ולאחרי שנה חזר מצבו הוטב אבל במשך כמה זמן הולך ונחלש ועד כמה שהרופאים טיפלו בו ולא הועיל עד שיצא נשמתו לגן עדן ותיכף נשלחה טלגרמה לאביו אבל לא הגיע האב רק אחרי הקבורה ובערב התאספו קהל גדול וחלקו לו את הכבוד האחרון, וגם בזמן האבלות רבים המבקרים לנחם את האב מכמה מושבות השתתפו בצער אלוהים ינחם אבלים ואת אבלי ציון שלום נקאש:

לזכר המנוח אחי היקר עזרי תנצב"ה:

אני הספקתי להכיר את אחי וזוכר איך כשהיה מלמד אותי ומשפיע עלי לטובה, ואני זוכר איך שהיה חומל עלי את המשא הכבד בסבלנות, והייתי מכבד אותו בתור אחי הגדול ממני מצטער מאוד שנפרד מאתנו ומצטער שלא זכיתי ללמוד ממנו מה שהוא ידיעה, אמנם אני לא אשכח אותו לעולם ותמיד יהיה זכרו בפי ואני תקוה שאמלא את חסרונותיו ואמלא את רצון אבי במקומו יהי זכרו ברוך:

וזכר צדיק לברכה:

ועתה אני האב מתעצב אל לבי וממשיך לגמור את האבלות ואומר אלקים נתן והאלקים לקח ולפי המנהג של התימנים תמיד מתפללים מנין שחרית מנחה ומעריב וגם לומדים תורה ובקביעות נר של שמן תמיד ביום ובלילה לא יכבה ולפי המנהג אצל התימנים אין האבלים מבשלים אוכל רק הקרובים והשכנים והמכירים מביאים להם אוכל וגם פירות ומשקאות חריפים אפילו עד הקפה ובסוף האבילות האבל עושה סעודה שקוראים אותה סעודת הבראה ואצלנו הכל בסדר:

ועכשיו עלי לבקר את הקבר של המנוח לאחרי האבלות ומיד נסעתי לבית הקברות וכשהגעתי על קברו מה גדלה צעקתי ודמעות כמים ואמר בני בני עזרי אני אבא באתי לבקרך עורה ואל תישן אוי לי אוילנפשי שאבדתי מרגלית חשובה בני חמדת לבי היכן אויך אבקשך ולא אמצא אותך ואיך אני יכול לשכוח אותך ונפשי קשורה בנפשך ומרוב דאגתי לא נשאר בי רוח ותמיד אזכור את מעשיך הטובים לא יעבור יום בלי שאני אזכר אותך ואפיל דמעה ונאה לי לבכות עליך ביום ובלילה ודמותך לא אמצא לעולם:

ותמיד אציג דמיונך לפני ואראה אותך בדמיון כמו שהייתה בפני בכל חלקי גופך וזה דמיונך:

שערות ראשך כשערות העורב —

עיניך כעיני האילה — שניך כשלפ ילבינו —

שפתיך כמו חוט שני — צוארך כצואר הצביה —

ובעל הגוף הענקי — נפשי דבקה בנפשך —

אהבתיך מעל כולם — ואותך לא אשכח לעולם —

אהבתך בתוך לבי דבוקה נעימה מאוד ישיבתך —

ויפה מאוד חברותך — וקשה מאוד פרידתך —

יהי זכרך ברוך וזכר צדיק לברכה תנצב״ה:

לאחרי כל זה אני מוכרח לחזור לירושלים לגמור את כל העניינים שנשארו לי שם ולחזור לבין המשפחה ובפרט שאני צריך באופן זמני להתרחק מהבית בשביל לשכוח את החסרון אשר נגרם לי ובכל זאת קשה היה לי לשכוח ובפרט כשאני נמצא בבית הכנסת או מבקר בכותל המערבי וקברי הצדיקים ותמיד מתפלל ובוכה:

ובמשך כמה שנים עד שקמה מדינת ישראל אני עולה לירושלים להתפלל בעשרת ימי תשובה ויום הכפורים ואפילו שהיתה בית הכנסת בתוך הבית שלי אין דומה כמו ירושלים עוזב הבית ועולה להתפלל בירושלים מרוב אהבתי וחשקי תתמיד לראות החורבן ואפיל תחנוני לפני אלקים.

בפרט שבירושלים האויר מתאים בשבילי יותר טוב מתל־אביב כמעט בית הבראה תמיד מבריא מפני שיש תיאבון לאוכל ומתמצא בתוך חברה אשר הם תמיד עליזים ושמחים ומשכחים את הדאגות אשר יש בלבי על הבחור והאבדה אשר אבדתי:

המשכתי כמה זמן עד שגמרתי את העסקים שלי וכבר במקצת אני מרגיש את עצמי בטוב:

לכן בירושלים תמיד עובדים יהודים וגויים ביחד ובאותה הזמן התקיימה מסיבה אצל הגוים והזמינו אחד החברים שלי והחבר בקש אותי ללכת עמו למסיבה של הגויים מפני שהם גרים קרוב ליהודים אני הסכמתי, והלכנו שנינו ביחד עד שהגענו איפו שיש המסיבה ושמה יש אולם גדול ובשער של האולם עמדנו ואמרתי לחבר שלי אתה תשתוק מפני שאני כבר יש לי מושג איך להתנהג עם הגוים כשאני נפגש אתם לכן מה שאני אעשה אתה רק תסתכל:

בנתיים אנו נכנסנו לתוך האולם וכל הגוים יושבים על הרצפה על סמיכות תחתם ובשקט גמור:

אני עמדתי בדרישת שלום לפי הנוסח של הערבים והמסורת שלהם, ומבטה בערבית אסלאם עליכום ורחמת אלה וברכתוה ולא בעכם שי האתוה באפן ספרותי אני אומר, וכל הערבים היושבים קמו כלם בעמידה אחת לאחר ששמעו את המלים אשר הוצאתי מהפה שלי וקבלו אותנו בסבר פנים יפות אמנם ענו לי בתשובה על השלום בנתיים ישבנו וכבדו אותנו בדברים של פירות והערבים משתוקקים לשמוע ממני דברים חשובים ושואלים אותי לפי הקוראן שלהם ואני עונה להם בתשובה לפי דרישותיהם ועונים לי צדקתה:

אבל אני דרשתי ושאלתי מהם כמה שאלות לפי הנוסח הערבית והיה קשה להם לענות על כמה שאלות לכן אני מסביר

להם ומפרש היטב והם נהנים ממני וכלם שומעים בשקט דממה דקה ומקשיבים למה שאני אוציא מהפה שלי וכלם מסתכלים אלי איך אני מוציא את המלים ומעניינם לדעת את כל מה שאנ אומר מפני שעוד לא שמעו דברים כאלה מפי יהודי שידבר מלים של ערך אשר יש בהם מוסר לפי המסורת הערבית הספרותית:

אמנם החבר היהודי שעל ידי מסתכל עלי ומתפלא ואומר לי פלא עצום איך שאני מדבר וכל הערבים מסתכלים אלי ומקשיבים ומשתוקקים לדברים אשר אני מדבר ושואל אותי מה אתה נביא בתוך הערבים שכלם שומעים לדבריך ולא יכולים לענות לך ואיך ידעתה להוציא את כל השאלות האלה אשר סנוורת את כולם:

אני עניתי לא כל זה בגלל שאני הסתובבתי בהרבה מקומות בארצות ערב וקבלתי למודים וגם ידיעות חשובות יותר ממי שלומד בבית הספר וגם השפה הערבית עשירה:

לאחרי שגמרנו את המסיבה אני והחבר נפרדנו מהערבים וחזרנו לשכונת היהודים וכל זה היה ביום בשעה 12 ביום יפה מאוורר:

אמנם כשהגענו לשכונה החבר מספר לכמה חברים את כל העניינים אשר היו עם הערבים במסיבה ותיאר להם איך אני

התנהגתי עם הערבים בדברים וכאלו אני נבא בתוכם ואיזה כבוד עשו לנו שאף פעם עוד לא ראיתי דבר כזה:

אבל אנחנו החברים לא יודעים מה שיש בתוכנו ולא מעריכים ואף אחד מאתנו לא מכיר את השני ומה ערכו ומה שיש בתוכו עוד לא שמעתי ולא ראיתי כמו הפעם הזאת ועד כמה שהערבים שונאים את היהודים ומזלזלים בכבודם אבל היום נהנתי והוכחתי איך החבר שלנו בתור תימני נצח את הערבים בשאלות ותשובות והתכבדנו בתוכם בגלל החבר שידע לדבר ערבית ספרותית אשר הם לא ידעו לדבר ולא חשבו שיהודי יש לו דברים כאלה חשובים ומתוקים:

ואומרים הערבים אנו יודעים שיש בקוראן שלנו כתוב יבני ישראיל מפטלין על אל עלמין זאת אומרת בני ישראל מכובדים מכל העמים:

לכן החברים שואלים אותי איך ידעתה כל זה אני עונה להם בגלל שאני בקרתי בהרבה מקומות של ארצות ערב וגם בתימן אנו מדברים בלשון הקודש וערבית:

אבל אני התמסרתי אך ללמוד ולדבר ערבית ספרותית:

ובפרט מהחבורים של הגאון הצדיק אבא שלום שבזי זצ"ל אשר חבר כמה חבורים והשירים בשני חלקים חלק הרוב בלשון הקודש ומעט בלשון ערבית ספרותית וכל החבורים הם על גלות עם ישראל ועל השכינה ועל ארץ ישראל ועל חורבן בית מקדשנו ועל ביאת המשיח וגאולת עם ישראל וכל מיני תחנונים לפני בורא עולם שימהר לגאול את עמו גאולה שלמה אמן:

וזו הירושה הגדולה אשר התימנים זכו לירוש את החבורים של הגאון אבא שלום שבזי זכותו תעמוד עלנו אשר מתוך החבורים שלו שצפה ברוח הקודש הגיעו היהודים התימנים לפי מה שכתב נבא לאהלים והם בנוים בארץ הצבי והנה לאחרי 300 שנה לאחרי חבורו נתקיימו וראינו בעינינו ושמענו באזנינו ונתקיימו דבריו:

וגם התימנים כשהיו בתימן תמיד בקרו בקברו ובפרט אם יש חולה עורכים תפלה ורבים התרפאו:

ועכשיו התימנים בארץ אבל עוד לא באה להם המחשבה להדפיס את כל החבורים אשר יש להם ולפרש ערך רב ולמוד בשביל הדור הצעיר בשביל שידעו מי הם ומי אבותיהם ואיך התהלכו כלפי מעלה ומה הגאון הצדיק עשה להם בחייו ואפילו שהוא בקבר משתטחים על קברו בתפלה ומזכה אותם ידוע ברבים אבא שלום שבזי זכר צדיק לברכה תנצב"ה:

ועתה חשוב מאוד לדעת מתי היהודים התימנים גלו לתימן ראשית כל אבותינו היו מדברים רק בלשון הקודש ובשפה הערבית וזה היה בולט יותר מהשפות אחרות לכן קבוצה אחת שבתוכם גאונים וידעו שבית המקדש הראשון ייחרב לכן הפילו גורלות על כמה ארצות ונפל הגורל על ארץ תימן וגלו לתימן כל זה לפי השמועה אבל יש כמה ראיות שהם נשארו בתימן עד הזמן האחרון בתימן:

ולראיה כשהוקם בית המקדש השני ועזרה הסופר פנה לכל הארצות אשר יש שם יהודים שיתקבצו לארץ ישראל וענו לו והתקבצו, וכשפנה ליהודים שיש בתימן ובקש מהם שילכו לבנין בית המקדש השני ולא רצו מפני שהם ידעו שאפילו יבנה בית המקדש ידעו שעוד יחרב לכן לא הסכימו להכנס לארץ עזרא הסופר ראה שהם עשירים ולא קבלו את דעתו קלל אותם שהם ירדו מנכסיהם והם קללו אותו שלא יקבר בארץ וכך התקימה קללת עזרא הסופר תמיד היהודים בתימן מתעשרים ויורדים מנכסיהם וגם קללתם על עזרא נתקיימה ונקבר בחוץ לארץ זו ראיה אחת שהיהודים בתימן מזרע קודש עוד מהבית הראשון:

ולפני 300 שנה היד החזקה של הרמב"ם שלח אגרת ליהודי תימן מתוך הידיעות שיש לו מדור קדמון והאגרת ששלח רבים יודעים אותה ורשומה בספרים שלו זהו הקשר מדור לדור:

וגם רבים חכמים שיצאו לתימן לקבץ כספים מירושלים וטבריה וצפת ונענו וחזרו לארץ ישראל:

ראיה אחרת המסמנת שהיהודים התימנים נמצאים בתימן 2000 שנה מבית ראשון לא בלבלו את לשונם מפני שלא התערבבו בין העמים ומחזיקים רק את לשון אבותם ולא שינו:

ולראיה אחרת בטוי האותיות כנתינתם מהר סיני לפי מה שנצטוו השבטים בהר סיני:

וראיה אחרת איך לומדים את הספר הקדוש הזוהר ומבינים הכל מפני שאז הבטוי המקורי בלשון הקודש וגם בערבית לכן קשה לאחרים להבין את המלים בערבית בדורות האחרונים מפני שהתפזרו בין העמים הדברים בשפות אחרות:

נסיעה לתל אביב

ועכשיו אני עוזב את ירושלים וחוזר הביתה לתל־אביב וממשיך בחיים וגר בבית מגורים שלי אשר רכשתי במשך השנים שעברו וגם רכשתי מגרש עם חדר ונוחיות ברמת גן תל יהודה ומצבי בטוב מתחיל להתקדם:

אמנם את גמילות החסדים אני לא מפסיק ובפרט הפעולה הציבורית תמיד מתמסר ומשתדל ומקדיש זמני בשביל אחרים ומרומם את בני עדתי העמלים אבל לא על מנת לקבל פרס, ורבים יודעים כמה השקעתי כוחות עוד משנת 1923 ועד שעזבתי את הארץ מכמה סיבות:

אמנם הבית שאני גר בו נמצאים בצפיפות:

גם אין מקום שאוכל להתפרנס בתעשית הסבון וגם היו לי הפרעות לכן התאמצתי והמשכתי בחיים ומחפש דרכים איך לשנות את המצב לטוב ועוד היתה את האפשרות לעשות מה שהוא מפני שהשפע אשר היה עוד לא ירד ובפרט שאני בעל מקצוע מומחה לעשית הסבון וזולתם ואז שכללתי את התעשיה באופן ביתי:

ובאותם הימים היתה לי פרנסה טובה בסבון ומתעסק ביום ובלילה והרווחתי סכום הגון

המשכתי כמה שנים והמצב בארץ השתנה והלך ויותר רע מפעם לפעם מכל הבחינות חומר גלמי אין להשיג חוסר

פרנסה ואני נמצא בירידה ונעמסתי חובות והמצב הולך ומחמיר ואני נלחץ מכל הצדדים ואין מושיע ומרגיש כי כל מה שיש לי ילך לי לאיבוד אשר זה רכושי היחידי אשר רכשתי אותם במשך ארבעים שנה ילכו לי לאבוד ואני אזרק ברחוב ואפילו שאני אחד מאלה אשר הרמנו את העגלה יחד לא התחשבו על המצב אשר אני נמצא בו אמרתי ימות האדם ולא יתבייש.

ולאחרי שאני כבר מרגיש את עצמי שאני נמצא בסכנה מחוסר הפרנסה והבנים בצבא הישראלי פניתי לכמה מוסדות שיחישו לסדר את העניינים הדרושים לי ואין אוזן קשבת ואין מענה ואפילו אותם החברים שחנכתי ושלום עליך נפשי:

אמרתי רבונו של עולם הנפש יותר יקרה מהרכוש אשר עלה לי בדמים יקרים במשך שנים עשרות ולא אפנה ועד כמה יגיעות יגעתי ועד כמה התמסרתי בשביל אחרים ואה המצפון של אותם האנשים אשר יגעתי אתם יחד ומה הסוף שלי אני לא חבר אחד מהשורה שיכולים לשכוח אותי חנכתי וגדלתי ומה הסוף שלי וחושב איך אציל את עצמי ואת בני משפחתי ולאן אילך ואברח מפני הסכנה והבושה בפני כל המכירים ובפרט אלה אשר נלחמתי נגדם לטובת חברים אשר עזבו אותי:

בנתיים החלטתי לעזוב את הארץ אבל לאן? שום קונסול לא יתן לי ויזה מפני שאני תימני ואין לי נתינות רק בארץ וגם אני לא יודע שפות אחרות רק עברית וערבית וחושב איך אוכל לעזוב את הארץ לאחרי עמל של ארבעים שנה ולבי לא נותן לי לעשות ולבצע ענין הנסיעה ואיך אוכל לקבל את הויזה ובפרט למשפחה ואיך אוכל להפרד מבן קרובי ובאיזה לב אעיז לעזוב את מולדתי אשר בה השקעתי כל כוחותי:

ומה יגידו קרובי וחברי אשר תמיד התרגלו עלי וכשאזכור את הפעולות החשובות יחד עם החברים החשובים ביותר אשר חנכתי והשתתפתי בהם ואיך הם יכולים לשכוח את מה שעשיתי: ובזכרי כל זה ירדתי דמעה על לחיי ביום ובלילה על שאני עוזב את הארץ, מי שישמע לא יאמין שאיש כמוני יעזוב את הארץ אשר יחד הרמתי את המשא הכבד בארץ וסבלתי ולבסוף אזרק:

אמנם ידעתי למפרע שאם אבצע את הנסיעה יפגעו רבים, ובפרט אותם האנשים החשובים אשר הם נמצאים במוסדות העליונים ואשר הייתי בחברתם והכירו את יושרי ורבים מחברי העירו להם והם התחרטו על העול אשר נעשה לגבי וזה יחרת בהיסטוריה של הנסיעות ומה יגידו היהודים בגולה כשיראו משפחה תימנית בתוך הגולה מתגלגלת ובפרט יהודי שהתמסר בפעולות בארץ ובנינה, וידוע לכל היהודים בעולם שאין כמו היהודים התימנים אוהבים את הארץ ואוהבים אותה ומתמסרים ומעסיקים את עצמם בכל בשדה בבנין ובחרשת ולא מתפנקים ואינם מחזירים את עצמם משום עבודה ושומרים את הפרוטות בשביל לבנות להם בתי מגורים ומקימים את בנין הארץ:

ולגורלי מה אעשה אני מוכרח להקדים רפואה לפני המכה ולחפש כל מיני דרכים איך לקבל ויזה או בתור מהגר או תייר עד שאעבור את הארץ ואני בוכה ביום ובלילה ובמשך שבעה חדשים התרוצצתי עד שעלה בידי לקבל ויזה בתור תייר

לצרפת אבל עלה לי כל הסדורים של הנסיעה פי שלוש ובפרט בהיתר יציאה הקשו עלי ואפילו מה שאני לא חייב בקשו ושלמתי את כל המסים לממשלה ובפרט את המלוה חובה מה שהיה לי הורקתי אמרתי יצאתי מבטן אמי ערום ועכשיו מארץ מולדתי ערום אלקים נתן ואלקים לקח:

לכן כל הסדורים נעשו בחשאי מפני שאם ירגישו בי שאני עוזב את הארץ לא יתנו לי לא מפני שיש עלי איזה עבירה רק מפני הכבוד שהטרחתי את עצמי במשך ארבעים שנה ובפרט תימני זה בושה איך יסופר כי יאמן:

למרות שהתחננתי בכל המוסדות ובקשתי בכתב אל תתנו לי להרס אני פלוני זכרו מעשי והעמל במשך הזמן עונים לי שזה חוק עליון ואין מה לדבר ועליך למלאות את מה שאנו דורשים:

נסיעה לצרפת

ובאחד הימים בבוקר השכם נסענו לנמל חיפה ואני ואשתי ושני בני והשאר שני בנים נשארו בארץ ואחדים מקרובי נפרדו מאתנו בדמעה:

בנתיים עלינו מהנמל לאוניה אבל לא לקחנו אתנו שום דבר הכל השארנו בארץ שלא נתעכב ואז יגרם לנו בטול הנסיעה ומספיק לנו רק שנמלט:

אמנם האניה המשיכה את דרכה עד נמל מרסל ועברנו להתאכסן בבית מלון אבל יש לנו זמן להשאר בצרפת רק חודש אחד ולא יותר ואם נסדר ויזה לארץ אחרת מה טוב ואם לא יחזירו אותנו חזרה מאיפוא שבאנו ואני כבר יש לי הכרה בפריז כשבקרתי פעם לכן נסעתי לפריז ופניתי למשרד של נסיעות לשם סדור ויזה לברזיל בתור מהגר אמנם היו עכובים מיום ליום ובזמן ובאותו הזמן קר מאוד חורף ואנו לא כל כך רגילים לקור של צרפת קשה מאוד:

נסיעה לבראזיל

לכן התאמצתי בסבלנות ומתרוצץ במשך חודש ימים מכל הבחינות עד שהצלחתי לקבל את הויזה אבל רימו אותי בשתי ויזות אחת לברזיל אבל טרנזית והשניה לפרגוואי ואני לא יודע לקרוא אבל בעל המשרד הבטיח לי כשאגיע לברזיל שם יסדרו לי בתור מהגר ואין מה לדאוג אני האמנתי:

הוצאות הנסיעה עלו לי ביוקר ונתנו לי זמן למתי האניה תגיע לנמל מרסל שאנו צריכים לנסוע בה חזרתי למרסל אל המשפחה וחיכנו עד שהאניה הגיעה ועלינו בה והמשכנו את דרכנו עד שהגענו לנמל של ריאו דא זאנירו בתאריך 14.8 1954.

בנתיים עברנו לבית מלון ומתענין לשם סידור להשאר בברזיל בתור מהגר ישיבת קבע קבלתי תשובות בהיות ואתם באתם בתור טרנזית אין לכם מה להשאר בברזיל רק אם אתם בתור תיירים איפשר למצוא סדור אבל עכשיו עליכם מיד לעבור לפרגאוואי ושם תבקשו מהקונסול של ברזיל ויזה בתור תיירים לברזיל וכשתחזרו זה יותר קל לשם סדור הענין בממשלה לקבל בתור מהגר:

אמנם אני סדרתי ענין הנסיעה רק בשבילי לפרגאוואי והמשפחה השארתי בריאו דא זאנירו נסעתי באוירון כשהגעתי לפרגוואי עברתי לבית מלון בשעה מאוחרת בלילה.

וביום השני פניתי שם יש יהודים מדברים ספרדית ועב־
רית וגם על כמה לשונות מבינים הסברתי להם את המצב
ובקשתי מהם שידריכו אותי מפני שלהם יש הכרה בעיר לכן
אחד מהם הלך אתי לקונסול הברזילי ובקש ממנו לסדר לי את
הויזה ובמשך שבוע ימים יש לי ויזה בתור תייר לברזיל:

נסיעה לפאראגואי

ולפי מה שחקרתי את העיר והמדינה בפרגאוואי חלשה מאוד מתאחרים בהרבה ושמה היהודים מעטים אשכנזים וספרדים ולעניני האדיקות חלשים השם ירחם היחס בין הגוים לגבי היהודי לא רע וגם מתפרנסים טוב ושם התעניינתי לענין חומר הגלמי מצוי בשביל תעשית הסבון בשפע ובזול וגם איפשר לקבל את הרשיון בקלות ויש די מקומות פנויות בשביל תעשיה אבל אני מוכרח לחזור למשפחה:

כשחזרתי לריאו דא זאנירו דאגתי איך להסתדר בשביל הפרנסה ולמרות שאני לא מבין לדבר בשפה שלהם הלכתי ממקום למקום והצלחתי לקבל ידיעת על החומר הגלמי וקניתי בכמות קטנה ועשיתי סבון ומזה התפרנסתי.

עכשיו הענין היותר חשוב איך לסדר ולקבל אפשרות בתור מהגר לכן הזדמן לי ספרדי אחד יהודי טוב והרגיע אותי ואמר לי אין לך מה לדאוג אני אשתדל בעדך ואסדר לך את ישיבת הקבע בברזיל ואפילו שזה קשה בגלל שיש בפספורט כתוב טרנזית אבל הכל יסתדר:

אמנם בתור תייר לא אוכל להקים תעשיה של הסבון רשמית רק השכרתי שני חדרים עם מרפסת גדולה באחד החדרים גרתי ובשאר המקומות עשיתי את תעשית הסבון אבל רק בחשאי והתפרנסתי בתעשיה זעירה באופן ביתי;

נסיעה חוזרה לברזיל

לכן אני ממשיך ומתפרנס מהסבון אבל שני הבנים הגדולים אשר נשארו בארץ הטרידו אותי במכתבים לסדר להם ענין הנסיעה ומתי יגיעו אלי מפני שהם לא יכולים להשאר ולסבול בלי הורים וחסרונות יש לנו ועד מתי מהר לסדר לנו את הדרישה מאצלך:

אני לא ידעתי לאן אחלק את עצמי או לעבוד או למכור את הסחורה או אלך לשם כל מיני סדורים בשביל ישיבת הקבע בברזיל ועוד אין לי היכולת לסדר לבנים דרישה כל זמן שאני בעצמי עוד לא בסדר לכן מתאמץ בסבלנות.

ובמשך עשרה חדשים אשר התרוצצתי ממקום למקום והיהודי הספרדי משתדל ומתמסר בגוף וממון ולו יש הכרה בממשלה הברזילאית השם ישמרהו ויחיהו ותמיד לא אשכח את מעשיו בגמילות החסדים אשר עשה:

בנתיים הצלחתי וקבלתי אשור מהממשלה בתור מהגר כמה שמחנו שמחה גדולה בשביל שלא נגורש מברזיל:

לכן אני הוכחתי כי מעשיך יקרבוך ומעשיך ירחקוך ובמדה שאדם מודד בה מודדין לו ומפני מעשי הדזמן לי מי שיסייע בעדי זה נס גדול שעמד לי ולמשפחתי:

לכן הבנים רודפים אחרי במכתבים אבא הציל ולאחרי שכבר יש לי את האישור פניתי לסדורם מיד והשגתי להם דרישה לשניהם בתור אמגרנד לברזיל:

אמנם עלה לי בגוף וממון והבאתי אותם אחד אחד לברזיל והמשפחה גדלה וההוצאות מרובות וקשה היה שהבנים יסתדרו

באיזה עבודה בגלל שלא ידעו לדבר בפרטגזית, ומה שאני מתעסק בסבון אין הקומץ משביע את הארי 6 נפשות ואני לא יכול לפתח אתת העסק מפני שיש צורך בקרן הגונה בשביל תעשיה כבדה ורשמית שנוכל להוציא תוצרת חשובה שנוכל להתפרנס טוב ובשפע מפני שאני מומחה לתעשית הסבון מה שאחרים ובטוח שאני אצליח מטיב הסחורה והזול:

ומאין ברירה המשכתי בתעשיה זעירה באופן ביתי במשך שנתים וחצי בריאו דא זאנירו, אבל חיים בצמצום ולא הצלחתי להתקדם בברזיל בן משפחה גדולה נמצא במקצת ריב וגם הזנחה שכלם יתמסרו לטובת הענין ולטובת הכלל ואם יש אחד מתמסר אבל רואה את אחרים נעלמים אזי גם הוא מתיאש אבל בשביל להתאסף על השולחן כלנו חברים ובשביל לעשות מה שהוא הדרוש בשביל הבית נעלמים והסובל יסבול:

עכשיו אני נותן קטע קטן מחיי היהודים הנמצאים בריאו־דה־זאנירו, בברזיל יש שלש קהלות, קהלה אחת אשכנזית וקהלה שניה יהודים שמדברים ספרדית והקהלה השלישית יהודים ספרדים שמדברים ערבית וכל קהלה יש לה ועד ונשיא בפני עצמה וגם בתי הכנסת נפרדים אחת מהשני ואלה הספרדים שמדברים ערבית הם מסוריה ומצידה ומערבים וכל קהלה עוזרת רק לחברים שלהם בני עירם ומשתדלים בעדם בכל הענינים הדרושים להם:

ואני רק מהקהלה התימנית היחידי והמשפחה הראשונה אשר נרשמה בצירות הישראלית בריאו דה זאנירו ברזיל,

אם כן עם מי אתחבר ולאיזה קהלה אשתייך, אבל נסיתי כל קהלה לחוד בבקשה לסדר לי הלואה שאוכל להקים את התעשיה וכל קהלה התחמקה ממני אנו רק בשביל צדקה עוזרים, והייתי מרגיש את עצמי בזמן שאני מתפלל אתם יחד כאיש זר וגם גר והולך מקהלה לקהלה ומבקש אולי הקהלה הזאת תתעניין לסדר לי את ההלואה הדרושה ואקים את המפעל וארויח ואשלם להם את המגיע ובתור גמילות חסדים ועונים לי בתשובה שלילית שאין בה ממש וממשיך במה שיש לי עד שאמצא דרך אחרת:

אמנם מי שהוא יעץ לי שאפנה לג׳ונט אני פניתי וחשבתי שבאמת הג׳ונט יתחשב אתי וזה מחובתו לעזור לכל יהודי הזקוק לעזרה אבל לא שמתי לב שעל מצחי כתוב תימני כשפניתי אליהם בדרישה ענו לי אנו לא עוזרים למי שעזב את ישראל אני עונה להם ומדוע לאשכנזים שבאו מישראל כן עזרתם להם זה רק בשבילי שאני תימני סוף סוף התימנים עוד במשך זמן קצר ישתנו ובקרוב יבקרו ארצות אחרות ולא תוכל לעכב בעדם איך אני יהודי אשר עמלתי למען המולדת עד שהגעתי לגיל גדול ואין לי כוח ואפשרות לעשות מה שעשיתי במשך עשרות בשנים ובגלל חוסר הפרנסה הוכרחתי לעזוב את הארץ ועתה אתם גם זורקים אותי:

ויש עוד שני מוסדות של אשכנזים אשר פניתי אליהם בדרישה שיעזרו לנו אנו יהודים אוכלו עשינו עליהם בהלה גדולה, מה אתה תימני ואיך ידעתה לבוא לברזיל ומי אמר לך אנו לא נעזור לך רק תחזור מאיפוא שבאתה אני עונה להם שאני

כבר לא תימני ועשרות בשנים מתמצא בן האשכנזים ואי איפשר לכם לדחות אותי ואני לא אחזור לארץ עכשיו רק לאחרי שהמצב אצלי ישתנה קבלתי תשובה שלילית והמשכתי במה שיש לי:

במקצת אשיח בענין התפלה וכמובן הייתי מבקר מדי יום ביומו אצל היהודים הספרדים שמדברים ספרדית ותמיד בקושי מתאספים מנין כל השבוע אצל הקהלה בני הרצל ובמשך שנה תמימה אני לא החסרתי אפילו יום אחד ויישב במקום על כסא כל הזמן ולא זזתי מהמקום:

עד שהגיעו החגים של ראש השנה לא נתנו לי לשבת במקום הקבוע ולצערי העבירו אותי לשבת רק מאחרי ההיכל ולפי מנהג הספרדים אין התיבה על ידי ההיכל רק רחוקה בשלשת רבעי בית הכנסת ומאחרי ההיכל קשה לשמוע את החזן וקשה לראות את ספר התורה לכן אני מתוך גמוס ודרך ארץ ומכבד את התורה התאמצתי ולא הוצאתי מפי שום הגה מפני יראת השם התאזרתי בסבלנות ובשקט אבל אני הרגשתי בחלק מקהל המתפללים המסתכלים עלי וכועסים על הנעשה לגבי אמרתי בלבי אלה כפויי טובה ואי להם מעלבונה של תורה:

אמנם בזמן התפלה היה לי רגש ונכנסה בקרבי רוח אשר במשך התפלה בדמעה ותחנונים לפני בורא עולם שיגאל אותי ואת עם ישראל וישמע תפלתי ולאחרי שסיימתי את התפלה החלטתי שאסור לי להתפלל יותר עם הקהלה הספרדית שמדברים ספרדית שקוראים לעצמם בני הרצל:

וביום השני של ראש השנה עברתי להתפלל אצל הספרדים שמדברים ערבית ובמשך כל החגים תפלה בסדר וכבוד לשם אבל לאחרי החגים קשה להם לקיים את המנין במשך השבוע מרוב שהם טרודים ורק בשבת שומרים אותה כתיקונה:

ואני רגיל להתפלל יום יום ויש על ידי איפוא שאני גר בית כנסת של הקהלה האשכנזית עדת יראים המשכתי להתפלל אצלם והם יותר אדוקים מהספרדים וגם משתמשים בסבון הכשר שאני עושה לפי ההכשר שקבלתי מהרב הראשי של העיר אשכנזי והם בעלי מדות:

אמנם אני ממשיך ומתפרנס בתעשיה הזעירה בסבון ולא יכלתי להתקדם ותמיד יש ספורים אחרי שמשפחה תימנית מתעסקים בסבון ויש יהודים שבאים לברזיל מאמריקה לשם מסחר ויש יהודי אחד גם כן אמריקאני ויליד ירושלים סוחר והיה נמצא בסאן פולא ושמע שמספרים עלינו ועל המצב אשר אנו נמצאים בו כששמע לבו לא נתנו לנוח ובא אלינו לבקר ולעודד אותנו ובאופן פתאומי אני שומע דפיקות בדלת פתחתי את הדלת אני רואה יהודי יקר ושואל אותי אתה פלוני עניתי כן ברוך בואך הכנס בבקשה, והוא אומר באתי לבקר אותך מה אתה עושה ואיך אתה מתפרנס. אני ספרתי לו את כל המצב והראיתי לו את מקום העבודה של הסבון התרשם מהאמנות וטיב הסחורה, אבל הצטער על המקום שאני נמצא בו, ואמר אין דבר אני אתעניין בעדך בשביל למצוא מקום מתאים בשביל להקים את התעשיה ואין לך מה לדאוג מפני שזה דבר חשוב מאוד וגם פרנסה טובה.

אני שמחתי שמחה גדולה שהזדמן לי אח אשר יושיע אותי ויעזור לי ברכתי אותו וברכתי את השם שזימן לי ידיד יקר על כן נפרד ממני בברכה ולחיצת ידים ומבקש ממני שלא אדאג הכל יסתדר בעזרת השם:

ביום השני הופיע אצלי ומספר לי שהוא דבר עם כמה גורמים בין היהודים האשכנזים בריאו־דה־זאנירו, שישתדלו לעזור ולמצוא את המקום המתאים בשביל התעשיה ובכל זאת לבי לא שקט מיד הזמין טקסי ואני והוא ועוד אחד שמדבר ומבין את השפה הפורטוגזית והסתובבנו בכל העיר למצוא מקום לתעשיה ולא מצאנו מקום מה עשה פנה למרכז העתונות ופרסם מודעה למי יש מקום לתעשית סבון ולאחרי כמה ימים וטרחה והפסד על חשבונו ולא מצאנו מקום בריאו־דה־זאנירו.

אמר אין דבר אני אסע לסאן פאלו ואמצא דרך בנתיים נסע ושם התקשר עם כמה גורמים אשר הם הבטיחו לו שאם אני אבוא אליהם יעזרו לי ויש מקום לתעשיה.

אמנם האיש חזר אלי והסביר לי על כל הנעשה יש מקום לתעשיה וגם גורמים שיתעניינו בעדך מהר אנו נסע לסאן פאלו וכשהגענו לסאן פאלו האיש האמרקני הזמין עוד שנים ואני הוא חפשנו מקום ומצאנו מתאים לתעשיה והשכר טוב, אבל בברזיל אינם עושים חוזה ומשכירים רק אם יש ערב בעל רכוש ויחתום על החוזה בשביל אם לא במקרה לא ישולם השכר אזי כבר בטוחים בערב:

לכן האמרקני עומד לנסוע לארצות הברית וסמך על איש מקומי ויש לו רכוש ומקבל אשר הבטיח שיסדר לי את כל העניינים גם יחתום על החוזה וידריך אותי ואין מה לדאוג והזמין אותי לשבת בביתו וכבד אותי בנתיים האמריקני כבר נסע וזה שהבטיח לעזור לי אמר לי קדם תסע ותביא את המשפחה וכשאתם נמצאים כאן בבית מלון הכול יסודר והנה בן אדם שיגמור עם בית מלון להכין מקום בשביל המשפחה עד שהעניינים יסתדרו אני האמנתי לו וחשבתי שיקיים את דבריו:

אני נסעתי לריאו־דה־זאנירו למשפחה וחשבתי להשכיר אותה בשביל החפצים והמכשירים אבל לפי החשבון עולה לי ביוקר לכן פזרתי הכל ורק הסחורה בארגזים העברתי אותם על ידי חברת ההובלה ונסענו לסאנ־פאלו כל המשפחה וישבנו בבית מלון עד שנסתדר:

אני פניתי לאותו היהודי אשר הבטיח לי הרים וגבעות מדבר אתי והוא כבר השתנה ודוחה אותי מיום ליום אבל אני השגתי מקום מתאים ובזול ורק מי שיתערב בעדי ויחתום על החוזה זה שהבטיח לחתום אמר טוב תביא בעל הבית אלי אני האמנתי הלכתי והבאתי בעל הבית העמיד אותנו חצי שעה אחר כך אמר לבעל הבית אני לא אחתום על החוזה ורק תשכיר כך בלי חתימה בעל הבת כששמע כך ותר לא רצה להשכיר בשבילי יצא רק הפרעה ולא עזרה וגם הפיץ שמועה שאני מחוסר אמצעים אבל אנשים העירו לו מדוע אתה עשיתה עול הבטחתה שהוא יביא המשפחה ועתה אתה אינך מקים

וזה רק גרמתה נזק אבוד זמן והפסדים ומשפחה גדולה ואין עוזר להם:

לכן אני עזבתי את האיש אשר הפיר את הבטחתו והמשכתי לחפש מקום בעצמי עד שמצאתי ולמזלי הצלחתי למצוא יהודי דתי אשר הסכים להתערב בעדי והוא חכם אמר לי תן שכירות בעד שלשה חדשים למפרע נתתי לו והוא הלך לבעל הבית ונתן לו את השכירות בעד שלשה חדשים למפרע ואמר לו אין לך מה לדאוג תמיד תקבל למפרע אני אחראי תן קבלה ונתן את המפתחות ומיד סדרתי את מכשירי העבודה לתעשית הסבון והצלחתי לעבוד בלי רשיון עד שהעניינים יסתדרו:

אמנם אני דואג בשביל כמה סדורים וגם בשביל הרשיון שלא יבאו לסגור לי המקום ודרוש לי הלואה שאוכל לשכלל ולעשות את כל הדרוש שאוכל להתפרנס אבל לא מצאתי מי שילוה לי:

פניתי לכמה מוסדות שיסדרו לי הלואה ועד כמה התרוצצתי וקבלתי תשובה שלילית אמרתי חבל שאני תימני וגם אין לי לא קרוב ולא מכיר ואין מי שימליץ בעדי יחיד נדחה:

אני התאמצתי והמשכתי במה שיש לי ועושה סבון מכל המינים וגם סבון כשר בהכשר הרב מריאו־דה־זאנירו ושני רבנים מסאנ־פאלו אבל בסאנ־פאלו יש רב מזויף ובעזרת מקורביו לא רצה לתת לי הכשר מפני שהוא מקבל מאחר על כל קילו חמשה [redacted] ובפרט אשכנזי זאת אומרת שמקבל יותר מהמסים שה־

ממשלה פי עשרים אני לא רציתי להיות המלשין ויש לי רק תפילה לא־ל עליון.

בנתיים אני ממשיך בלי רשיון ולמזלי באה בקורת ומבקשים ממני להפסיק את העבודה עד שאוציא את הרשיון איפשר להמשיך לעבוד בלי רשיון אני עניתי בסדר אוציא רשיון:

פניתי לעיריה וסדרתי את הנירות ושלמתי את הדרוש והצלחתי לקבל את הרשיון לתעשית הסבון לאחרי בקורת ממשרד הבריאות והוכחו בעבודה נקיה מפני שמקום התעשיה ברחוב ראשי:

ומדוע לא יכלתי להשאר שם מכמה סבות הקרן מעט וההוצאות מרובות ומשפחה גדולה והבנים לא יכולים להרויח טוב אצל אחרים מפני שהפועל בברזיל זול מאוד ורק אחד מבני עובד אתי בתעשיה של הסבון ואין הקומץ משביע את הארי:

ולפי מה שאני רואה אינני יכול להתקדם בברזיל וגם רע בשביל הבנים וילכו לאבוד ועלי למצוא את הדרך להציל את המשפחה בחיים שלי מפני שיש בין היהודים הנמצאים בברזיל אדישות אשר הם לא מעוניינים לעזור לנו אז אני צויתי לבני שאסור להתחתן בברזיל ורק נעבור למקום אחר:

ולי יש הזכות בתור יליד תימן אפשר לקבל ויזה לארצות הברית בתור מהגר אני פניתי לקונסול האמריקאני בשאלה אם יש לי הזכות לקבל ויזה לפי הפספורט הזה ויליד תימן ענה לי יש הזכות תמלא את הנירות ותגיש את התעודות הדרושות תקבל אבל הקונסול הקשה עלי הרבה דרישות:

אני מתאמץ ומסדר את כל הדרישות למען אצליח לקבל את הויזה וממשיך בתעשית הסבון וגמרתי כל הסדורים הדרושים בשביל הקונסול, וחשבתי די גמרתי זה לקח לי שבע חדשים עד שהצלחתי לסדר את כל הדרוש:

בנתיים אני מקבל תשובה שהגיל שלי עבר את החמשים שנה ועלי להביא ערב שהוא נתין אמריקאי אקבל ויזה:

טוב השאלה נשאלת מדוע כשהקונסול ראה את הגיל בהתחלה ולא הקפיד על הגיל ולאחרי שאבדתי זמנים והפסדים דרש ממני דרישה שקשה למלאותה מפני שבארצות הברית אין לי לא קרוב ולא מכיר שיתערב בעדי ומי ירצה לקבל על עצמו אחריות כזאות:

אבל אני לא התייאשתי המשכתי למצוא איזה יהודי נתין אמריקאי כתבתי כמה מכתבים לניורק לאותו האיש אשר בקר בברזיל ונפגש אתנו ואין מענה, אמנם בקרו סוחרים בברזיל אשר יש להם אפשרות להתערב בעדי ולא קבלו ויש אחדים שהבטיחו ולא קיימו עד שבא יהודי בעל לב טוב הונגרי אשר יש לו נתינות באמריקה סוחר בקשתי אותו שיתן ערבות בעדי ויחתום אצל הקונסול האמריקאני והסכים פנינו יחד לקונסול ומלינו את הדרוש וברכתי אותו כל הברכות:

לאחרי כמה ימים האמריקאני נסע והקונסול בקש ממני שהאיש אשר התערב בעדי צריך שיביא הוכחה כמה מרויח לשנה בניורק ועלי לכתוב לו אם ישלח והדבר מתאים טוב ואם

לא, לא אקבל את הויזה אני אומר טוב למה לא בקשתה ממני כשהוא היה אצלך אני מיד שלחתי מכתב לאיש לניורק שיסדר את הדרוש על ידי הממשלה והאדון היקר השם ישמרהו ויחייהו מיד החיש סדר את הענין ושלח לי את הדרוש לקונסול ומסרתי לקונסול ונגמרו כל הדרישות רק סידורים קטנים אשר התעכבתי בהם וקבלתי את הויזה רק אני ואשתי לאחרי שנה וחצי שהתרוצצתי ובסך הכל נשארנו בברזיל ארבע וחצי שנים:

ועתה אני נותן קטע קטן מחיי היהודים ההונגארים הנמצאים בסאן־פאולו ברזיל אשר נפגשתי אתם, ועל פי רוב התפללתי יחד אתם והכרתי אותם אנשים בעלי מסחר ותעשיה וקוראים לעצמם קהל עדת יראים ויראי שמים שומרי שבת משכימים ומעריבים מקימים בית מדרש ללמוד את ילדיהם תורה לפי המסורת והם הבנים בעלי פיאות והאבות בעלי גמילות חסדים ושומרים את המצות ובפרט הגבאים שבאים מירושלים וזולתם בעין יפה נותנים את תמיכתם ואפילו רבים הגבאים מכמה מקומות ממלאים את הדרוש בעד הישיבות וזולתם מכניסי אורחים לבתיהם ולכל הבאים להשתקע בברזיל ופונה אליהם מדריכים אותו איך איפשר להסתדר בכל הענינים מעסיקים אותם בעבודה ויש כאלה שמקיימים מסחר או תעשיה:

מקיימים ואהבת לרעך כמוך ישר כוחם:

והדבר החשוב מאוד שהם עושים את המצה המשמרת בידים שלהם ואינם משכירים פועלים רק הם בעצמם עד כמה

שהם עשירים מתאספים כולם לזכות במצוה כאלו הם יצאו ממצרים:

מכינים את החטה המשובחת וטוחנים אותה לפי המסורת ומכינים כלים חדשים ואת התנור מכשירים אותו המאפיה וביום אחד לפני ערב פסח באים ומתאספים רק כל ההונגארים לתוך המאפיה ובידים עושים את המצות ולא מכונות:

ורבנים משגיחים ומדריכים איך לעשות את העיסה בדיקנות מזריזות ומהירות ורק מפתחים החלקים במקלות לאחרי שהעיסה בסדר ומיד ליד לתנור במשך כל היום עמידה אחת בלי הפסק ובסוף כל אחד מהם קנה את המצות הדרושים לו בכסף אשר עשו בידהם אני גם כן ואשתי ואחד מהבנים התעסקנו במצות אתם יחד ועד כמה אני התרשמתי מהמצות האלו אשר עשו לשם שמים אני התרשמתי מאוד אשר הם איך החזיקו מעמד:

ואת תעשית המצות בדיוק כמו תימן אשר הם זריזים ועושים מצות בידים:

בנתיים אני כבר גמרתי עם כל הסדורים בשביל הנסיעה לניורק ולא נשאר לי שום עסק בברזיל ונפרדתי מכל המכירים וביום 9.9.58 אני ואשתי המראנו באוירון לניו יורק בשעה 6 בערב והגענו לניו יורק בשעה שמנה בערב ביום 10.9.58, אבל אנו לא יודעים לאן לפנות מפני שאין לנו לא קרוב ולא מכיר וגם לא מבינים לדבר באנגלית ובמקרה הזדמן לנו יהודי אחד שנסע אתנו יחד באוירון לכן העביר אותנו בטקסי למוסד

אחד צבורי ושמה הגענו רק בשעה עשר וחצי זה של יהודים ניו יורק שקוראים את שמו היאס אנו דפקנו בדלת בשביל שיתנו לנו ללון עד הבוקר וכשפתחו הדלת וראו אותנו מיד סגרו את הדלת ולא רצו לקבל אותנו:

לכן היהודי שהביא אותנו למקום של היאס עזב אותנו והלך לדרכו ואנו נשארנו מבחוץ על יד הדלת במשך חצי שעה ואנו עומדים ובכל זאת תמיד לב היהודי רחמן והתחשבו ופתחו את הדלת והכניסו אותנו אבל אנו רעבים ועיפים מפני שלא יכלנו לאכול באוירון מפני שאין כשר לכן הגישו לנו לאכול ולשתות עד ששבענו והלכנו לישון.

וביום השני קראו לנו למשרד ושם ההנהלה דברו ומקבלים מאתנו פרטים מאין באנו ומה מצב המשפחה ובפרט כששמעו שאנו באנו מישראל ובדרכנו לברזיל העמידו אותנו שעה בחקירות וברורים בינם לבין עצמם עד שהחליטו לסלק אותנו ולא להשאר אצלם יותר מפני שידעו שמישהו חתם ערבות בעדנו ומעוניינים לדעת את שם הערב אני לא גליתי להם מפני שהם יזיקו לערב ואני אצא שאני כפוי טובה:

לכן שלחו אותנו עם איש שיעביר אותנו לבית מלון שנשים את החפצים שלנו עד שנסתדר שלמתי מכיסי בעד המלון ולפי האדרס שנתנו לנו הלכנו לג'ונט ושם העמידו אותנו וחוקרים אותנו ומקשרים טלפונית עם היאס ומילוי שאלונים במשך כל היום משעה 9 בבוקר עד שעה חמש אחרי הצהרים, המתינו המתינו ובלי אוכל עגוים:

אני אומר רבונו של עולם מדוע מענים אותנו תגמרו אתנו מספיק כל היום וכל הענוים בשביל שנגיד מי הערב ולא הצליחו לבסוף דחו אותנו ליום השני שאולי נגיד להם השם אני עשיתי חשבון שאין לי לא קרוב ולא מכיר שידריך אותנו ומהג'ונט אן בהם ממש בשבילנו רק יאבדו לנו זמן בחנם:

אמנם לפי השמועה שיש תימנים ונמצאים בברוקלין ניורק אמרתי אני אפנה אליהם אולי הם ידריכו אותי ונקבל ידיעות:

והקהל אשר מתפללים כאלף איש ורובם עומדים סביב הצבי הישיש במשך כל הזמן מהתחלת התפלה ועד שכבר נגמרה התפלה בסבלנות ובשקט גמור רק לשמוע אל הרנה ואל התפלה ועד שהצדיק רבי יואל מתיישב על כסאו על ידי ההיכל והקהל עוברים על די הרב הקדוש ופורסים יום טוב ומרוב הקהל הרב עונה בנעגוע הראש ושפתו בברכה.

ויש חלק מהקהל ממתינים עד כבוד הרב יוצא מבית המדרש ומלווים אותו עד הבית שלו ובמשך כל חג הסוכות כל יום עורך שולחן בסוכה הגדולה אשר עשה בחצר הבית שלו וקהל רב מתאספים לא בשביל הסעודה בשביל לזכות לשמוע מפי הגאון דברי אלקים חיים ולא מפני שהם זקוקים לסעודה רק לזכות בלוית רבנאם וחברותו וגם לשמוע מפיו דברי תורה ונעים להם להמצא סביב הרב ואפילו שיש לכל אחד

מהם סוכה בביתו. ולא רק זה הקהל מתחלקים חלק מהם יושבים וחלק מהם עומדים מרוב אהבתם להצדיק הישיש:

ויש לי מושג שפעם התחברתי עם יהודי אחד בארץ לפני ששה ושלשים שנה שאלתי על שמו עד שמצאתי את הבית שלו נפגשנו ובקשתי ממנו שימצא לאנו חדר שנגור בה בין התימנים מפני שהחג ראש השנה מתקרב ולא נוכל להשאר בבית מלון וגם רחוקים משכונת התימנים לכן אמר בברוכים הבאים ובקשתי ממנו שימציא לנו איזה דירה בשביל האיש השתדל למצא דירה ומצא באותה הרגע ויש תימני אשר יש לו חדר קטן השכרנו את החדר ושלמתי למפרע בעד חודש 35 דולאר אבל צר:

וביום ההוא לנו בבית מלון איפוא ששלמתי בעד אותה היום וביום השני פניתי לג׳ונט לפי הבטחתם לבא אליהם בבוקר ושוב העמידו אותנו שעות עד שנתנו לנו 35 דולאר ובצעקה אין לכם יותר מה לבא הנה אני אמרתי מספיק לנו מה שעניתים אותנו יותר לא נראה את פניכם:

בנתיים עברנו לגור איפוא שהשכרנו אצל התימני והחדר רק חצי חדר עברתי בשתיקה וחשבתי שחברי התימנים הם מאורגנים ויש להם בית כנסת בפני עצמם וגם בית הקברות לבדם ויש להם ועד ויש בניהם אחדים עשירים:

ויש אחד מהחברים אשר פנה לראש הועד בדרישה שיש צורך להדריך אותו ולעזור במה שהוא התשובה שלילית

החבר התרגז וספר לי את הכל ראיתי שאין דרך אחרת החלטתי לעזוב את התימנים ואעבור לשכונה אחרת שתרגלתי עמם אשכנזים ההונגארים והם גרים רחוק משכונת התימנים:

אני בקשתי מי שידריך אותי בשביל שאגיע לשכונה הזאת ויש לי מושג מהרב הראשי שלהם לפי השמועה איש גדול בנתיים אני עובר ברחוב ומסתכל איך אנשים יהודים עוברים עם פיאות וזקן וגם הקטנים עם פיאות בראש מורם אני השתעשעתי ושמח לבי ובמקרה הכרתי אחד הבחורים בברזיל אני ראיתי אותו דרשתי בשלומו וזה על יד בית המדרש יטב לב בנתים כמה מבחורי הישיבה התאספו לשמוע ממני חדשות ובפרט דברי תורה ומהזהר וכששמעו דברים חשובים מספר הקדש זוהר התרשמו מאוד שאלתי אם הם הונגארים ענו כן זו בית הכנסת ולמעלה הישיבה והבחורים חשקה נפשם בדברי התורה ומה כבדו אותי:

אני הרגשתי שכן יש יהודים שמכבדים את התורה כנפשם החלטתי לגור בתוכם שאלתי אותם אם הם מעוניינים שאני אגור על ידם ענו לי בחפץ לב אמרתי להם תבקשו לי דירה בשביל מגורים הקרובה ביותר למדרש ואני והבחורים הזדרזו ורצנו מרחוב לרחוב כל היום והיה גשם עד שמצאנו דירה המתאימה בת 4 חדרים בשכר של 54 דולר לחודש ועל ידי בית המדרש והמקוה איזה מזל ואיזה שמחה היתה אשר הצלחנו למצא דבר אשר בקשתי בעזרת השם והבחורים:

וכל זה לפני ערב ראש השנה ביום אחד שנת תשי"ט בנתיים אני נפרדתי מהבחורים לאחרי שהשכרנו את הדירה בשמחה והלכתי לאשתי בברוקלין איפוא שהתימנים ספרתי לאשתי שמחה על כל הנעשה ובשקט המשכנו רק עד מוצאי כפורים ועזבנו את החדר לא נשארנו רק מעט למרות הסבל שסבלנו:

אמנם עברנו מיד לאותה הדירה אשר השכרתי 4 חדרים ועזבנו את התימנים לנפשם אחר כך התחרטו:

אנו רק הגענו לתוך הדירה וחמדת בחורי הישיבה יטב לב באו ועזרו והשתדלו בכל החסרון בשביל הדירה וכל השכונה יהודים חרדים הונגארים והטבילה על יד בית המדרש ואני גר על ידם מכאן אני עושה טבילה ונכנס למדרש למוד ותפלה:

והקהל כאלף איש המתפללים סביב הישיש עומדים במשך כל התפלה עד שכבר נגמרה התפלה והרב מתיישב על כסאו הקהל עוברים מעל ידי הרב ופורסים יום טוב והרב מנענע בראשו כמלאך אלקים וחלק מהקהל ממתינים עד שכבוד הרב יוצא והקהל יוצאים עמו ומלוים אותו עד הבית שלו וכך במשך כל חג הסוכות ובחול המועד יש לו סוכה גדולה וכל יום אחרי תפלת המוסף מעריך בסוכה שלו סעודה בביתו וקהל רב מתאספים לא בשביל הסעודה רק בשביל לזכות במצוה בחברת הרב הישיש וכבוד לשמוע מפיו דרי תורה ונעים להם להיות בלויתו אפילו שיש להם כל אחד סוכה בביתו ויש חלק מהקהל יושבים ויש עומדים ובדוחק מרוב אהבתם בשביל הרב הצדיק:

וכך ממשיכים עד שהגיע יום חתום הערבה התאספו קהל רב בבית המדרש בלילה בשביל לשמוע את קריאת התורה דברים מפי הרב הגאון והקהל עומדים ושומעים איך הרב קורה מלה במלה ובנחת והקהל מאזינים בשקט גמור ואימה ורק לשמוע מפי הרב את מאמר התורה במשך הלילה עד שעה שלוש וכל הקהל מחכים עד שהרב יוצא מבית המדרש בשביל ללוותו עד הבית שלו בשמחה וכשמגיעים לביתו בשעה מאוחרת בלילה השולחנות ערוכים וסועדים. לפי מה שאני חושב הרב מתאים את התפילות והסעודות לפי המנהג שיש בירושלים:

אמנם יש חלק מהקהל שלא התפזרו מבית המדרש וממשיכים בלימוד תהלים עד שמגיע הזמן של תפלת שחרית ומתפללים קבוצות מרוב הקהל ויש מקומות בשביל להתפלג ולא יפריעו זה לזה מפני שכל קבוצה רחוקה מהשניה אשריהם ישראל:

אמנם אני רואה שאני מתמצא בן קהלה חרדית ומגדלי פיאות וזה קטנים וגדולים ואני היחידי נמצא בינהם בלי זקן ומצטער ואני מה אין לי זקן מקטנותי גדלתי זקן עד שנת 1929 בגילי ובגלל שהתמצאתי בחברה בארץ אשר כולם משחיתי זקן ורק אני היחידי בינהם ובגלל כמה סבות לא יכלתי להפרד מהם ותמיד עושים ממני צחוק ולעג וגם הפרעה בשביל הפרנסה ולמזכרת הצטלמתי עם הזקן ושמורה עד עכשיו בשביל להוכיח את צדקתי בפני הרבים:

אבל מתוך הכרח של הזמן הצטערתי והשחתי את הזקן אבל את השארית השפם לא השחתתי:

אבל תמיד הייתי מתחרט ואומר בלבי אולי יבוא עוד זמן שאזכה לגדל מחדש את הזקן ובכל זאת את המצות אני שומר ובפרט שהקמתי בית כנסת בבית שלי ותמיד מדי שנה בשנה אני עולה לירושלים בשביל ימים נוראים עד אחרי כפורים:

ועתה אני מתמצא בן קהלה חרדית אשר כולם מגדלי זקן ופיאות שמחתי ואמרתי הגיעה השעה והזמן אשר חשבתי לזכות לגדל את הזקן לאחרי עשרות בשנים ואשוב לגדל את הזקן ואת הפיאות ויראה השם יראוני וישמחו בלבם והקהל התרשמו ממני אני הצטרפתי לאחד מהם ולפי מנהגם אני נוהג וזריז בלמודים:

ועכשיו אני ממשיך לספר על מה שראיתי ושמעתי איך יהודים רבים מכמה ארצות באים לניורק רק בשביל לבקר את כבוד הרב יואל ולקבל ממנו ברכה וגם נותנים משהוא ובמיוחד משתתפים בימים נוראים לשמוע את התפלה מפי הישיש הקדוש בבית המדרש ויש חסידים רבים אשר יש להם בתי־מדרש וכל השנה מתפללים בהם ובימים נוראים עוזבים ומשתתפים עם הרב בשביל לשמוע מפיו את התפלה הקדושה ויש כאלה שגומרים להתפלל במקומות אחרות ובאים לשמוע איך הרב מתפלל וגם לדרוש ממנו יום טוב ועונה להם בתוך בית המדרש יטב לב:

אמנם היהודים החסידים לרב אשר מבקרים מכמה ארצות ועד כמה הם מטריחים זמן ומפסידים כספים ועוזבים את בני משפחתם רק לזכות ולשמוע את תפלת הישיש ונהנים ולאחרי הימים נוראים נפרדים מהרב וחוזרים לארצותם בשמחה:

עכשיו אני ממשך לספר על הרב והקהלה הגיע הזמן של שמחת תורה והשמש יפה העניים פנה את בית המדרש והוציא את כל הספסלים בשביל שהמקום יכל קהל רב בשביל לקים את ההקפות לאחרי תפלת מעריב הצבי מתחיל בהקפות והקהל עומדים צפופים ובאמצע בית המדרש פנוי וסביב סביב מעגל גדול בשרשרת של ידים מהקהל בשביל שלא ידחקו ויפריעו בשביל הצבי כשירוץ בזמן כל הקפה והקפה אמנם הישיש כבר נמצא בתוך המעגל וביד ימינו ספר התורה ומקיף ורץ כצבי וגבור כארי והקהל שרים ובתרועת כפים והרב עומד ואומר הקפה אחד והקהל מפסיקים את השירה עד שהצבי רץ, והקהל ממשיכים בתרועהגדולה בשירים ותרועת כפים תורעים ומזדעזעים ומשתעשעים ושמחים מריקודו של הישיש והרעש נשמע עד לב השמים ואני מסתכל ורואה את הישיש ועל גבורתו וקל המרץ ובפרט שהוא כבר בגיל גדול ומחזיק מעמד ואפילו בחור לא יכול להחזיק מעמד כמו הנכבד הזקן אשר רוח אלקים בקרבו וממראהו ישמח לב ונפש ודברי פיו כמו נפץ

חקוקים, וכך ממשיך בהקפות ושירים ורקודים קהל מלא בית המדרש עד אחרי חצות הלילה הקהל ממתינים עד שגבורם יוצא מבית המדרש והם מלווים אותו עד הבית שלו בשמחה רבה:

עכשיו ביום שמחת תורה עצמו מתחילים בתפלת שחרית רק בשעה אחד עשרה מרוב שהם עיפים מהלילה שעבר שליח הצבור אומר התפלה ואחרי זה הישיש אומר את ההלל וקורא את התורה ואחר כך ממשיך ונותן דרושים בפני הקהל והקהל צפופים עומדים בשקט ושומעים את הדרוש החשוב ואת המלים אשר יוצאים מפי הקדוש הכביר:

ועכשיו הצבי מעוטף בטליתו וספר תורה ביד ימינו מתחיל בהקפות שוב של יום שמחת התורה ורץ הצבי קופץ בתוך המעגל הפנוי והקהל סביב בשרשרת ידים ורקודים ושרים ותרועת כפים והצבי מפסיק ומשתחוה לאל עליון ואומר הקפה וגם הקהל מפסיקים עד שהצבי קופץ והקהל במרץ שרים עד לב השמים ורוקדים ומוחאים ככפות ידיהם וסביב שומרים את המעגל ובאמצע פנוי ושאר הקהל עומדים כל אחד על מקומו אבל ישר כוח של חמדת בחורי הישיבה תורה ויראה אשר הם בכוחם משמחים את הקהל בשירים ורקודים והשמחה המשיכה משעה אחד עשרה בבוקר עד אחרי חצות בלילה בשעה שתים בלילה הרב והקהל החזיקו מעמד בלי הפסק לאחרי שהכל נגמר והרב צריך לצאת לביתו והקהל ממתינים ללוותו

עד הבית שלו בשירים ושמחה ודפיקות הצלחות הנחושת אשר ביד השמש אמנם קהל רב אתאסף ברחוב אנשים ונשים וטף והתנועה נפסקה והמשטרה שמרה על הסדר והקהל שרים בכל הרחובות:

ורוב השכנים לא ישנו ורבים הגוים באותה השכונה ואף אחד לא הוציא הגה מפיו והקהל נדחקים ומי יזכה לראות את פני הרב הגבור:

והקהל מתריעים ושרים עד הבית של הישיש בנתיים הקהל כבר עיפים מרוב השמחה כל אחד מתפזר לביתו יגיעים מיום ולילה:

אמנם אני עושה חשבון כמה ארצות בקרתי במשך עשרות בשנים והשתתפתי בשמחות ולא ראיתי כמו השמחה אשר נוכחתי בה ואפילו בתימן אשר הם מאריכים בשמחת תורה ואומרים פזמונים רבים ושרים בבתי הכנסת ומביאים דברים טובם ומשקאות בשביל שהקהל יוסיף בשמחה שזו מצוה גדולה לשמוח בשמחת התורה:

אמנם את השמחה הגדולה והרב יואל אשר עיני ראו ואזני שמעו את כל המורא הגדול הזה אשר קהל יטב לב ורבנו יואל ואת גבורתו האלוקית ואשר עשה עוד לא ראתה עיני, ואשרי עין רראתה כל אלה.

ומפני מה אני אומר אשרי עין, מפני שאני בקרתי בחמש עשרי ארצות ולא זכיתי לראות ולשמוע כמו הפעם הזאת:

ועתה אני רושם את הארצות אשר במשך חיי בקרתי בהם מספר חמש עשרה תימן, מזרח תימן, עדן מושבה אנגלית, מצרים, ארץ ישראל, מזרח הרחוק, רוסיה, בלדי־וסדוק, יפן, סין, סינגפור, כלכותה בהודו, צרפת, אפריקה הדרומית, אל־ג'יר, ברזיל, פרק ויאה, ארצות הברית:

אמנם עד כמה שאני הצלחתי לבקר בכמה ארצות גדולות וחשובות כאלה ואשר יש בהם קהלות מעם ישראל ורבנים וחרדים אבל לא ראיתי ולא שמעתי את המורה החשוב והתפלה והשמחה ואת גבורתו של הרב יואל וקהלתו ומי יתן וכל עם ישראל יעשו מעשים קדשים כאלה אשר הם מחיים את הגוף תקום גאולה:

בנתיים אני הערכתי את הרב המחכים וקהלתו ודאי שהשכינה שורה בהם אחרת לא יכולים להחזיק מעמד בתפלתם אפילו יום אחד אשריהם:

עכשיו אני ממשיך רק להתפלל בבית מדרש ייטב לב מדי יום ביומו אבל קודם רחיצה וטבילה ומתחיל בתפלות:

בשעה חמש בבוקר אומר ספר תהלים בעמידה ובהדלקת נרות לעלוי נשמות וגם מצוה להוריד דמעה וכונות טובות:

ואחר כך אני ממשיך בתפלת שחרית עד הגמר סועד את לבי וחוזר לבית המדרש וממשיך בלמודים בזוהר הקדוש גמרא מדרש רבה מדי שבוע בשבוע פרשה פרשה הזהר ושאר הל־ מודים הרמ״ם אורח חיים וכו׳:

בנתיים הרב יהשיש קובע את תפלת שחרית במדרש יטב לב במשך כל השבוע ותפילת מנחה ומעריב בבית הכנסת אשר נמצאת בביתו וגם קהל עמו מתפללים:

אמנם רבים המבקרים אצל הרב בשביל להתיעץ ממנו ומדריך אותם בכל העניינים ורק הכניסה למשרדו בתור על ידי המזכיר שלו ורבים התורמים תרומה בעין יפה ליד הרב והרב שולח רילושלים לקיים את הישבות וזולת וגם עזר לעניים ישר כחו.

עכשיו הדבר החשוב ביותר שאני לא יכול לתאר לעצמי את המצות הגדולות והחשובות אשר יש להם בעל הגבורה ומסירות הנפש אשר בוא ואיך מקריב את עצמו איך לקיים את המצות מה שכתוב בתורה ומחפש בכל מיני דרכים ולא מצאתי שום אדם שיוכל לקיים את אשר הרב יואל הישיש מקיים ומתמיד באהבה וחבה:

ומה הדבר המיוחד במינו אשר קובע לתפארה והוא בליל שבת לאחרי גמר תפלת מעריב עם הקהל במדרש יטב לב כבוד הרב מתיישב על כסאו על ידי ההיכל וכל הקהל בדוחק ועוברים מעל ידו ופורסים לו שבת שלום ולאחר שהקהל מתפזר ורק נשאר הגאון עם חמדת בחורי הישיבה והשולחנות כבר

ערוכים מבעוד יום עם הנרות הדלקות בשני מינים של כסף גדולות אחת של נרות ואחת של שמן זך:

בנתיים חמדת הבחורים סביב השולחן והרב מקדש ביין וממשיכים בסעודת אברהם אבינו במדרש ייטב לב:

אמנם השאלה נשאלת מפני מה ומדוע אין הרב מקיים את סעודת ליל שבת בביתו מפני שזו מצוה חשובה וכפולה ומכופלת והראיה לפי מה שכתוב בתורה כל המלמד את בן חבירו תורה ומצות ומדריך אותו לדרך הטובה נקרא בנו וכבוד הרב מתמיד עם חמדת בחורי הישיבה ונקרא עליו בניך כשתילי זיתים סביב לשלחנך:

בנתיים ממשיכים בסעודה ושירים ומפסיקים בין עדר לעדר וממשיכים בשירים והרב מטעים להם בדברי תורה וכו׳ וזה לוקח זמן עד חצות הלילה ומתפזרים:

וביום השבת לאחרי תפלת שחרית הקהל מלוים את הרב עד הבית וכבר יש שולחנות ערוכות ויחד עם חמדת בחורי הישיבה מקימים סעודת יצחק ושרים בשמחה ממש גן עדן:

עכשיו תפלת מנחה במדרש ייטב לב הקהל עם הרב לאחרי גמר התפלה מעריכים את השולחנות בשביל לקיים הסעודה השלישית הרב מתיישב בראש השולחן והקהל וחמדת הבחורים סביבו כשתילי זתים ומקיימים את הסעודה וממשיכים בשירים ושמחה עד שכבר לילה מכבים את האורות אשר הם

דלוקים מיום הששי ונשארים בחושך זמן רב ורק שרים ותקיעות כפים עד שעה מאוחרת קרוב לחצי הלילה מדליקים את האורות ומתפללים מעריב לאור כל השבח לאל עליון מלוים את הרב לביתו ומתפזרים כל אחד למקומו:

אמנם אחרים לא יודעים מפני מה הרב מקיים סעודת ליל שבת וסעודה שלישית עד שעה מאוחרת בלילה כל זה הכוונה בשביל להחזיק ולחזק את חמדת הבחורים במצוות לזכות אותם מפני שלא יהיו בודדים ויתהלכו ימין ושמאל לכן בזכות הרב זכו:

עכשיו ענין הפרנסה בשבילי אני נפשי חשקה בלמוד התורה ועושה חשבון אם אלך להתפרנס במשהוא אני אפסיד את הלמודים לכן החלטתי להמשיך בלמודים בהיות ואשתי מתפרנסת בקלות ועוזרת לי ואפילו שיש לי מקצוע יקר הסבון ואוכל להתפרנס בשפע לכן ותרתי על הכל והמשכתי בלמודים והשגתי השגות חשובות אשר לא האמנתי להגיע אליהם הודות לאל וכל הקהל של מדרש יטב לב אשריהם מכבדים לבעלי התורה והם בעלי מדות וגמילות חסדים ועד כמה שאני היחידי בתור תימני נמצא בינהם מכבדים:

ועתה ענין הבנים אשר עזבתי אותם בברזיל ארבע בנים בגלל שקשה לסדר להם את הויזה לארצות הברית בתור מהגרים ואני לא יוכל לדרוש אותם הסבה פשוטה מפני שאין

לי רכוש וגם לא נתין אמריקה וגם חדש בניורק לכן אני מחפש כל מיני דרכים איך להעבירם לארצות הברית את הבנים:

אמנם עלה במחשבתי שיש צורך לחבר חוברת באנגלית בשבח הנשיא של ארצות הברית הפריזדאנט מיסטר איזנהאור וזה בזמן ראש השנה שלהם וחשוב מאוד לשלוח ברכה ועל ידי זה ארח כך אולי אוכל לבקש המלצה לשם סדור הויזה בשביל הבנים שיעברו לאמריקה בתור מהגרים:

בנתיים אני חברתי חבור בלשון קודש ונתתי למי שהוא שיתגם לאנגלית:

וזה מה שחברתי ושלחתי:

חמש עשרה חוברות על ידי הדאר:

זה החבור:

לכבוד הוד מעלת השם הטוב הנשיא מיסטר איזנהאור נשיא ארצות הברית הוא ושריו אשר סביבו השם ישמרם ויחים:

אדנים מאודנים מאוד נכבדים:

קבלו את ברכתי הלבבית והצנועה לשנה החדשה שנת 1959 תזכו להאריך ימים אמן:

שלומות יגיעו לדורת עם ארצות הברית כנהר ישפיעו ובנחת ובנופש ידידי הופיעו בצהלה מאמש וישע השמיעו בשירות ושמחות:

שר היקר עמך אומרים אתה נסיכנו ונשיא אלוקים, אתה וקוראים לך קומה משול בנו:

כי שכלך יאיר לחשכנו ודבר אמת תמצא בפינו יום גורלך תפיל בתוכנו:

ואני בחלמי, כוכב ראיתיהו בחזיון החלום קם לנהל את עמו כאור זורח האיר פני מולדתו בגזרת יהלום:

כל עץ וכל דשא כציץ פורח צמח והציץ וגם עשו פרי:

חנטו בלא עתם ונתנו ריח:

יונות רחוקים נגנו הטיבו ולקוראים טוב טעמיך הושיבי הנה הנשיא חוגג הוא ועמו את חג השנתי ומצוא לעמו שלום השקט ובטחה:

אשר יסבב את כל העמים:

נשיא יודו לך כל העמים כי רוח אלקים בקרבך:

אשר אתה ועמך מושיטים את ידכם לעזרה וכל זקוק ולארצות הזקוקות לעזרה:

ומה גדלה מעלתכם בין העמים ואויביכם יפלו לפניכם:

וכל משאלות לבכם תתגשמנה:

ויתן לכם חן וחסד בעיני אלקים ואדם ותהיה שאריתכם לפליטה אמן:

עכשיו תפלה לאל עליון יתברך:

לפיכך אנחנו מחוייבים להודות להלל ולפאר ולשבח ולרומם ולהמליך מלך אמת אביר אחד אחרון וראשון אדון אמיץ ברוך ובחור בורא בוחן גדול גבור גאה גוש גבוה גנון דר במרומים: דגול דין דודים דובר שלום דורש צדקה הדור בלבושו הוגה המולה הוד והדר ועד ותיק אומר ועושה זך זוכר נשכחים זוקף כפופים זוכר רחמים חסין חסיד חנון ורחום חנון ורחום חי העולמים העולמים חי וקים. לנצח חזק חנון דלים חוקר כליות חי החיים חוצב להבות אש טוב ומטיב טוב וישר יחיד ומיוחד טהור ועורך טוב לטובים ולרעים טוב לקוראיו יחיד ישר יקר יודוע:

יושב בסתר יציב מרונן כבוד כביר כונן כסא בצדקה כובש עונות כובש כעסים לובש צדקה כשרון לך לעולם להוט לובש רחמים וסולח ממית ומחיה מעביר על כל פשע מכוסה מהודר מוריד מעלה מוריש ומעשיר משפיל ומרומם מטריף ומכלכל מפרנס בתשבחות מלכותו ומעודד מרים ונשא מלא רחמים מלא זכיות מהולל בתשבחות מלכותו לנצח מפליא פלאות מושל על כל מצמיח ישועות מבטיח ומשען מתיר אסורים מוצא ממליך מלכים משובח ומפואר נורא עלילה נחוץ נעגב

נושא עון נצח נצחים סומך נופלים סובל סגיא עוז וכוח עזוז וגמר עליון ונורא עונה בצרה עושה ברא בראשית עתיק עריץ פודה ומציל פועל ישועות פותח יד לכל צדיק וישר צח ואדום צופה עתים צור עולמים צבי צבאות קושב נורא. קושב לקוראיו קנא ונוקם קנא שמים וארץ קדושתו למעלה קדם למעלה רם על רמים רוכב רוכב ערבות רוכב על כסא כבוד ועל הכרובים ועל כנפי הרוח רוצה בתשובה שוכן שחקים שומע תפילות שדי שוכן במעלות תמים תקיף תמים לשמו תולא עולם על בלימה תהלתו במעלה. ומטה מלך ששמו מלך מ״ה הקב״ה ולו המלוכה הרחמים והסליחות סולח לכל עונינו הרופא לכל תחלואינו שומע ישועת מיחלי צדקך בך יצדיקו צדקותיך ירוממו לרום לך יפצחו פה ומעניו ויארו א״ה אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אתה קודש ושמך קודש אתה אדיר אתה אמיץ ושמך אמיץ אתה אמת ושמך אמת אתה ברוך ושמך ברוך אתה גבור ושמדך גבור חותר גאה דגול הדור ותיק ועד זך זקוק חסין חי טהור יקר ישר יחיד כביר להוט מרום מתוק נורא נעים סומך עזוז עתיק פאר צדיק צח קודש רחום שפיר שדי תמים ברוך אתה האל הקדוש עלינו לשבחך ולפארך ולמלוך וליחדיך צור העולמים אדון כל העולמים ואדון כל הבריות ואלוה כל הנפשות חי החיים ראשון ואחרון:

המשך הברכה לנשיא איזנהאור

מסתר ימלטך מכל דבר רע ומיגון ומכל צרה ומצוקה:

מיסטר איזנהאור נשיא ארצות הברית הוא ועמו:

ואני אומר הנותן תשועה למלכים וממשלה לנסיכים ומל־

כותו מלכות כל העולמים הפוצה את דוד עבדו מחרב רע:

הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה, הוא יברך וישמור, וינצור, ויעזור, וירומם ויגדיל, נוישא למעלה למעלה לאדוננו נשיא ארצות הברית מיסטר איזנהאור וכל השרים באר־צות הברית, מלך מלכי המלכים ברחמיו, ישמרם ויחיים, ומכל צרה ונזק יצילם, מלך מלכי המלכים ברחמיו, ירים ויגביה כוכב מערכתם:

ויאריכו ימים על ממלכתם, מלך מלכי המלכים ברחמיו יתן בלבם, ובלב כל יועציהם, ושריהם ומנהיגיהם רחמנות, לעשות טובה עמנו ועם כל ישראל אחינו:

ובימיהם ובימינו תושע יהודה וישראל ישכון לבטח ובא לציון גואל וכן יהי רצון ונאמר אמן:

ושלום רב כמו נהר מרוה לזרעים.

אסיים את ברכתי הלבבית והצנועה ותקוה שאל שדי יקל מעליכם ומעלינו מעול הזמן אמן:

ממני עבדכם הצעיר היהודי התימני החדש בארצות הברית בתור מהגר מתאריך 11.9.58. אני ואשתי:
יחיא אקצע.

אמנם לאחרי שגמרתי את החבור הזה העברתי אותו למתרגם שיתרגם מלשון הקודש לשפה האנגלית אחר כך הדפסתי בדפוס כמה חוברות באנגלית באותיות גדולות וברור בתאריך 15.12.58 ומיד שלחתי 15 חוברות דרך הדאר להוד מעלת הנשיא מיסטר הפריזדאנט איזנהאור הישיש.

ובמשך זמן קצר קבלתי תשובה מהמזכיר של הבית הלבן בתאריך 6.1959 שם המזכיר וכשקבלתי הברכה מהנשיא על ידי המזכיר של הבית הלבן:

אמנם התשובה באנגלית ואני לא יודע לקרא אנגלית ורק בבית המדרש יטב לב יש אנשים שיודעים אנגלית תרגמו לי ואיזה ברכה הנשיא מברך אותי ומודה לי על מה ששלחתי עבורו ומברך כל בני משפחתי ושם את החוברות בבית גנזיו:

אמנם רבים כשקראו את התשובה מהנשיא התרשמו מאוד ואמרו איך אני הצלחתי לחבר דבר יפה וקבלתי תשובה מכובדת כזאת מהבית הלבן יש לך ערך גדול ורבים העריכו אותי:

אמנם דאגתי היחידה איך להעביר את הבנים מברזיל לארצות הברית אבל קשה לקבל ויזה מפני שהם ילידי ישראל:

ויש רשימה והם צריכים לעמוד בתור וזה יקח שנים עד אשר יגיע התור שלהם ובגלל שילך זמן רב אולי לא אזכה לראות אותם לכן עלי למצוא דרך למהר להעביר אותם בנתים עלה במחשבתי לשלוח בקשה לבית הלבן לסדר המלצה בשביל לקבל ויזה עבור הבנים ואולי אצליח בגלל ההכרה והחבור ששלחתי להם אולי יעשו:

לכן הכנתי את הבקשה חשובה בתאריך 15.1.59 וזאת הבקשה אשר שלחתי לבית הלבן:

לכבוד הוד מעלת הישיש הפריזדאנט מיסטר איזנהאור נשיא ארצות הברית השם ישמרהו ויחי׳הו והמזכיר הראשי הכביר אשר במראהו ישמח לב ונפש ודברי פיו כמו נופת חקוקים:

את ברכתכם קבלתי ועל הראש שמתי ובשמחתכם שמחתי אלקים ישמרכם ויחייכם:

אדונים מאוד נכבדים:

תחלה אשאל לשלומכם ולשלום משפחתכם ולשלום הצאן אשר אתכם אקוה כי אך הטוב והשלום חופף עליכם אמן:

ועתה מיסטר איזנהאור מקובל אתה וממחשבתך רעי לקו האמצעי אחוה לך דעי ולו אתפארה כי לחיים טובים תרבה:
יתן לך האל משאלות לבך, וגם חיים ארוכים עד בלי יריח:
ובטל שפתים וצוף אמרתך דבר עלי לבם דברי נחמה:
וגם אנשי הפרלמנט בפיהם דברים כמו דבש מתוקים:

ומצדנו נודה לאל אנכי בן 60 שנה ויש לי שלשה בחורים אשר הם לא נשויים ונמצאים בברזיל בסאן־פולו ואני לא אוכל לעשות עסק בלעדם וגם הבנים מעונינים לעבור לארצות הברית בתור מהגרים:

לכן אני מבקש מכבודכם לעשות חסד לתת המלצה שהם יקבלו ויזה בלי תור שלא יצטרכו לחכות:

ואלה השמות והגיל של הבנים: רחמים אקצע, נולד בתל־אביב ביום 7.9.1928. בן־ציון אקצע, נולד בתל־אביב, ביום 24.10.1937. שלמה אקצע נולד בתל־אביב, ביום 13.1.1937.
תקותי חזקה שבקשתי זו לא תחזור ריקם ותודה למפרע:

ובספרי אשר חברתי שמכם יחרת לטובה וכל מה שחברתי עבורכם אכניס בספר לשם ולתהלה רק אם אצליח להוציא הדבר לפועל בכבוד רב ממני הצעיר עבדכם, יחיא אקצע:

בתאריך 31.1959 מרץ קבלתי תשובת המכתב אשר שלח־תי רק מאמגרנד וזאת התשובה שאני אשלח לאמגרנד את שמות הבנים ובאיזה ארץ ועיר נמצאים ויענו לי בתשובה כל זה לפי מה שקבלו הוראה מהבית הלבן לסדר לבנים הויזות:
אני שמחתי וחשבתי שאני כבר הצלחתי וקבלתי תשובה משמחת לכן שלחתי מיד את שמות הבנים לאמגרנד ובאיזה ארץ נמצאים שם העיר והקונסול:

אמנם קבלתי תשובה שלילית היות והם ילדי ישראל הרשימה עכשיו סגורה כשיתחדש משהוא נודיע לך אני התעצבתי מאוד לא הצלחתי ותמיד מתקשר עם הבנים ואחד מהבנים הרביעי הקטן עד 21 שנה לפי החוק האמרקני יכול לקבל ויזה אבל אם ההורים יקחו אותו אתם ואם הוא לבד נחוץ לחכות עוד שלוש שנים :

ויש בן שהוא בן 25 שנים מילא ניירות בתור מהגר אצל הקונסול בברזיל ובגלל שהוא יליד ישראל נחוץ לחכות בתור וזה יקח שנים ולפי החוק בארצות הברית מי שמלא בקשות בתור מהגר לא יוכל לקבל ויזת תייר לבקר ההורים רק יעמוד בתור שנים :

בנתיים אני מצאתי דרך להביא הבן שכבר מלא בקשות למהגר אצל הקנצל לכן סדרתי לו כניסה לאמריקה בתור תל־מיד בישיבה עד שאמצא דרך איך לסדר לו ישיבת קבע בניו־יורק :

אמנם הבן כבר נמצא אצלי ומתלבט איך לסדר לו ישיבת קבע ושוב אני כותב בקשה לאמגרנד שיואילו בטובם ולהתחשב לסדר ויזה עבור הבן ואינני יודע אם אקבל תשובה חיובית מטוב ואם ח״ו אצטרך למצוא בחורה ויתחתן הבחור וזו הדרך היחידה בארצות הברית ולשאר הבנים השם יעזור ואזכה עוד לראות אותם אם ירצה השם :

עתה אני ממשיך בלמודי במדרש ייטב לב כל היום מתעסק רק בדברי תורה הודות לאל אשר נתן בלבי לשכוח את כל ההבל ולעסוק בתורת אמת :

אמנם אני מתמצא בתוך הקהלה יטב לב י״ה ומחובתי לברכם וזאת הברכה :

למען ציון לא אחשה ולמען ירושלים לא אשקוט עד יצא כנוגה צדקה וישועתה כלפיד יבער הנה ד׳ השמיע, אל קצה הארץ אמרו לבת ציון הנה ישעך בא הנה שכרו אתו וכו׳, וקראו להם עם הקדש גאולי ד׳:

ברכה לחנכה שנת תשי״ט:

לכלל דקהל עדת יראים יטב לב דסאטמאר, אשר בראשם רבנו המחכים הישיש הגבור הצבי הרב יואל טייטלבוים שליט״א, והרבנים וראשי הקהלה וחמדת בחורי הישיבה אשר סביב הרב החכם יע״א, א׳ מ׳ נ׳.

קבלו את ברכתי הלבבית והצנועה לכבוד החנוכה, זמן השחרור בארצנו ובבית מקדשנו יזכנו השם לכך:

שדי ישמע בקול תפלתכם משתחווים לפני דביר קדשך, עוזרם והצילם מאשר ייראו גם תענה אותם ברוב רחמיך:

ידידי לומדי תורה ושונים דבר חכמה במסכתות חמודים:

אשר הוגים בתורה התמימה, והם נבונים וגם דעתם שלמה:

ושאגתכם לאל כאריות: ימלטכם מכל דבר רע ומיגון ומכל צרה ומצוקה: תחי נפשכם ותתקשר בשכלכם ויתעורר לבבכם מתנומה:

שלח צור ורפאם, וגם תפיק את רצונם: ערבו שיחה כמו חלבי השלמים:

ש י ר

ידידי השכחת, חנותך בבן שדי ולמה מכרתני צמידות למעבדי:

הלא אז בארץ לא זרועה רדפתיך, ושעיר והר פארן, וסין עדי והיו לך דודי, והיה רצונך בי, ואיך תחלק עתה כבודי, לבלעדי דחויה שעיר הצופה עדי קדר בחונה בכור יון, מענה בעל מדי היש בלתך גואל ובלתי אסיר תקוה: תנה עזך לי כי לך דודי:

(ואני הדל)

זרח לי ישעך מהרה, עדי אמות וגם תכלה שנותי:

ושלום רב יסבבכם כללכם בשפע רב וברכה כלולה יצ"ו אמן:

ממני הצעיר זכריה בן שלמה יחיא אקצע:

ומדותיך, יפת תואר אשר תר:
בכל לבב מנוחה לחנותו:
חתני צח וטוב תואר כסהר:
בליל תמו, וכשמש בצאתו:
ברית עולם לאברהם בריתו:
ועליון יהיה חופף ומצוק:
זמנים יהיה נקי לביתו:
בוא לשלום חתן ושמחה במתן:

בוא בשעת צדק איש מחזיק בדק הוד לכוכב שחק,
נין מכונח איתן לך בשיר ותהלה, קום קדם בסגלה:

גם שמח בכלה, ובא לגן הביתן:

ייטבה לביך בין בני עמך, יענו אשריך שומרי משמרתיך:

קבלו את ברכתי הלבבית והצנועה בתקוה שאל שדי יקל מעליכם ומעלינו מעול הזמן אמן אכי"ר:

בכבוד רב

הצעיר ז' ב' ש' יחיא אקצע

והספר נשלם, בעזרת אל עולם, מלמד כל דעה:
ורוב הודות לשמו, וכל חמד עמיו, גולה וישועה:

תם ונשלם שבח לאל בורא עולם:

ברכתי לחתן וכלתו

בסימן טוב ומזל טוב

לכבוד החתן פלוני בן פלוני א׳ מ׳ נ׳

וכלתו פלונית בת פלונית מ׳ ב׳ ת׳ השם ישמרם ויחיים אמן:

נעימות שיר חדש בבית חתן זכרו והיין מוגש שתו דודים שכרו, והעמידו שמש יפה עין בחרו, ואז יצא הסוד שאלות ותשבחות:

ורבי החתן זה בשעת חופתו וחטא מנהו פרח והרהור אשמתו, וכל עון זנח ביום בוא כלתו, וזרעם יתברך בבנים ובנות:

חתן תנה הודך, עלי כלה וכלו לך, ולבה ועיניה:

וראה עתרה תימרותיה, הנושאת ריח שמניה רעית הדסה דמות סוהר:

ועלי הדס נתנה ענניה מלאו רחובות באבק רוכל ויקראו אברך, לפניה:

חתני מה מאוד יקרה מנותו

בעלת חן ושפרה נחלתו:

בנות עמי, ענינה שיר לאל חי:

בחתנותו וברצונה לחזותו: